

Charles - Gálffy S.J.

APOSTOLI LELKEKNEK



KORDA RT. KIADÁSA BUDAPEST

APOSTOLI LELKEKNEK

ELMÉLKEDÉSEK

IRTA:

PIERRE CHARLES S. J.

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA:

GÁLFFY LÁSZLÓ S. J.

1940

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST

Nr. 732|1939. Imprimi potest. Budapestini, die 21. Sept. 1939. Eugenius Somogyi S. J.
Praep. Prov. Hungariae. — Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus.
Nr. 7659|1939. Imprimatur. Strigonii, die 21. Octobris 1939. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepreghy-utca 2.

ELŐSZÓ A MAGYAR KIADÁSHOZ

A belga P. Charlest nem kell bemutatnunk a magyar olvasóknak. Isten közelében c. három kötetes elmélkedéseit olyan nagy érdeklődéssel fogadták, hogy rövid idő alatt két magyar kiadás fogyott el belőlük. Francia eredetiben pedig már több mint százhuszezer példányban terjedt el. Lefordították sok más nyelvre is.

P. Charles sikerének az a titka, hogy nagyszerű összhangban egyesíti elmélkedéseiben az őskeresztény, evangéliumi szellemet a legidőszerűbb mai életfelfogással, és a mélységes, Istenbe merült aszkézist a tág látókörű, derült lelkű és erőteljes tevékenységre való ösztönzéssel.

Ez a legújabb kötet is egészen Charles-könyv. Ha mégis valami jellegzetességet akarunk benne megjelölni, akkor az az izzó apostoli buzgalomnak különösképen lenyűgöző és minden tétovázást, alkudozást és félénkséget elsodró ereje.

Elsősorban hithirdetőknek írta ezeket az elmélkedéseket, de minden más katolikus apostolkodás megtalálja benne a nagy távlatokat, az erős indításokat és a legmélyebb erőforrásokat. Hiszen minden apostoli tevékenység az egy krisztusi lelkeségből meríti ihletét. A hithirdető apostolságot pedig nem ok nélkül nevezte XI. Pius az összes apostoli művek között a legapostolibbnak.

A FORDITÓ

BEVEZETŐ

*Mater Ecclesia
Anyaszentegyház*

Szolgaság és szolgálat! Ez a két szó igen hasonlít egymáshoz, mégis óriási különbség van köztük. A szolgaságban más veszi el szabadságomat, a szolgálatban én adom oda magamat. Isten nem szolgaságot, hanem szolgálatot kíván tőlem. Ha pedig a szolgálatban magunk jószántából adjuk oda magunkat, az azt jelenti, hogy a szolgálatot szeretjük.

A szolgálat lehet nehéz és nyomasztó is. Még az Isten szolgálata is. Ha nem vesszük észre igazi fennkölt, vonzó indítékát, akkor bizony az is csak robotnak látszik, amelyet kedvetlenül végzünk és meglehetősen fölösleges vesződségnek gondolunk. Akkor a szolgálatból szolgaság lesz. Hogy ez meg ne történjék, be kell hatolnunk az isteni szolgálat főszege értelmébe.

Aki idegen szavakat tanul, aligha találja érdekesnek a folytonos szajkózást. Aki írni és olvasni nem tud, annak édeskeveset jelentenek még a legszebben leírt mondatok is.

Aligha túlozunk, ha azt állítjuk, hogy sok keresztény szemében az Isten szolgálata nem egyéb, mint egy csomó többé-kevésbé kényelmetlen parancs.

A dolgok értelme mindig belülről világosodik meg, nem pedig csak úgy külső, felszínes tekintetre. Az élet is belülről bontakozik ki. A keresztény élet is. Az életet nem lehet pusztán a külső mértékek

gépies utánzásával kifakasztani. Eredeti és benső életerő kell hozzá.

Ezt a benső életerőt pedig nem kell messze keresnünk. Bennünk van. Keresztségünk óta. Csak rá kell eszmélnünk és napról-napra jobban meg kell értenünk. Akkor az Isten szolgálata nem látszik robotnak és vesződségnek, hanem világozkodó és boldogító tevékenységnek.

Az Egyház pedig, amelynek mi tagjai vagyunk, nem csupán valami részecskéje és valamelyik oldala az Isten világmegváltó művének, hanem az Egyház egyetlen forrása minden üdvösségnek, mert benne vannak az örök értékek összes kincsei. Csak legyünk teljesen tagjaivá! Nincs más lehetősége életszent-ségünknek. De benne megtaláljuk minden elérhető életszentségünk megvalósítását.

Az Egyház, melynek tagjai vagyunk, nemcsak békés és kényelmes otthonunk; nemcsak arravaló, hogy várótermünk legyen, ahol az utolsó órákra és a végső számadásra készülünk. Az Egyháznak nem az a feladata, hogy helyettünk gondolkodjék, amint ezt a lusták elképzelik. Vagy hogy minket megkíméljen a kutatás és keresés munkájától és értelmünk minden nyugtalankodó kérdésére kész ki nyilatkozottat felelettel szolgáljon. Az Egyháznak nem az a hivatása, hogy minket Egyiptom kövér földjére telepítsen mindig telt húsos fazekak mellé. Az Egyházzal még azzal sem adunk helyes képet, ha olyan emberek társaságának képzeljük, akik útban vannak, hogy felfedezzék az ígéretföldjét, mint az izraeliták a pusztában. Az Egyház nemcsak valami boldog, békés országocskát keres, mint ígéretföldjét, hanem minden ország és minden nép az ő öröksége; és az Egyháznak növekednie kell, hogy az egész világot beborítsa áldásával és magáévá, vagyis Krisztusévá tegye.

Olyan Egyháznak vagyunk a tagjai, amelyik még növekedőben van és mindnyájunknak tevékeny részt kell vennünk az ő növekedésében. Ez nem valami mellékes és másodrangú kérdés. Ha ki-

vonjuk magunkat e kötelesség alól, akkor hűtlenek vagyunk keresztségünk követelményéhez.

Az Egyháznak minden lényeges része megvan. Istenkáromlás és eretnecség volna arról álmodozni, hogy lényeges változás történjék az Egyház szerveiben vagy szentségeiben, irányító és kormányzó tekintélyében vagy alkotmányában. De még nincs bekebelezve az Egyházba az egész világ. Az Egyház kiterjedése még nem érte el azokat a határokat, amelyek őt világot átfogó hivatásában megilletik.

Ezekben az elmékedésekben nem szándékozunk missziós toborzást tartani, sem pedig részvevő sajnálkozásra indítani az érző szíveket a pogányok szomorú sorsán. Nem akarunk itt érdekes szentbeszéd-anyagot nyújtani, sem pedig a missziós apostolok hősi erényeiről dicshimnuszokat zengeni. Mindezt már megtették mások derekasan és bőségesen. Mi e helyett inkább arra törekszünk, hogy elmékedéseink folyamán összeterejljük vágyainknak nem egyszer szerteszét kalandozó tömegét és összevisszakuszált gondolatainkat és elvezessük azokat láthatatlan isteni középpontjukba. Talán nem lesz hiábavaló az igyekezetünk, ha megpróbáljuk, nem annyira bebizonyítani, mint inkább érzékeltetni, mily csodálatos lelki gazdagság árasztaná el bensőnket, ha egyszer igazán rászánnók magunkat, hogy szívünket összehangoljuk a világmegváltói gondokkal és szándékokkal telt Udvözítő Szívével.

Akik ismerik „Isten közelében” című munkánkat, azok észrevehetik, hogy hasonló szándék vezetett e könyv megírásánál is. Nem akartunk iskolaszerű oktató könyvet írni. Az életet úgyis nehezen lehet a tudós szabályok sorrendjébe belekényszeríteni. Az élet maga hasítja ki, nem egyszer váratlanul is, a maga kanyargós medrét. Az elmékedésben pedig éppenséggel nem helyénvaló a mesterkelt és sablonos módszer.

Az Egyház nem fogalom, hanem élet, élő test. Nem azáltal vagyunk az Egyház tagjai, vagyis keresztyének, hogy valami fogalom vagy elmélet a

lelkünkbe száll. Az Egyház látható valóság. Keresztény az, aki meg van keresztelve. Nemcsak a lelke és az esze keresztény, hanem egész mivolta. Még a hitehagyás vagy a pokol sem tudja letörölni róla az első szentség, a keresztiség jegyét. Jól teszik tehát a keresztények, ha Isten egész művét belefoglalják imádságukba, elmélkedésükbe.

Bocsánatot kérünk azoktól, akiket talán egyik-másik egyszerű kifejezésünk bánt. De mi főképen arra a sok lélekre gondolunk, akiket az akadémikus elmélkedések vérszegénnyé tettek, mert el voltak zárva a mindennapi élet áramlatától. Pedig keresnünk kell Istent nemcsak a jámbor könyvekben, hanem a mi mindennapi életünkben is. Hiszen velünk van és bennünk van, hogy életünket irányítsa.

Mindíg nagyon káros, ha Istent elválasztjuk az ő művétől, mintha az szégyelni vagy takargatni való volna. Az Egyház olyanoknak tart minket, amilyenek vagyunk. Nem tekint minket tiszta szellemi lényeknek. Ismeri betegségeinket. A nagy római misekönyvben külön mise van a betegekért. Ismeri minden nyomorúságunkat, hiszen megbocsátja azokat. Ismeri minden örömlenket, hiszen megszenteli azokat. Mikor a zsoltosma esti, befejező részét énekli, még a mi álmunkat is megemlíti. És a hajnali énekben arról is szól, hogy „fölkeltünk ágyunkból”, hogy az Úrnak dicséretét zengjük: spreto cubili surgimus...

Ugyanez az anyai lelkületű Egyház arra törekszik, hogy kiterjessze tevékenységét és kisugározza életet adó lelkét azokra a népekre is, akik még nem ismerik őt. Mert egyedül az Anyaszentegyház viheti meg nekik Betlehem boldogító örömhírét és Kálvária megváltó üdvösségét.

Ha lélekben egybeforrunk az Egyház nagy életfeladatával, akkor azt mi is jónak és vonzóknak látjuk. Erre szeretnék e sorok is segíteni a lelkeket és megszerettetni velük minél odaadóbban az Egyházzal való életegység szentségét.

P. P. Charles S. J.

1. A víz és a bor misztériuma

Uram, nekem is hozzá kellett szoknom, mint Ádám minden gyermekének, a nehéz terhek viseléséhez. Már nem egyszer keservesen sajgott bele a vállam. Csöppet sem panaszkodom és azt sem akarom, hogy a keserűségnek valami nyoma is maradjon emlékezetemben. Vértanúid, vezeklőid és hű szolgálid tömege méltán szemrehányást tehetne nekem, ha elkezdenék sopánkodni. Végtére is beláthatjuk, hogy sohasem kímélted azokat, akik rászánták magukat, hogy téged követnek. De én ma szeretném neked bizalmasan feltárni lelkemet és megmondani, hogy az összes terhek között, amelyeket cipelek, a legnehezebb, a legnyomasztóbb az én haszontalanságomnak nem csupán csak érzése, hanem szembeszökő látása, meggyőző, kézzelfogható megtapasztalása.

Az idő múlik, az esztendők leperegnek, az alkalmak eltűnnek, és ha egyszer betoppan a halál, az én szegény életem alig hagy több nyomot e világon, mint az alvó vizeken tovasurranó bogár gyorsan eltűnő barázdája. Nem az aggaszt engem, hogy marad-e dicső emlékem az utókor lelkében. Sem pedig az, hogy sokat emlegetik-e majd a nevemet. Nevetséges és gyerekes évődések volnának ezek. Nem én vagyok az érdekes, hanem a te művedről van szó. Az gyötör meg néha kétségbeejtő módon, ha látom, hogy az én nyomorult gyöngeségem és tehetetlenségem miatt semmivel sem vittem előre a te világmegváltó nagy műved fejlődését.

Megpróbálták némelyek kegyes szavakkal és csillapító vigasztalásokkal gyógyítani ezt az én lelki

fájdalmamat. Alázatosságról is szóltak, de az veszedelmesen hasonlított valami nyárspolgári „arany” középszerűséghez. Azt is mondták, hogy szabjam törekvéseimet szerény képességeimhez. És szánakozó mosollyal nézték nagyra méretezett vágyaimat. De nem itt van a nehézség. Nagyon jól tudom én, hogy oktalanság az, ha egy középszerű ember az egész világot meg akarná változtatni. Ez beteges erőlködés volna, amelyet az orvosok nagyzási hóbotnak neveznek. Ismerem a kislelkűség különféle démonjait, amelyek vigyorogva gúnyolódnak világmegváltó vágyaimon. Nagyon jól tudom, hogy nem vagyok lángész, hogy tudásom csekély, hogy keveset tehetek, és sokszor még azt is elrontom ügyetlenségemmel.

Hogy az egész világhoz szólhassak, ismernem kellene a nyelvét. Márpedig nem ismerem. Kellene valami óriási szószék és tengersok hallgató. De én be vagyok börtönözve korlátolt kis környezetembe. Oda vagyok kötve hozzám hasonlóan jelentéktelen emberekhez. Sokféle sürgős dolgom van és sok csekélység lefoglalja minden időmet reggeltől estig. És ha még hozzá beteg és kedvetlen is vagyok, akkor ugyan mit tehetek? Vagy ha öreg és béna vagyok és egész nap ott köhécselek a meleg kályha mellett! . . . Mily hóbotos dolog lenne ilyen körülmények közt is arról álmodoznom, hogyan változtathatnám meg a nagy világot!

És mégis, Uram, úgy érzem, hogy valamiféle szentségtörést követnék el, ha ezt a nagy vágyamat megtagadnám. Mert nem tőlem van, nem az én hiúságom vagy nagyzásom találta ki, hanem tetőled van, és ha ráhallgatok erre az én nagy vágyamra, úgy látom, hogy az szüntelenül küzd az én mindenféle törpeségem és hitványságom ellen és nem engedi, hogy szent Egyházadnak pusztán kényelmeskedő élődije legyek.

Tehát igenis én szeretnék, nem magamért, hanem teérted, megszabadulni a tétlen középszerűségtől és szeretném veled együtt építeni Egyházadat.

Mégha azt is kell mondanom magamnak, hogy semmi sem vagyok, kevesebb mint egy csöpp víz a tengerben.

Egy csöpp víz? Ott a kis asztalon, az oltár mellett az ámpolnában szintén csak víz van, közönséges, ízetlen víz. És mégis, ha ebből a vízből egy csöppet a kehelybe öntünk és így a borba vegyítjük, mennyire fölmagasztosul az a csöpp víz! A pap liturgikus szent szavakat suttog a megtestesülés titkáról és arról, hogy a mi emberi természetünk úgy változik át istenivé a testté lett Ige által, amint a csöpp vízzel vegyített bor is átváltozik Krisztus vérévé. A víz mindíg csak víz maradna, és önmagában alkalmatlan volna, hogy szentségileg átváltozzék Krisztus vérévé. Ami az ámpolnában marad a vízből, azt kiöntik a vödörbe vagy a virágcserepbe. De az a csöpp, amelyet a kehely borába vegyítettek és elvegyült, elmerült abban, az Krisztus vérévé változik a kehely tartalmával együtt. Mert már nem lehet szétválasztani, sem megtalálni a borban, amelynek önmagát egészen átadta. Mert eltűnt benne, azért részeseedik a bor csodálatos fölmagasztálásában és a konszekráció szavai a csöpp vizet is istenivé, imáandóvá változtatják.

Ime, ez a víz és bor misztériuma! Most már tudom, mit kell tennem, hogy megszabaduljak a haszontalanság gonosz sorsától. Magam kétségkívül semmi sem vagyok. Ostobaság volna, ha nagyképű szerepeket játszanék és olyan képességeket tulajdonítanék magamnak, amilyeneknek hijával vagyok. Én csak közönséges, ízetlen, értéktelen vízcsöpp vagyok. Hogy üdvözítsem a világot, el kell merülnöm Istenben. Ha majd az én vágyaim annyira elmerültek az övében, hogy nem lehet tőle megkülönböztetni, ha akaratom minden indulata azonos lesz az övével, ha majd ugyanegy lesz a mi érdekünk, a mi örömünk és ugyanazok a mi gondjaink — és ha majd, egészen kivetkőzve minden önzésemből, Istenbe öltözködöm, egybeolvadok vele és magamévá teszem az ő ízlését és tetszését, —

akkor majd részesülök az ő mindenhatóságában, és kettőnknek egybeforrott tevékenysége továbbépítheti a megváltás művét.

Nem kis vállalkozás: úgy mindenestül belesöpenni és belemerülni Istenbe! Ha annak a vízcsöppnek, amelyet a kehelybe ejtünk, öntudata volna, akkor talán szeretne magának biztosítani valami kis visszavonulási lehetőséget, amint azt én szoktam gyakran megtenni Istennel szemben. Akkor talán átadná magát, de csak úgy, hogy lehessen vissza is venni magát. Mert Istenben úgy mindeztől és végleg elmerülni, merész vállalkozásnak látszanék.

De vannak élmények és tapasztalatok, amelyeket nem lehet részletekben megszerezni. Aki ezerszer odaadja önmagát, az még nem adta oda önmagát. Ha pedig a vízcsöpp fenntartja magának a lehetőséget, hogy visszavegye magát, akkor sohasem egyesülhet az áldozati borral és sohasem válik szentséggé, Jézus vérének részévé.

Istenem! A te mérhetetlen nagy megváltói műved érdekében és az egész világ üdvösségéért és újjászületéséért ki akarok szabadulni az én kicsinységem szűk börtönéből és bele akarom olvasztani az én kis gondjaimat a te jópásztori Szíved végtelen vágyaiba. Bele akarok merülni minden gyöngeséggel együtt a te végtelenséged tengerébe és egybe akarok olvadni a te szent akaratoddal.

2. Az égre tekintve

Vannak gyáva viselkedések, amelyeket az evangélium kárhóztat, és amelyeket lehetetlen helyeselnünk. Aki visszatekint, mikor már a kezét az ekeszarvára tette, az azt mutatja, hogy nincs ott egész szíve a munkájánál, tétovázik. Aki habozik és hátratekinget, az nem méltó Isten országára. Ez nyilvánvaló, ebben megegyezünk, mégha, saj-

nos, gyakran látunk is ilyen hátratekintő embereket, sőt néha még önmagamról sem vagyok biztos.

De meglep és megbotránkoztat engem, hogy Urunk mennybemenetele napján hófehérbe öltözött angyalok tiltották meg az apostoloknak azt, amit mi rendszeren a jámbor és vallásos viselkedés tökéletes jelének tartunk. Mert azok az apostolok nem tettek egyebet, mint égre emelték szemüket. Mi pedig ezt nagyon épületes viselkedésnek tartjuk. Ha a szobrokra tekintek, látom, hogy a művészek majdnem mindig ily elragadtatott helyzetben ábrázolják szentjeiket. Akár a rostélyon égő Szent Lőrincről van szó, akár a nyilakkal teletüzdelt Szent Sebestyénről vagy másról, a szemek mindig az égre vannak irányozva. És mégis, íme, mennyei hírnökök jöttek az apostolokhoz azzal az üzenettel, hogy már eleget nézték az eget; ideje, hogy mást is tegyenek.

Tehát kell lennie valami helytelenségnek még abban is, ha valaki nagyon sokat nézi az eget, mintha minden minket érdeklő dolog csak ott volna. És ha a Szentlélek jónak látta, hogy a mennybemenetel angyalainak ezt az üzenetét megörökítsék az általa ihletett szentkönyv lapjai, akkor ebből az következik, hogy ez a mennyből jövő lecke még ma is időszerű.

Az Úr felvezette övéit a hegytetőre, a lanyhákat és buzgókat, az odaadó hívőket és az örökké tépelődőket egyaránt. Én is belevegylök ebbe a tömegbe és jelenlétem nem lesz nagyon kirívó, minthogy vannak ott hozzám hasonló közönséges emberek is, nem csupán hős lelkek. Miért vezeti fel az Úr híveit a magaslatra? Az én kis gondolatú bölcseségem talán azt feleli: azért, hogy megmutassa nekik az égbe vezető utat. De ott van a bökkenő, hogy azok a jó hegyek éppen úgy nem vezetnek az égbe, mint a völgyek... Mert ugyan ki mászott meg valaha egy dombot vagy hegycsúcsot csak azért, hogy közelebb jusson a csillagokhoz? Azok a hegyek még mindig tíz- és százmillió mérföldnyire vannak a csillagoktól. Ha hegyet mászunk, akkor

nem azért megyünk föl, hogy az égbolthoz közelebb jussunk, hanem hogy jobban lássuk azt, ami lent van, vagyis a föld messze távlatait. Ha följutunk a magaslatra, akkor lefelé tekintünk, mint midőn a matróz az árbockosárból figyel az alatta elterülő széles, nagy tengert. Vagy mint az őr a torony erkélyéről vigyáz az alvó városra; vagy mint a vakmerő hegymászó, aki nyaktörő kapaszkodás után kíváncsian tekint a szédítő mélységbe és élvezi a mérhetetlen nagy tájképet. Az erkélyek, a szép kilátók, a lapos tetők és az emelvények . . . mindezek a magaslatok csak arra vannak, hogy jobban lássuk, mi történik a földön.

Most már értem, mit mondtak az angyalok az apostoloknak. Azt, hogy a föld rendkívül érdekes számunkra. És ha mégis mindenáron csak a felhők szemléletébe merülnek, akkor nem láthatják meg az igazán szép tájképet a földön. Hiszen az apostoloknak itt a földön kell az Egyházat mindenfelé meggyökereztetni; és a mi számunkra is, ma is, itt a földön dőlnek el az örök sorsok, itt épül fel Isten egyszülött Fiának dicsőséges nagy országa.

Itt a földön kell megszerezni az ég csodálatos kincseit, mert hiszen halálunk pillanatában — mint szent hitünk tanítja — érdemeink mértéke végleg megállapodik és a síron túl, a másvilágon, a mennyben már nem növekedhetik.

Igaz, hogy az ég a nagy Családatya magtára. De a világ legszebb magtára sem ad hozzá egyetlen szemet sem a kalászhoz, sem egyetlen kalászt a terméshez. A termés a napsugár és eső segítségével mindenestül a rögös földből sarjad ki. Szent Péter és Pál „készen” voltak, égi dicsőségük mértékét teljesen megszerezték, midőn őket — a liturgia szavai szerint — „a föld a csillagok honába küldte”. Mert itt, minálunk a földön az emberek közt kell folytatódnia és befejeződnie a megváltás művének.

Nem megyek le tehát a hegyről a nélkül, hogy mindent szeretettel átölelő tekintetemet végig ne

járatnám a föld kerekiségén, kezdve Japántól egészen a kanadai rézbőrűekig és az eszkimóktól le egészen a Tűzföld csücskéig. A testté lett Igével egyesülve látnom kell mindent, mert minden hegy, minden síkság, minden folyó és minden erdő arra emlékeztet, hogy Isten művének munkatársa vagyok. Látom mindenütt magát Krisztust, amint hallgatagon vár reám.

Vagy talán fölösleges nekünk aziránt érdeklődnünk, hogy mi történik a földön? Talán úgy volna rendjén, hogy a keresztény azon a címen, hogy ő csak az ég felé vezető utat keresi, ne törődjön azzal, hogy ezer és ezer muzulmán mecsettel van teletűzdelve iszlám földje . . . , hogy számtalan buddhista kolostor mered az ég felé . . . ? Nemcsak azért kell érdeklődnöm az afrikai négerkunyhók iránt, mert mérhetetlen sok nyomor tanyázik bennük, hanem mert Krisztus minden néger falu számára is alapította az ő Egyházát és elvárja, hogy mi odaplántáljuk Egyházát.

Imádsággal és szeretetemmel kivethetem a kegyelem hálóját az egész világra, mert Krisztus az egészet megváltotta, de nekünk kell azt számára lefoglalnunk. És ha a magasból nézem a földet, akkor megtanulok őszinte lenni. A tájképek mindig igazak. Ha kis kertemben ott ülök a lugasban, akkor az előttem levő nagy mogyoróbokor eleven képzeletemben az erdőt varázsolja élém . . . De ha a magasból lenézek, akkor látom, hogy az én kertem mily csöppség a nagy tájképben. Hogy tehát ne az ábrándozás vezessen, és hogy az én kis személyes gondjaim és a reám vonatkozó kis események el ne fődjék előlem a nagy távlatokat, szívesen zárandokolok lélekben szent megilletődéssel a mennybemenetel szent hegyére és onnan letekintve figyelmesen végigjárom szememet a nagy világon, ahol mindenütt Krisztus lakik a világ végezetéig.

3. Mérhetetlen sok . . .

Ha elkezdik nekünk magyarázni, hogy a fény-sugár háromszázezer kilométert fut meg egy másodperc alatt, és hogy vannak csillagok, amelyek harminc, negyven, sőt ötven fényévnyi távolságra vannak tőlünk, akkor csodálkozunk, de ezek a szédületes nagy számok éppen semmit sem változtatnak életszokásainkon. A nagy számok, bizonyos határon túl, alig jelentenek mást számunkra, mint ha egy sor zérus volnának. Ha azt mondják: no, most az orvos négyszázmillió bacillust fecskendezett be a betegnek abból a kis üvegtartóból . . . akkor bátran mondhatnak a betegnek akár négyszázmilliárdot is, azt éppen olyan egykedvűen hallaná. A tudósok kiszámítják a különböző földrétegek keletkezésének és kialakulásának idejét, nagy merészen még a földgömb életkorát is meghatározzák, és azt is, hogy hány év múlva alszik ki a nap. De az olvasók aligha veszik maguknak a fáradságot, hogy a sok zérust összeszámolják; elég az hozzá, hogy rettenetesen sok.

Némelyek azzal próbálják apostoli buzgóságukat serkenteni, hogy nagy statisztikák segítségével kimutatják, hogy még mindig több mint egy milliárd ember van az igaz Egyházon kívül. Ebben az esetben bátran mondhatunk még többet is, hogy a valóságot megközelítsük, mert egymilliárd és négyszázmillió nem túlzás. És ez a szám folyton növekszik. De ezek az óriási számok, a helyett, hogy serkentenek buzgóságunkat, gyakran inkább csak bénítják. A mérhetetlen nagy feladat előtt fölébred bennünk a -csüggeteg tehetetlenség érzete és megokolt-nak látjuk tétlenségünket. „Azt már mégsem kívánhatja tőlünk senki a világon, hogy ezt a tengersok népet mind megtérítsük!”

Ha csupán néhány ezer pogány volna még hátra, akiket a keresztkúthoz kellene vezetnünk, akkor, Uram, azt hiszem, hogy könnyen találnánk számukra keresztapákat és keresztanyákat. Sietve neki-

látnánk, hogy befejezzük az apostoli munkát és bizonyára lendület és lelkesedés is volna bennünk. De ezektől a szédületesen nagy számoktól szinte eltiporva érezzük magunkat. Van bennünk némi igyekezet, hogy „megmutassuk jóakaratumkat“. De naivságnak tartjuk, hogy olyan munkának a sürgős vállalását követeljük tőlünk, amelyről nyilvánvaló, hogy még századokig is eltart, ha az eddigi ütemben folytatják. Mintha azt kívánnák tőlünk, hogy dióhéjjal meregessük ki a tengert.

Hiába mondják nekünk, hogy a té kegyelmed hatalmas, és hogy a Szentlélek fuvalma mindenütt kísér minket, s az „Úr karja sem rövidül meg“. A mi kételkedésünket nem oszlatják el ezek a jámbor biztatások. És könnyen kész a feleletünk, hogy a „megelőző“ és „segítő“ kegyelem nem épített még egy szemináriumot és egy kórházat sem; és a Szentléleknek nincsen folyószámlája egy pénzügyintézetben sem.

Nekünk embereknek kell téglát égetnünk és a téglákból falakat emelnünk. Nekünk kell berendeznünk a termeket, megtölteni az éléskamrákat és pénzzel ellátni a vállalkozásokat. Úgy, amint hajdan is mi emberek vájtuk ki a katakombák földalatti szentélyeit és mi építettük a Szent Péter-templom égbenyúló kupoláját. És ha az Úr karja nem rövidült meg, az onnan van, hogy az ő híveinek karja megtoldotta azt.

Van a sok kislelkű kételkedésben valami rejtett méreg, amely megbénítja a missziós buzgóság lendületét. Igazán azt kívánnád tőlünk, Uram, hogy fő-törekvésünk legyen az egész világot megtéríteni? Nem volna-e helyesebb, ha mi is úgy csinálnók, mint a régi rómaiak, akik néhány repülő, kalandozó légiót tartottak birodalmuk határain és vakmerő és váratlan rajtaütésekkel itt is, ott is egy csomó foglyot hoztak haza? Talán a keresztény világ határainál mi is hódítgatnánk így itt is, ott is egy keveset? Hiszen úgysis teljes lehetetlenség például Ázsia népeinek messze levő mérhetetlen tömegeit

meghódítanunk. Az ilyen tervezgetés úgyis csak álmodozás. Hiszen ha vizsgálgom a missziós feladat óriási méreteit, ha hallom a megdöbbenő nagy számokat, akkor okosabbnak látszik egyszerűen lemondani erről a lehetetlen vállalkozásról.

És mégis, én Istenem, a te isteni nagy higgadt és derült bölcseséged kivezethet engem a töprengések és tehetetlen sopánkodások útvesztőjéből. Ha egy kissé több józan alázatosság volna bennünk, akkor nem ejtenének minket tévedésbe ezek a nyomorult és gyatra okoskodások.

Hiszen te sohasem követelted tőlünk, mai keresztényektől, hogy mi végezzük el az egész világ megtérítésének mérhetetlen nagy munkáját. Nem ezt a terhet tetted hithirdetőink vállára. Te azt kívánod tőlük, hogy plántálják oda az Egyházat, ahol még nincs. És mindnyájunknak feladata, hogy a lehető legnagyobb mértékben és a lehető leggyorsabban közreműködjünk e feladat teljesítésében. Ha majd megtettük a magunkét, akkor még mindig igen messze leszünk az egész világ megtérésétől. Mert ha például sikerült valahol kórházat alapítanunk, azzal még nem szüntettünk meg minden betegséget.

Azok a mérhetetlen nagy számok tehát nem azt jelentik, amit az én megrögzött téves felfogásom vagy restségem magyaráz ki belőlük. A mi keresztény országainkban még sok lelket kell nekünk hozzád vezetnünk, Uram! De szent Egyházad már régen ide van ültetve és az Egyház feladata, hogy az utolsó napig folytassa anyai szent munkáját. E mellett azonban a mi feladatunk, hogy másutt is elültessük az Egyházat, de nem mi fogjuk megérlelni és learatni termését. Kína, Japán, India és Afrika érlelik majd meg a mi magvetésünk kalászeit.

Azt kérem ma tőled, sokaságok Istene, hadd izleljem meg már előre ennek a termésnek és éresnek örömet, és hadd bővílje el lelkemet a te jövő dicsőséged látványa a te nagy termőföldeiden, ahol még csak rejtett csírázásban alakul ki az Egyház a

jövő méhében. Mi már sok ismeretlen nagyságnak emeltünk szobrot és emléket. Múzeumaink és középületeink zsúfolva vannak arcképekkel és mellszobrokkal, olyanokról is, akiket alig ismer valaki közülünk. Túláságos sok évfordulót ünneplünk és bebeszéljük magunknak, hogy az Egyház dicsősége is szinte csak a múltban van. Szabadíts meg, Uram, ettől a ferde felfogástól és szűk látókörtől és add, hogy a jelent a jövő dicsősége miatt becsüljem meg!

4. Jöjjön el a Te országod!

Uram, mikor isteni dolgokról beszélsz nekünk, nem minden szavad egészen világos számunkra. Némelyiket hiába próbáljuk akár a görög, akár a héber szövegben jobban megérteni, mégsem tudjuk kiemelni a homályból a titokzatos szavak értelmét. Pedig tudósaink igen sokat tanulmányozták és még többet írtak róluk. Az a „te országod” is, amelynek eljöveteleért könyörgünk a Miatyánkban, az sem egészen világos előttünk. Mert nem uralkodol-e te máris közöttünk? Hiszen híveid lelkesen éneklük: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat... És minden évben ünnepeljük a te királyságod ünnepeit. Szent Pál azt mondja rólad, hogy pusztán szent neved hallatára térdre borul mindenki az égben, a földön és a pokolban. És a te helytartód, az emberek Halászának utóda is uralkodik a Vatikánban. Márpedig ha a helytartód uralkodik, akkor te méginkább uralkodol.

Miért könyörgünk mégis a Miatyánkban, hogy „jöjjön el a te országod”, miért kell annak eljönnie, ami már itt van? Miért szükséges az, hogy az utolsó keresztény a világ végéig, az utolsó napokig is így imádkozza a Miatyánkot, hogy a te országod eljöveteletét óhajtó módba teszi? És ha oly sokáig kell várnunk, akkor nem hiábavaló-e, ha mégis folyton úgy kérjük, mintha már holnapra várnók kérésünk teljesítését?

Hogy ezek elől a nagy kérdések elől meneküljek, megesik velem, néha, hogy elkezdek ábrándozni és szépen elringatom magamat a mennyei szavak zenéjével... Behúnyom szememet és égi vágyaktól ihletve látom az egész világot, amint mindenütt boldogan hódolnak a te törvényeidnek... Nincs többé gyűlölet, nincs már háború, nincs rágalom és hazugság, nincs elnyomatás. Minden gonoszságtól megtisztult a világ a te bocsánatod által... Boldog békesség áradt szét mindenütt és felfrissített mindent, mint az üdítő égi harmat a növényzetet...

Mint minden ábrándozás, úgy ez a képzelődő látomás is, valami csalfa kábítószert is foglal magában. Rózsaszínben láttat mindent, és az eszményies elgondolás örve alatt elveszi kedvemet a szürke, hétköznapi fáradtságos kötelességek teljesítésétől. Helyette érzelgős, szentnek vélt kalandvágyat, tétlenkedő sóvárgást ültet a lelkembe és nem engedi, hogy Isten műveit olyannak lássam a valóságban, amilyenek most, miután az emberek belekontárkodtak és elrontották azokat. Lehetetlen, hogy ezt a lelket mérgező önámítást te tetted volna bele a Miatyánk szavaiba.

A te országodban különböző rétegek és emeletek vannak. Olyanformán épült a te országod, mint a tornyok. Minél magasabbra jutunk, annál nehezebb a munka. Mindent megkezdtünk, de még semmit sem fejeztünk be. Először Jeruzsálem bizonytalan talajába kellett ültetni a pünkösdi Egyházat, azután Rómába, a cézárok régi birodalmába. Most mindenfelé szét kell ültetni az egész világra, és kereszténynek kell tennünk a föld lakosságát. Óriási feladat ez, Uram, főként, ha becsületes, igaz lélekkel úgy tekintjük ezt, mint sürgős kötelességünket, nem pedig mint a távoli jövőnek szóló szép tervezetet, amelynek megvalósításán majd csak késő utódaink és szépunokáink dolgoznak.

Bizony, Uram, a te országod még nincs mindenütt megalapítva a földön. Szereteted szentségét

még nem tették elérhetővé minden jóakarátú ember számára. És a hitigazságok szent forrásához még sokan nem jutottak el, mert nincs, aki odavezesse őket. Ezen pedig nem ábrándozással segítünk, sem azzal, hogy a jámbor elképzelések világába zárkózunk, vagy tele torokkal énekeljük, hogy „Krisztus uralkodik”.

Jöjjön el a te országod! Ennek a jelszónak nem csendes költői vágyakozásnak kell lennie, hanem kemény, acélos vértnek, amelyet minden reggel magamra öltök. Kissé terhes ez a vért, hiszen minden fegyverzet terhes, de megóvná lelkiségemet az erőtlen és gerinctelen elferdüléstől, és attól, hogy igazi erények helyett azok torzképét fejlesszem ki magamban. Bátor egyeneslelkűségre nevelne és távoltartaná tőlem a lustaság minden fajtáját, nevezem bár azt a vágyak mérsékletének vagy óvatosságnak, nehogy mások dolgába ártsam magamat.

Jöjjön el a te országod! Bár égetné ezt a vágyat a Szentlélek tüze úgy a lelkembe, hogy ne hagyna nyugtot és szüntelenül ez foglalkoztatna! Legalább ezentúl. Mert, sajnós, úgy látom, hogy még nem nőttem ki a gyermekkorból, bármily nagy is már éveim száma. Elmélkedéseimben is mindeddig alig beszéltem veled másról, mint amiről a kis gyermekek szoktak, vagyis játékszereimről és a kis, kellemes meglepetésekről vagy ajándékokról, amelyeket kegyelmedtől várok.

Még sohasem tártam ki és adtam át igazán lelkemet, hogy beleáraszthasd minden világmegváltói gondodat és vágyadat. Mert olyan vagyok, mint a kis gyermekek, akiknek minden érdeklődését leköti a golyó-játék vagy a szembekötödsdi, úgyhogy lehetetlen velük megértetni a család aggasztó és félelmetes megélhetési gondját.

Belátom, hogy sok jó tulajdonságom és erényem még nem tudott kinőni a gyermekcipőből, mert nem illeszkedtem még bele a te világot átfogó nagy terveidbe, pedig ezek adnának gerinces szilárdságot és

nagyvonalúságot lelki fejlődésemnek. Még nincs meg bennem az őszinte és mélységes vágyakozás, hogy jópásztori szíved szándékaiba behatoljak. Azért még nem is tártad föl előttem legbensőbb óhajaidat. Még sohasem beszélgettünk kettesben, bizalmasan, mint munkatársak, a te japánjaidról, a te kínai népedről, a te hindujaidról és a te muzulmánjaidról, mert ezek mind a *tieid*, még ha nem is ismernek téged. És te századok óta várod, hogy mi őket hozzád vezessük.

Még sohasem sétáltunk együtt meghitt csendben, kéz a kézben, esti elmélkedésem idején a mérhetetlen nagy világrészeken keresztül, amelyek mind a te örökséged, de ahol még senki sem fordul hozzád. Pedig tudom, hogy a te országod kiterjesztésének nagy apostoli gondja szétszórhatná az én együgyű kis személyes aggodalmaimat. Mert, sajnos, azzal vesztegetem időmet, hogy apró bajaimmal bibelődöm és szeszélyes kedvteléseimet elégittem ki: egészségem, kényelmem, jó megjelenésem, jó hírnevem követelményeivel törődöm. Félek a sikertelenségtől, epedek a siker után, bánt ez vagy az a balfogásom, ügyetlenségem, aggaszt a jó alkalmak elszalasztása és szerencse-csillagom letűnése. Ilyen és ezekhez hasonló kis pókháló-ügyek foglalják le és merítik ki szellemi tevékenységem erőit — és Isten eljövendő országának továbbépítését másokra hagyom.

Pedig milyen jó volna, ha mindennek megadnám az őt megillető helyet életemben! Tehát magamnak az utolsót. Mert az a legfontosabb, hogy a te országod eljőjön, hogy Egyházad mindenütt meg legyen alapítva, hogy az egy akol határai egybeessenek a föld kerektségével. És ha ez meglesz, még akkor is óhajtó módban imádkozunk országod eljöveteleért, mert a te Egyházad nem egyéb, mint mérhetetlen nagy vágyakozás utánad. Te pedig sohasem fejezed be a te fölséges kincseid kinyilatkoztatását azok számára, akiket az Atya adott neked.

Hogy megtisztítsam lelkemet a sok gyerekes

hiúságtól és hiú gyerekességtől, ültessd szívembe a fájdalmasan sajgó vágyakozást a te országod után, amelyet mindenütt meg kell alapítani és csak mi, a megváltottak alapíthatjuk meg.

5. Mint a többi emberek . . .

Az emberi nem Megváltójának nevezünk. Megszoktuk és gyakran használjuk ezt a címedet. Az „emberi nem” szép, jóhangzású kifejezés, de kissé bölcséleti ízű, kissé finom, választékos és elvont. Úgy is elgondolunk téged, mint a sokaságok és tömegek Istenét, mint a nagy néptengerek Udvözítőjét. De vannak híveid, akik ezeket az elnevezéseket nem kedvelik. Az ilyenek nem szívlelik a tömegeket és a sokaságot lenézően közönségesnek tartják. Igazuk van-e, vagy tévednek? Vajjon az igazi imádságnak és elmélkedésnek nem csendre és magányra van-e szüksége? Hiszen a nyugtalan és lármás tömegek csúfosan megzavarják áhítatunkat. Semmi kedvünk sincs, hogy a piacon és vásártereken tartsunk veled, Uram, meghitt beszélgetést. Kettős ajtókkal zárjuk el tőled és szentélyeid küszöbétől a zsidongó tömeget. Így azután a mi jámborságunk hódolattal teljes lesz ugyan, de túlságosan szertartásos is lehet. Túlságosan húzódozunk a zajos sokaságtól és egyszerű néptömegektől.

Ha az egyszerű igazságszeretet és nem valami kényes finomkodás irányítja lelkemet, akkor úgy látom, Uram, hogy az előkelő elzárkózások aligha felelnek meg a te Lelked szellemének, mert valami olyan mesterkéeltséget érzek rajta, ami távol esik a te kegyelmed természetétől. Hadd vegyüljek ma bele a tömegbe, a legegyszerűbb nép közé, hadd legyek együtt minden embertestvéremmel. Hadd merüljek el a mérhetetlen sokaságban, így talán jobban megtanulom, hogy igazlelkű legyek, ami annyit jelent, hogy közelebb jussak hozzád.

Van valami rejtett szentség az embersokaságok

szívében, akár a nagy, világhírű búcsújáráhelyek felé özönlő tömegeket nézem a nagy lourdes-i, szentföldi vagy római zarándoklatokban, akár a kis falusi körmeneteket a tarka-barka kis zászlókkal és szobrokkal. Tieid azok a tömegek, amelyek ott szorongnak a zsúfolt templomokban a karácsonyi éjféli miséken, vagy a temetéseken, vagy halottak napján a sírok körül, vagy nagypénteken a szent kereszt és a szentsír körül, vagy a Szent Péter-téren tolongó embertenger, midőn térdre borul Krisztus helytartójának áldására.

A te Egyházad is, a te szentségeid és ígéreteid kincseinek őrzője, az is tömegekből áll, ahol kicsinyek és nagyok, szegények és gazdagok, tanulak és tanulatlanok sokasága borul le előtted és várja bocsánatodat vagy szentséges jövedeledet.

Emberré lett Igel! Adj nagy szeretetet szívembe az egyszerű emberek és néptömegek iránt! Add, hogy megbecsüljem őket és utáljam a fölényeskedő és finnyás elzárkózást szegény embertestvéreim elől. *Sokat ártottak nekünk, erőtlenné és vértelenné tették lelki életünket azok az álbölcsek, akik úgy próbáltak minket méltóvá tenni hozzád, hogy előbb ki akarták ölni belőlünk az érdeklődést a nagyvilág, a tömegek iránt, amelybe szent szándékaid szerint beleszülettünk.* Pedig éppen embertestvéreink sokaságába való helyes beleilleszkedésünk által fejlődik ki lelkünkben az egészséges és nagyvonalú katolikus lelkület.

A misztikus Krisztus és titokzatos teste, amelynek tagjai vagyunk, nem magános társunk akar lenni, akivel csak kettesben válthatunk édes és boldogító szót. Ő a nagy világ Megváltója, aki szüntelen együtt van egész nagy művével és élteti azt. Segíts és bátoríts, Uram, nehogy a könnyebb végét keressem a veled való együttélésnek, nehogy csak valami szűk látókörű jámborsággal és nem mindig a te ízlésed szerint való kis ájtatosságokkal akarjam az irántad tartozó szeretetemet megmutatni, mert ilyformán elég kényelmesen kivonhat-

juk magunkat az áldozatos szeretettevékenységek alól. Azért folyton résen kell lennem, hogy ne ámit-sam magamat. Nagyon törpe lélek az, akinek saját kis belső világa érdekesebb, mint az egész mindenség. Ha az a főtörekvésem, hogy engem hagyjanak békében és ne zavarják meg állítólagos meghitt viszonyomat teveled, akkor elfonnyadok, mint a fáról leszakadt ág.

Részt akarok venni egész világot átfogó és üdvözíteni akaró életedben, hiszen életközösségben vagyok veled, mint a tag a testtel. Részt akarok venni világot átfogó imádságodban. Együtt akarok élni testvéreim sokaságával és velük együtt hálát adok, hogy egy lehetek közülük. Nem húzódozom tőlük azért, mert az éhség, a szomjúság, az egészség és a családi gondok foglalkoztatják őket legtöbbször. Te sem korholtad őket e miatt, sőt segítettél anyagi gondjaikon is. Az se bántson engem, hogy nagyon sokan vannak, vagy hogy ilyenek és olyanok, hogy furcsa, régimódi szokásaik vannak . . . Nagyon jó alázatossági gyakorlat ez számomra, ha elvegyülök embertestvéreim sokaságában, mert ha eltűnünk a tömegben, akkor már nehéz föltűnést kelteni és magunkat fitogtatni. Az emelvényes, előkelő különhelyeken jobban lehet hiúskodni és kevélykedni.

Osztozni akarok az emberek nyomorúságában és együtt akarok imádkozni velük, vagyis veled. Én, aki mindig jó cipőben járok, együtt akarok könyörögni azokkal a százmilliókkal, akik mezítláb járnak a porban, homokban és köves utakon. Én, aki eddig nem tudtam, mi az, hiányt szenvedni ruházatban, együtt kérlek téged azokkal, akiknek nincs mit magukra öltetni. Én, aki minden reggel megkapom ujságomat, aki heteket tölthetek könyvtárakban és esztendőket töltöttem iskolában, térdre borulok előtted azokkal együtt, akik írni és olvasni sem tudnak. Én, akinek megvan az orvosa, gyógyszerésze és betegápolója, imádkozom hozzád azokkal, akik küzdenek a betegségek és szörnyű járvá-

nyok ellen és akik ott halnak meg minden segítség nélkül koldus-gyékényükön. Végre én, aki ismerlek téged, és magam körül érzem Szűzanyád jóságos oltalmát, aki régi keresztény ősök ivadéka vagyok, belevegyülök azok tömegébe, akik nem ismernek téged, de akik odaadóbb szeretettel és mérhetetlenül nagyobb hálával szolgálnak neked, mint én.

Ha egyszer megtapasztaltuk az igazi, nagy katolikus jámborság isteni ízét, akkor egészen ízetlenek lesznek azok a magunk-gyártotta kis ájtatóságok, amelyek inkább csak önszeretetünknek csillapítói, sem pedig a nagy istenszeretetre vezető utak. Uram, tépd ki szívemből gyökerestül az önzést és add, hogy mélységes megilletődéssel intézem hozzád azt a fölséges könyörgést, hogy „alakitsd szívemet a te Szíved szerint”! Igen, a te világmegváltói Szíved szerint, aki jó Pásztor a nagy embereknél, Atyja a mérhetetlen sokaságoknak és Barátja a nagy embertömegeknek. És ha e tömegek zaja bántja és zavarja kényes fülemet, akkor a hiba nem a tömegekben, hanem bennem van.

6. Te vagy az ő vágyakozásuk célja . . .

Régóta tudom, Uram, hogy titokzatos nagy művész vagy, hiszen aki téged ismer, az beláthatja ezt. Csakhogy mi sokszor vakoskodunk és nem tudjuk figyelemmel kíséreni csodálatos működésedet. Mi gyakran mélyen alszunk, mikor te dolgozol. De nem tudlak eléggé bámulni, midőn újra és újra látom, hogy a te legnagyobb remekműveid egyszersmind a legrejtettebbek is. Te mindig kiváltképpen szeretted a csendes műhely-munkát, mint Názáretben, ahol zavartalanul megvalósíthatad művészi eszmédet és alakíthatad a fát a te kedved szerint.

Az összes teremtmények között a legsikerültebb remekműved szentséges Szűzanyád. Az ő megalkotása is titokban történt, a világnak sejtelve sem volt róla. És midőn a Lélek csendesen formálta

apostolaid szívét az utolsó vacsora termében, az is zárva volt a kíváncsiskodók elől. Midőn az ajtók feltárultak, Szentleked remekműve kész volt. A mi százados bazilikáink csodaszép alkotások, székes-egyházaink kimeríthetetlen művészeti tanulmány nemcsak művészeink, hanem íróink, tudósaink, történetkutatóink számára is. De mik ezek a műépítmények ahhoz a fölséges alkotáshoz képest, amit a te kegyelmed épít akár egy kisgyermek lelkében is! Vagy azokhoz a csodálatos hősi jellemekhez képest, amelyeket te formálsz sokszor a titokban és talán még a legközelebbi szomszédok sem veszik észre!

Rejtett művek nagy mestere, vezess be engem a lelkek világába, ahol Egyházad születését előkészítéd és ahol csöndesen fölébresztéd a népek szívében az utánad való vágyakozást. Én a te kegyelmed kegyeltje vagyok. A szentségeket már bölcsőmben kaptam ajándékuul. A tevékeny alázatosságnak és a hálás lelkületnek jó iskolája volna számomra, ha végigmennék veled a pogány világban rejtőző lelki munkatereden. Még minden csak kezdetleges és kialakuló formában van, semmi sincs kész, csak néhány kivételes lélek... De te nem hagyod árván ezeket a kereső és tapogatózó embereket és szereted őket, mert ők is növelni fogják azok seregét, akik Atyádat örökké dicsőítik.

Mi túlságosan egyszerű módon szoktuk a világot felosztani: egyfelől a gonoszok, másfelől a jók. De te, Uram, majd csak az utolsó napon fogod a világot így kettéosztani, és addig nincs jogunk ilyen ítéleteket mondani. Most még minden kialakulóban van, és most még mindenütt dolgozik a te kegyelmed.

Nagyon sokan vannak, akik tapogatódzva keresnek téged, távol a világosságtól, amelyet pedig mindenki számára ragyogtattál föl és amelynek mi vagyunk a letéteményesei. Látom a milliákat, amint leborulnak bálványaik előtt és azt hiszik, hogy ott megtalálják Istenüket. Engedd, Uram, hogy én is,

meg a többi keresztények is belevegyülünk ebbe az imádkozó tömegbe; nem azért, hogy szidjuk a jámborkodó pogányokat, hanem hogy kegyelettel elismerjük az ő törekvésükben azt, ami tőled van, tehát ami hozzád vezetheti őket.

Abban nem tévednek ezek a pogányok, ha azt hiszik, hogy kell lennie valahol a világon valami látható és érzékelhető dolognak is, amit jogosan imádkozhatnak... mert ezt a valamit minden reggel a kezében tartja a pap az Úrfelmutatáskor a mi katolikus oltárainkon. Abban sem csalódnak, ha azt hiszik, hogy te annyira leereszkedtél a földön lakó emberekhez, hogy állandó lakást készítettél magadnak miköztünk. És ha azok a pogányok leborulnak és kitárt kezekkel imádják a rejtett Istent, akkor ezt az ő igyekezetüket nekünk mérhetetlen tisztelettel és együttérző szeretettel kell fogadnunk.

Mikor lélekben belevegyülök a bálványimádók nagy tömegébe, hogy imádjalak téged, egyetlen Mesterem és örök Szerelmem, szeretném, ha módomban lenne kipótolni azt, ami az ő vallásosságukból hiányzik. Szeretném helyreigazítani eltévelyedésüket, amint kijavítjuk a gyermekeket, midőn anyanyelvük első szavait gügyögik és furcsa, esetlen dadogásuknak helyes formát és értelmet adunk. Tudom, honnan származik és hová törekszik embertestvéreimnek vágyakozása. Én már ismerem a csalhatatlan reménységek útját, tehát kötelességem, vagy legalább jogom van, hogy azokhoz szegődjem, akik tévelyegnek és megmutassam nekik az egyetlen utat.

Lehetetlen, mormogja a mi korlátolt bölcseségünk. Hogyan lehetek én hatással azokra, akiket sohasem láttam és akik téged nem ismernek. Képzeld, ábrándozás az egész! Várj, míg ott lehetsz köztük! Akkor majd prédikálhatsz, szónokolhatsz, vitatkozhatasz. Akkor már meggyőzheted őket, hogy tévednek és megcáfolhatod tévedéseiket és fölfegyverezheted őket a hitvédelem minden eszközével. De amíg távol vagy tőlük, minden igyekezet hiába-

való. Mintha indiai banánt akarnál termesztetni az Északi sarkon.

Uram, szabadíts meg engem ezektől az élősd gondolatoktól! Tudom, hogy szükséges valamilyen kapcsolat köztem és távollevő testvéreim között. De azt is tudom, hogy van más kapcsolat is, mint a pusztai térbeli, megmérhető közelség. És lehet-e elgondolni is a világon bensőbb kapcsolatot annál, amit a közös imádság teremt köztünk? És az én imádságomat nem vehetem-e a bálványimádók könyörgéseibe, mint kovászt a tésztába, vagy mint sót az izetlen táplálékba, hogy az egészen meg ne romoljon?

Te már többször elfogadtad ezeket az üdvözítő társulásokat és egységeket, ezeket a természetfölötti együttérzéseket. Ilyen eset volt az is, midőn Ábrahám és egy maroknyi igaz kezében volt a vétkes városok sorsa. Nincs-e jogom a sokaságok nevében és érdekében szólni, hiszen kegyelmed arra ösztönöz, hogy törődjek velük? Nem volnát-e hajlandó irgalmadba fogadni őket és meghallgatni könyörgésüket egyszerűen azért, mert szívből és szeretetből testvéreimnek tekintem őket és az ő képviselőjük vagyok előtted?

Ha az ő nemzetségükből volnék, nyilvánvaló volna, milyen jogcímen szólok érdekükben. De a vér kötelékén kívül van szeretet köteléke is, és ez sokkal szilárdabb és hasonlíthatatlanul istenibb. A bélpoklosnak is joga volna, hogy a bélpoklosért közbenjárjon; a fölszentelés testvériséget teremt a papok között. Assisi Szent Ferenc ruhája az egész világon elterjedt nagy szerzetes-család ismertetőjele... Add, Uram, hogy én azoknak a szegény testvéreimnek öltözetét hordjam, akik még keresnek téged, az ő imádságuk és vágyakozásuk öltözetét. Én nem veszítek semmit, mert úgyis eltörülhetetlenül mindig magamon hordom a te szent keresztet jelét. De remélem, hogy ők nyerhetnek valamit, mert bennem találkozhatnak veled és te megáldod őket.

7. Ne kevélykedjünk bölcseségünkkel!

Mikor ezt az intelmet olvastam misekönyvemben, meglepődtem. Ha csak rám vonatkoznék, akkor helyénvalónak tartanám, mert nem egyszer fedeztem fel magamban visszataszító kevélységet, mikor elemezni kezdtem az én úgynevezett bölcseségemet. De a liturgikus imádság nemcsak rólam, nem is elsősorban rólam szól, hanem Egyházadról. Tehát azért könyörgünk, hogy Egyházadat óvd meg a kevélykedő bölcseségtől. Ez sokszor gondolkodóba ejt engem. Lehet-e az ember egyáltalában bölcs, ha egyszer kevély? És vajjon a te Egyházad is ki van téve a kevélység kísértéseinek? A te szent, katolikus és apostoli Egyházad? Pedig úgy kell lennie, mert az Egyház mondja önmagáról. És ha jól meggondolom, belátom, hogy ezen főlegesen meglepődnöm, hiszen Egyházad emberekből áll. A keresztség szentsége sem szabadítja meg őket velük született balgaságuktól, sem pedig tudatlanságuktól.

Mikor a szent boltívek alatt újból és újból könyörgünk hozzád, hogy „irgalmazz, Uram, irgalmazz a te népednek“, akkor az Egyház számára esedezünk irgalmadért, mert híveid, akikből az Egyház össze tevődik, nem olyanok, amilyeneknek lenniök kellene. A halálos vétek nem szakít el minket az Egyháztól. Csak némely protestáns állította hajdan, hogy a te Egyházad csak az igazak gyülekezete. De azután következetesen azt is tagadták, hogy az Egyház látható.

Minthogy tehát a bölcsesség kevélysége valószínűsítés Egyházadban, jó lesz, ha én is szemeltartom, mi megy végbe lelkemben és üdvös lesz számomra, ha jól megvizsgálom, hogy igazi és valódi bölcsesség-e az, ami bennem lakozik. Vigyáznom kell még szavaimra és megszokott kifejezéseimre is. Sokszor úgy beszélek az európaiakról, tehát magamról is, mintha nyilvánvaló volna, hogy mi magasabbrendű emberek vagyunk, elárasztva mindenféle utolérhetetlen kiváltsággal. És hallgata-

gon igaznak tartjuk, hogy a világ többi népei csak annyiban értékesek, amennyiben hasonlítanak mihozzánk. Sőt az a legokosabb, ha a többi nép mindjárt az utolsó helyet foglalja el. Így gondolkodunk mi.

A mi leghitványabb tucatgyártmányainkat, izléstelen, művészietlen, formátlan, silány portékáinkat, amelyeket nem egyszer szent képeknek és szent szobroknak merünk nevezni minden szégyenletes tökéletlenségük ellenére, többre becsüljük egyik-másik ázsiai nép nemes szépségű művészeténél. Nem egy zeneietlen énekünket végtelenül magasztosabbnak tartunk minden bennszülött polinéziai vagy afrikai dallamnál. Némelykor hajlandók vagyunk nagykegyesen „engedményeket” tenni és elnéző leereszkedéssel megbecsüljük a fekete vagy sárga népek „gyerekes” ízlését, de ezek csak messzezenő „engedmények”, és igazság szerint — úgy véljük — erre nem is volnánk kötelezve...

Azért, mert a pogány világrészek nagyrésze századok óta a mi világrészünk gyarmata, még nincs jogom bebeszélni magamnak, hogy születésemnél és színemnél fogva magasabbrendű ember vagyok, mint a többiek. Az apostoli szellemmel sehogyan sem fér meg ez a faji kevélység. Nem Európa nevében, hanem a te nevedben jelenünk meg, Uram, azok előtt, akik még nem ismernek téged. Te az egész világé vagy, mert mindenkinek odaadod magadat.

Vigyáznom kell szavaimra is... Nem fogok ezentúl „vadakról” beszélni, mintha ezt a sértő szót jogunk volna használni mindazokra a népekre vonatkozólag, amelyeket még meg kell nyernünk számodra. Nem fogom azt mondani, hogy meg kell „hódoltatnunk” Ázsiát és Afrikát... nehogy a mi beképzelt hódító főlényünket fitogtassuk ezekkel a hadvezéri kifejezésekkel, amelyeknek mellékiye erőszakoskodásra emlékeztet. És elfeledjük, hogy a boldogságokról mondott tanításodban a szelidszívűeknek ígérted meg a föld uralmát.

Nem fogok általánosítani és nem nevezem a pogányokat egyszerűen kevélyeknek, mert nemcsak köztük vannak kevélyek, hanem köztünk is. Nem mondom, hogy ők átkozottak, hogy eljátszották a kegyelem óráját, hogy nem tudnak értelmesen gondolkodni, hogy nincs lelkierejük, legföllebb csak arra, hogy ostoba szokásaikhoz és nevetséges vállalási nézeteikhez ragaszkodjanak. Nem fogok fölényes kevélységgel letekinteni a tudatlan feketékre és őket nagy gyermekeknek csúfolni. Nem mondom, hogy Kínában felfordított világ van, mert az asszonyok járnak nadrágban és a férfiak szoknyában. Nem mondom majd, hogy a keleti népek ravaszok és a feketék lusták, hanem inkább jótulajdonosaikat teszem többszámba: a japánok udvariasak, az indusok jószívűek...

Uram, nem könnyű bölcsnek lenni kevélység nélkül. Nem könnyű rendületlenül bízni az alázatos igazság mindenekfölött való erejében... Inkább vonzódunk a fölényeskedés módszereihez, mint a rossz tanárok, akik úgy beszélnek, mintha mindentudók volnának, pedig így tekintélyüket hazug látszatra építik.

Te nem erre tanítottál minket, Uram! Te nem üztél ravasz „presztizs-politikát”. Mostani valóságos jelenléted szentségházainkban híjával van minden feltűnő külső csillogásnak. Kis pislogó mécesest égetünk a szegényes vörös üvegben, és ha a sekrestyés kialudni hagyja, vagy ha a léghuzat kioltja a lángot, Isten nem tesz csodát és a Szentlélek nem gyújtja meg azt. Magamévá akarom tenni a té módszereidet és nem keresem a feltűnéskeltést. Még némely barátságosnak gondolt viselkedés is sértetheti az emberek jogos önérzetét. Nagykegyesen megveregetjük a vállukat és tréfásan enyelgünk velük, mint a hajdani nagy uraságok, midőn néhanapján kedvük kerekedett leereszkedni és népszerűsködni a szegény emberekkel.

Az igazi szeretet igazi nemes tisztelettel párosul. És talán még az egyszerű emberek is legjobban

â tisztelet hiányát veszik zokon. Élég egy kis gúnyolódó felületesség, egy csipetnyi kevélység és az apostolkodás légből kapott maris meg van rontva.

De a tisztelettel párosult szeretettel nem tanulhatjuk meg máról-holnapra. Sok súlyos előítéletet és egyéb goromba hibát kell kivetnünk lelkünkéből, hogy az apostoli alázatosság alapkövét jól elhelyezhessük.

Add, Uram, hogy bölcs lehessen kevélység nélkül és alázatos balgaság nélkül! Add, hogy nem-keresztény testvéreimben sohase lássak mást, mint a te kegyelmedet, amellyel hívogatód őket!

8. Akik éheznek és szomjaznak az igazságot . . .

Mi nem is tudjuk, hogy mi az: éhezni és szomjazni. Mi azt mondjuk, hogy éhezünk, mikor étvágyunk van. De talán egy sincs közülünk, akinek valaha is napokig kellett volna éheznie eledel híján. A szomjúság sem okoz nekünk komoly gondot, mert mindig kéznél van italunk. És ha a nagy nyári hőségben szomjúságról panaszkodunk, akkor is annyi vizünk van, hogy még kertünket is öntözhetjük.

Mikor az éhezők és szomjazók különös boldogságáról olvasunk az evangéliumban, nem igen értjük meg, és nem is fogjuk fel nagyon „tragikusán” a dolgot. El kellene mennünk egy időre a sivatagba . . . igen, a sivatagba, ahol a szomjúság halált jelent, ahol minden csöpp vizet a medencekútba gyűjtenek, ahol egy korty zavaros, piszkos vizet üdítő nektárnak tartanak, és ahol maga a sziklás és homokos talaj is már századok óta belehalt a szomjúságba és élettelen pusztaság lett belőle.

Ott kellene élnünk néhány hónapig valahol az éhség országában, ahol semmi, de semmi ennyivaló sincs. Nem azért nincs, mert a kenyeres kosaruk üres vagy mert a péküzlet zárva van, hanem mert az egész vidéken nincs semmi táplálék és az éhe-

zök csontvázzá soványodva várják csoportokban vagy egyedül, elhagyatva az éhhalál kikerülhetetlen óráját... Az éhség és szomjúság elvesztették számunkra félelmetes tulajdonságaikat. Ennek következtében a táplálék és ital sem látszik váratlan és csodálatos jótéteménynek, hanem közönséges, mindennapi dolognak.

Uram, te mégis csak azt tanácsolod, hogy az igazságosság éhsége és szomjazása által úzzem el és tisztítsam ki lelkemből az én kicsinyes töprengéseimet és önző, törpe gondjaimat, amelyek csak az én kis személyem körül forognak. Nem úgy alakíthatom át lelkemet, hogy szüntelen csak egyenkint szedegetem ki belőle szégyenletes, kicsinyes, önző gondolataimat, hanem úgy, hogy a te Szíved szerint való nagy gondolatok és vágyak mindent elsodró erejét árasztom bele a te kegyelmeddel úgy, hogy éhezem és szomjazom a te igazságodat.

Mikor szétárad az égbolton a nap fényessége, akkor egyszerre eltűnik a csillagok világossága. Nem kell őket egyenkint eloltogatni. Én is egyszerre megszabadulhatnék kicsinységem minden formájától, ha a te igazságod és igazságosságod ragyogó nagy vezéreszméje elárasztaná lelkemet. Mert ez az igazságosság nem csupán az, amivel a bíróságok foglalkoznak, midőn a törvénykönyv szakaszait alkalmazzák és azzal hízelegnek maguknak, hogy mindenkinek megadják a magáét. Nem, ennél sokkal több. A mi igazságosságunk maga az életszentesség, vagyis az egyesülés veled, mert a mi igazságosságunk és igazságunk te vagy!

De hogy ez a csodálatos szó ne maradjon üres, elvont fogalom, imádságos elmélkedésemben arra kell törekednem, hogy megláthassam annak nagyon is valóságos és nagyon időszerű, gazdag tartalmát. És ha veled társulva szemlélem a nagy világot, akkor kezd világosodni előttem ennek a te igazságosságodnak magasztos és félelmetes nagy követelménye. És a te Lelked belém árasztja ennek éhségét és szomjúságát.

Eleget beszélünk az arany és a pénz átkozott éhségéről. Eleget hallottunk már azokról, akik éheznek és szomjazzák a tiszteletet, a hírnevet és a hatalmat. És azok a régi pogányok, akiknek könyveiből fordígtunk a gimnáziumban, eleget tárgyalták az úgynevezett nagy emberek éhségét és szomjúságát a dicsőség után. Úgy látszik, ebben van a titka Nagy Sándor világhódító hadjáratainak, és Hannibál is azért kelt át az Alpokon elefántjaival. Úgy látszik, ez volt az oka a kis görög városok folytonos versengéseinek és ez támasztott olyan nagy lármát Alexandriában a múzsák otthonában... Bizony lehetséges.

Az emberek nem ragaszkodnak jobban gyermekkorukban csörgő játékaikhoz, mint felnőttkorukban dicsvágyukhoz. Nekem sem kellene nagyon mélyre ásnom lelkemben, hogy fölfedezzem azokat a nevetséges kis hiúságokat, amelyekhez úgy ragaszkodom, mintha életem függne tőlük. De ha egyszer végre rászánnók magunkat és ugyanolyan szenvedélyes szeretettel ragaszkodnánk a te szent igazságaidhoz, ha ugyanolyan féktelen lelkesedéssel szolgálnánk neked, akkor vége lenne a mi tétlen ábrándozásunknak és napjaink szakadásig telve volnának munkával.

Mert a te igazságod éhezése nemcsak gyötrődés és sóvárgás. Mint minden lelki jónál, ennél is úgy van, hogy aki ezt megkívánja, az már kezdi megkapni is. És bármennyire eltelünk is vele, mégsem veszi el sohasem jótékony üdeségét.

Ott van az a számtalan sok kisgyermek a világ minden részéből és népéből! Kitarják ártatlan lelküket a legnemesebb kegyelmi csírák befogadására és reményt adnak a kegyelmi élet legszebb kibontakozására és kivirágzására. Add, hogy helyettük is én éhezem és szomjazzam a te igazságodat, és pedig oly szenvedélyes erővel, hogy kényszerítve légy lelkükbe szállni és őket életeddel elárasztani. Látom őket messziről, mindenféle népek gyermekeit, amint szaladgálnak, játszanak, alszanak... Ezek

sem kevésbé érdekesek számodra, mint a galileai kisgyermekek voltak, akiket megöleltél és fejükre tetted áldó kezedet.

Mily sokan vannak a szegény asszonyok, akik egész életüket a házimunkákban és a szüntelen anyai gondokban töltik! Látom őket is messziről, amint zúzzák a kenyérmagvakat, térdre kuporodva fújják, élesztik a tüzet, nehéz agyagkorsókban vizet merítenek a folyóban vagy a tóban; ringatják síró gyermekeiket, fejik tehenüket. Mind-mind régésrégóta megszokott munkák, amelyeket panaszszó nélkül végeznek... És az ő egyszerű és tudatlan lelkületük kedvesebb előtted, mint az enyém. Én pedig indítva érzem magamat arra az együgyű kérésre, hogy először nekik, Uram, nekik add mindazt, amire szükségük van! És ha azokat az én testvéreimet elhalmoztad minden jóval, csak azután törődj velem, mert ők jobban fognak neked szolgálni, mint én. De tudom, hogy a te ajándékaid nem rövidülnek meg azáltal, hogy sokaknak adod őket, és az én részem nem csökken azáltal, hogy isteni kezed bőven adja vigasztaló és erősítő kegyelmét másoknak is.

Látom őket messziről, Uram! Sokan vannak, halászok, földművesek, sátoros vándor-kereskedők, gyaloghintó-húzóok, gyárimunkások, fekete bányamunkások... Ők termelik ki a sok aranyat Rand bányáiból, a gyémántot Kimberley földjéről, a rezet Katangából. Ők fűrészelik az őserdők nagy fáit, ők szedik össze a gyapotot, gondozzák a gumifákat, ők hordják fejükön a súlyos terheket... Értük könyörgök hozzád, hogy ne engedd csillapulni lelkemben a te igazságod éhségét és szomjúságát. És emelj ki engem önzésem mélységéből és töltsd el szívemet azzal a kiolthatatlan vágygal, hogy neked segítsék a népeket és nemzeteket megszentelni.

9. „Úgy látszik, hogy nem . . .”

A skolasztikus bölcselet régi nagy mestereinek az volt a különös merész szokása, hogy ha valamely tételt tárgyalni akartak, akkor először odaöntötték a reá vonatkozó nehézségeket és ellenvetéseket: videtur, quod non, úgy látszik, hogy ez nem igaz . . . Ezzel azt akarták kimutatni, hogy mennyire szemmel tartják ellenfeleik állítását, és így olvasóik lelkét is mindjárt kezdetben igyekeztek megszabadítani minden téves előítélettől. Ha valaki valamiről meg akar engem győzni és a nélkül, hogy kérdezném, máris előre megmondja az okokat, amelyek alapján elvethetném állítását, akkor már szinte le vagyok fegyverezve és megadom magamat.

Valami hasonlót akarok tenni, Uram, mikor most kibeszélem lelkemből azt a nagy csapat ellenvetést, amellyel követeléseitek ellen hadakozom. Mert még sohasem tártam fel őket igazán, mindig csak háttérbe szorítottam, de sohasem győztem le őket. Így aztán tovább akadályoznak és bénítják lelkem lendületét. Ha pedig elmondom neked, akkor elvesztik mérgeiket.

Mindenekelőtt azt szeretném kérdezni, Uram, miért akarod te, hogy én az egész világgal törődjek, hogy csendes és békés elmélkedéseimet elárasszam az egész világ lármás gondjával? Nincs-e már úgylis elég tennivalóm, ha csak magammal törődöm, ha rendezem viszonyomat közvetlen környezetemmel? Felebarátaim nincsenek mindig inyemre. És folyton azt hallom, hogy nagyon kirívó hibáim vannak. Nem jobb volna-e, ha megosztanók a munkát? Én nem vagyok hithirdető, amint nem vagyok szakács, sem pedig hajóskapitány. Nem is tudom, mi hasznom van belőle, ha olyan foglalkozásokért kezdenék lelkesedni, amelyeket nem gyakorlok és amelyekhez nem is értek.

Vannak régi jó közmondásaink, amelyeket nem egykönnyen tudunk meghazudtolni, és azok arra

figyelmeztetnek, hogy ne ártsuk magunkat más dolgába. Ha csizmadiák vagyunk, maradjunk a kaptafánál! Komolyan azt kívánod tőlem, hogy elmékedéseimben kínaiakat, hindukat és négereket sorakoztassak föl magam előtt és képzeletemben keresztahadjáratokat tervezgessek veled való társalgásom békés idejében? Nem szeretem a nyugtalanságot és nem áraszthatom el elmékedési pontjaimat egzotikus népekkel és azok földrajzával.

De mi haszna is lenne? Úgyis olyan nagy lármát csapnak már manapság a missziós apostolsággal, mintha az volna az egyetlen fontos teendőnk. Még játék közben is azzal foglalkoznak gyermekeink! Mindenféle felhívással, szentbeszéddel és nyomtatvánnyal árasztanak el. Perselyeket látunk itt is, ott is; az egyikén négerfiú, a másikon kínai, a harmadikon meg elefánt hajtogatja a fejét, ha beledobunk valamit. Zaklatnak régi bélyegekért, végig kell kutatnom összes régi leveleimet, irataimat. Kérnek ezüstpapírt, üvegárá kupakot, narancshéjat, rózsaszirmot és mindezt a hitterjesztésért. Hagyom, hadd vigyék ezeket a holmikát, odaadom, de a missziókért nem bírnak föllekesíteni. Inkább annak örülök, hogy sok minden limlomtól megszabadulok. És végtére is, lehet-e ezt komolyan venni ezzel a zsbivásárral?

És azután ott vannak, Uram, a mi régi nagy katolikus műveink, azokat csak nem hagyhatjuk cserben? Szép, szép, ha fiatalságunkat a missziókba küldjük, de mi lesz akkor, ha papnevelőink üresek lesznek, hitközségeink pap nélkül, iskoláink és szegényeink pénz nélkül? De csupán gazdasági szempontból is nem oktalanság-e az országra ez a pénzbeli érvágás? Okos dolog-e az, ha vagonunkat szétforgácsoljuk és távoli apostolkodások feneketlen örvényébe dobjuk? Pedig sohasem tudjuk őket kielégíteni. Nem veszedelmes-e ez a nagy pénzkivitel itthoni viszonyainkra?

Végül még azt is bevallom, hogy nem tudom szeretni a sokféle népet, amelyet nem ismerek. Rá-

szánom magamat, hogy segítsen azt a messze távolban küszködő hithirdetőt vagy irgalmas nővért, mert tudom, hogy jólesik nekik, ha rájuk is gondolunk. De azok az ázsiai és afrikai néptömegek, azok vadidegenek számomra. Nem kívánok én nekik semmi rosszat, de nagyon közömbös vagyok irántuk. Ha itthon valahol átlépek hazám határát, ha más ország fővárosába érkezem, semmiféle indítást nem érzek, hogy ott boldognak, boldogtalannak a nyakába boruljak. Mi közöm hozzájuk? És bizonyára ők is azt szeretik legjobban, ha békét hagyunk nekik. Mert, Uram, és ez a legnagyobb nehézségem, azok a jó emberek nem kívánnak tőlünk semmit, ők nem hívtak minket hazájukba. Nekem legalább sohasem nyilvánították legkisebb óhajukat sem. Hát akkor miért gyujtsam lángra lelkemben a romantikus szeretet lángját, miért töltsen el szívemet ismeretlen bajok iránt való szánalommal?

Teljesítem kötelességemet becsületesen és feltűnés nélkül. Elvégzem a rám bízott munkát. Igyekszem békében élni felebarátaimmal. Megtartom parancsaidat. Jó híved vagyok. Arra is gondoltam már, hogy ha mindenki olyan volna, mint én, akkor egészen tűrhető volna az élet a földön . . .

És mégis! Tudom és érzem, hogy nagyon kurta az én bölcseségem, mikor ezeket az ellenvetéseket mind kiöntöm így előtted. Ha őszinte akarok lenni, akkor azt is be kell vallanom, hogy mégis csak bánt valami és vádol a lelkiismeretem. Nem tudom bebeszélni magamnak, hogy te egészen helyeselnéd ezt az én kényelmes életbölcseletemet, amelyet nem mernék szembeállítani Szent Pál felfogásával. Mert az én okoskodásom magva nem egyéb, mint jó, kényelmes nyárspolgári gondolkodás, mintha bizony azért volnánk a világon, hogy minél gondtalanabb nyugalomban maradjunk.

Mintha a te egész világot átölelő két karod és kereszted nem férne be az én korlátolt életem kis keretébe! Ha mindenki úgy gondolkoznék, mint én,

akkor bizony még magam is pogány volnék és akkor Szent Pál sem lett volna a népek apostola, hanem szépen tovább szövögette volna szőnyegeit, hogy jó pénzen eladhassa a bazárban . . .

Valami hibának kell lennie az én okoskodásomban, vagy ami még rosszabb, valami hiányzik lelkemből. Hiányzik a te világot átfogó isteni gondolataidnak az uralma. Alázattal kérlek téged, aki Atyja vagy minden embernek, vetítsd reám és gondolkodásomra a te világosságod sugarát. Csak egy szikrát kérek abból a tűzből, amelyik maga a Szentlélek, csak egy csepp abból a balzsamból, amelyik maga a szeretet, hogy kezdjek végre is látni, érteni, szeretni, és hogy vakoskodó, álmos szememről leessék a hályog.

10. Kötelességem megismerni . . .

Azt a különös panaszt is hallottam már némely embertől, hogy minek is kell gondolkodnunk, mennyivel jobb lenne, ha csak ösztöneink vezetnének. Uram, én nem szeretném egészen elítélni ezeket a panaszkodókat. Mert bizony súlyos adót kell lerónunk azért a fölséges kiváltságért, hogy értelmünk is van. Ha egyszer az a természetünk, hogy szüntelen tevékeny lelkiismeretet hordjunk magunkban, az nem hagy minket teljes gondtalanságban, ösztönösen élni. Az erkölcsi kötelességek terhét is azért kell viselnünk, mert gondolkodó lények vagyunk.

Tehát kötelességem tanulni, megismerni. Mint-hogy ember vagyok, nem élvezhetem a majom kiváltságos helyzetét, és értelmes természetem mást kíván, mint hogy egyik fáról a másikra ugráljak és üvöltsek az őserdőben. Ha jól meggondolom a dolgot, belátom, hogy legelső kötelességem az, hogy ismereteket szerezzek, mert életemet nem vezérelheti más, mint az igazság világossága. Vagy talán jobban szeretném, ha ennél a komoly feladatnál va-

lami költőibb, szebb célkitűzésem lenne? Például, ha azt mondanák, hogy első és utolsó kötelességem az, szeressek. Úgy látom, hogy ebben a bűvös szóban több melegség és lendület volna, és én elkezdenék szenvedélyesen szeretni, a nélkül, hogy tudnám, kit és miért.

Ha azt mondják nekem nagy általánosságban, hogy szeretnem kell felebarátaimat, nem tiltakozom ellene. Azt gondolom magamban, hogy ez a szeretet úgylátás kölcsönös lesz, és szeretetemet mindenki jó szívvel fogadja... De nemcsak szeretnem kell, hanem megismerni is. Ez már különös gondolatokat ébreszt bennem, amelyek tanulásra, kutatásra, könyvekre és könyvtárakra, füzetekre, tintafoltokra és leckefelmondásokra emlékeztetnek. Ez már nem valami vonzó kilátás. És én megértem azokat, akik szeretik a csillagokat a nélkül, hogy járásuknak számítgatásával vesződnének, és akik szeretik a virágokat, a nélkül, hogy mikroszkópokkal tanulmányoznák őket.

Azért olyan vak és meddő az én szeretetem, mert ki akarom vonni magamat a megismerés kötelessége alól. Azt mondják, hogy szeretnünk kell a missziókat és áldozatot is kell hoznunk értük. Igen, de ha szinte semmit sem tudok róluk, akkor az én szeretetem sem képes igazán megértő és céltudatos lenni.

Igen, Uram, megismerésre van szükségem. Ha semmit sem tudnék sem az evangéliumról, sem Krisztus helytartójáról, sem Rómáról, sem a szentmiséről, sem a papokról, sem az Egyház történetéről, vajjon lehetne-e bennem eleven kereszténység? Talán olyasmis volna az egész, olyan homályos és messzefekvő valami, mint a történelemelőtti népvándorlások. Ki érdeklődik a Kolosszeum vagy a római fórum iránt, ha fogalma sincs a rómaiak történetéről, vagy sohasem hallott a vértanúkról.

Uram, te nemcsak az éggel törődöl, hanem a földdel is. Nemcsak a mennyboltot szórtad tele tündöklő csillagokkal, hanem már századok óta a föl-

det is kegyelmed csodálatos műveivel. Nagyon lusta és közömbös vagyok, azért nem veszem észre azokat. És minthogy így nem látok semmi érdekeset, nem is érdeklődöm semmi iránt. Azért szeretetemet is semmiségekre fordítom. A XVI. század japán keresztényeiben olyan hősiecs szentséget virágoztattál föl, hogy az bátran vetekedik a katakombák leg-szebb hősi példáival. És íme, Uram, bocsásd meg nekem, de én erről semmit sem tudok. Pedig különben mennyi időt töltöttem irodalmi művek olvasásával és regényhősök képzelt és kétesértékű kalandjainak izgatott tanulmányozásával!

Már századok óta dolgozol rejtve India lelkében, de be kell vallanom, hogy ez a te munkád majdnem teljesen ismeretlen előttem, mert nem érdeklődtem iránta, és mert az én kis ujságjaim jobban érdekeltek és jobban is igyekeztem a napi híreknek szentelni figyelmemet.

Sohasem próbáltam megismerni azoknak a távoli népeknek történetét. Erényeik, fáradozásaik és szenvedéseik mintha nem is léteznének számomra. Vallásukról úgy futtában megragadt egy-két furcsaság az emlékezetemben és azt hittem, hogy ezzel már eligazodhatok. Egyébként pedig annyi sok ízletes apróságot tálaltak elém a mindennapos fecsegésben, és a helyi hírszolgálat sem fogyott ki soha az anyagból, úgyhogy bizony másra már nem is jutott szabadidőmből...

Értelek, Uram, tudom, hogy nem fogadod el ezeket a kifogásaimat. Gondviselésed megadta a lehetőséget, hogy tanuljak és ismereteket szerezzek. Nemcsak írni és olvasni tudok, hanem még magasabb tanulmányokat is végeztem. Számot kell adnom ezekről a képességekről is. Sokkal több ismeretem lehetne, hogy megértőbben és nagyobb fokban szeressek. Arra is hivatva volnék, hogy én beszéljem el mult és jelen nagy műveidet azoknak a testvéreimnek körülöttem, akiknek minden idejét a kézi munka foglalja le. Nekem kellene megláttat-

nom velük az Anyaszentegyház fejlődésének és továbbterjedésének szükségét, annak akadályait, kilátásait. Nekem kellene az alázatos és hűlelkű hívekkel együtt örvidenem azon, amit a te isteni szent műved alkothat a földön. Első kötelességem az ismeretszerzés. Ha odaadással érdeklődném műveid iránt, akkor olyan folyton fokozódó lendületet adhatnék tevékeny szeretetemnek, mint a hegyről lezuhanó görgeteg.

A siket számára a világ legszebb zenéje is irgalmatlanul unalmas: ásít és elalszik rajta. Ha sok keresztény únja magát, és sokan tőled távol keresik üres szórakozásaikat, ez azért van, mert nem nyitják meg fülüket a te végtelenül jóságos tevékenység égi zenéje számára.

Nem egzotikus élvezeteket hajhászok és nem mindenáron új színeket keresek hétköznapi életünk szűrkeségének élénkítésére, mikor a cambodge-i buddhistákat vagy a perzsiai muzulmánokat megismerni törekszem. Nem gondúzó változatosság kedvéért szemlélem lélekben a japán művészet föl-séges alkotásait vagy Kína és Indokína remekeit. Hanem azért, mert nem tudom illőképen szeretni felebarátaimat, ha nem igyekszem őt megismerni. Hiszen a megvetés utolsó foka az, ha még tudomást sem akarunk venni valakiről. Ha valakinek a levelét föl sem akarom bontani, nevetséges azt állítanom, hogy érdeklődöm tartalma iránt. Uram, vajjon a te kegyelmed munkájának története és az egész világra irányuló vágyakozó szereteted története is olyan levél maradjon-e számomra, amelyet Gondviselésed intéz hozzám, de én még azt a fáradságot sem veszem magamra, hogy leveled borítékát fölnyissam?

11. Nincs lélekzetük . . .

Uram, a te prófétáid sok különös látomást beszélnek el nekünk. Olyan állatokról szólnak, amelyeknek száz szemük is van és hét szarvuk; és azután szó van ott sok mindenféle jelenségekről a földön és a felhőkben. Ezek a leírások legtöbbször hétpecsétes könyvek maradnak számomra az írás-magyarázó tudósok minden igyekezete ellenére. De ha nagyszombaton Ezekiel próféta jövendölését olvasnák, akkor mintha megvilágosodnék előttem az írás. Sőt úgy látom, hogy rólam is van szó. A próféta mérhetetlen nagy mezőről beszél, amely kiszáradt csontokkal van telezórva . . . És a próféta mennyei ihlettől sugalmazva elkezd jövendölni . . . És a csontok zörögve megmozdulnak, összeilleszkednek . . . A csontvázak húsba és bőrbe öltöznek . . . És ott áll a beláthatatlan nagy hadsereg . . . Úgy látom, hogy a próféta ezzel a te mindenem, még a halálon is győzedelmeskedő, életet adó és feltámasztó kegyelmed erejét példázza.

De mikor a föltámasztottaknak ez a nagy serege ott állt csatasorban a síkságon, akkor még valami életbevágó és lényeges dolog hiányzott belőlük, nem volt még bennük az élet fuvalma, egyikük sem lélekzett. És az ihletett Szentírás szerint a próféta újra elkezdett jövendölni és a világ négy tájékáról rájuk bocsátott, nem valami enyhe szellőt, hanem valóságos szélvihart, hogy elteljenek lélekzettel és az élet árama szálljon tagjaikba.

Meglepő a hasonlóság lelkünk és testünk élet-szükséglete között. Lelkünknek is megvan a maga szükséges légköre, hogy azt mélyen magunkba szívassuk és felfrissítsük benső életünket. Ismerek olyanokat, akiknek nincs meg ez a lélekzetük, nincs is bennük igazi élet. Nem akarnak kiállni a nagy fuvalmak jótékony, eleven áramlatába és lelkileg mindig nyomorékok vagy tehetetlenek maradnak. Pedig éppen az volna az egyetlen hathatós gyógy-mód vérszegénységük ellen, ha egész tudóval en-

gednék magukba áradni a magaslatok tiszta és erős levegőjét, sőt ha fokoznák befogadó képességüket, a helyett, hogy elfojtsák és megbénítsák azt.

Ha a tengerparton vagyok, akkor a nagy tengeri áramlatok felém sodorják az óceánon túl levő vidékek levegőjét. Ha téli reggeleken ablakot nyitok, akkor az északi szél a sarkvidék jeges áramlatát csapja arcomba. Tapasztalatból tudom, mit szenved az ember a levegőtlen, szűk szobácskákban, vagy a zsúfolt, szellőzhetetlen autóbuszokban, vagy a túlfűtött hivatalokban, vagy az olyan gondosan bezárt lakásokban, ahol a léghuzattól való örökös félelem krónikus fulladást okoz. Szeretném, hogy az én lelkemet minden oldalról átjárja a Lélek fuvalma, hogy megszüntessen bennem minden vérszegény gyöngeséget és minden lelki érzelmeszedést.

Hányan vannak, Uram, a te keresztényeid között is, akik rövid lélekzetűek és tétován bukdácsolnak, mert sohasem szánták rá magukat, hogy lelkükbe fogadják a te éltető erődöt és a te nagy távlatokat kutató szempontjaidat. Hány kis erőtlen erény vergődik bennük, mert saját személyes gondjaikba temetkeznek és sohasem mertek jól szétnézni a hatalmas síkokon, ahol a te Egyházad életkérdéseiről folyik a küzdelem.

Én most melletted vagyok és te mint jó Pásztor szívedben hordozod az egész világ gyötrő gondjait. Taníts meg engem, hogy úgy gondolkozzam, mint te, hogy úgy lássak, mint te, hogy rendületlen hűséggel melletted álljak, mint a hajóskapitány a parancsnoki hidon, midőn tombol a tenger és midőn mégis minden hullám, szélvész és sötétség ellenére is meghatározott irányban kell utat vágnia a háborgó elemeken keresztül.

Gyakran halljuk, hogy edzett erényekre és acélos akaratra van szükségünk. De minden erény összefüggésben van az illetőnek lelki környezetével. Pusztán magában egyik sem tud megnőni. Éppen úgy, mint egy fonálra függesztett búzaszem sem fog soha kalászba fejlődni. Az erény csíráit megfelelő

talajba kell tennünk, hogy virágzó élet legyen belőlük. A tudónek pedig tiszta levegő kell, hogy éltetni tudjon. Add, Uram, hogy fejlődni és növekedni tudjak abban a környezetben, ahová gondviselésed helyezett, vagyis nem csupán családomban, hazámban, nemzetemben, hanem az egész világon, ahol mindenütt a te kegyelmed munkájára bukkanunk.

Önámítás volna, ha a saját lelkünket vagy másokét csak vezényszavakkal, akármilyen kemény parancsszavakkal akarnók nevelni. Parancsszóra még semmi sem fejlődött és virágzott, mert ahhoz meg kell adni a belső életföltételeket. Meg kell szeretetni a lelkekkel azt, amit parancsolunk nekik. Meg kell mutatnunk, kinek a nevében szól a vezényszó és mit akarunk elérni. Mert életerős engedelmisség csak ott lehetséges, ahol magunkévá tesszük a parancs indítóokait. Ilyen előfeltételek nélkül csak szolgálai, külső és gépies engedelmisséget kényszerítünk ki a lelkekből. Ebben pedig kevés a köszönet.

A te vágyaid szelleme éltesse minden törekvésemet! Egész lélekkel akarom fogadni minden kívánságodat, mindent átfogó és az egész világra kiterjedő megváltói tervedet. Tehát nem zárkozhatom be egyedül csak az én személyes kis vágyaimba és terveimbe.

Mégha nagyon szűk korlátok közé kényszerít is engem az én életfeladatam, mégha folyton csak számjegyeket kell is összeadnom, vagy a fazekakra kell vigyáznom, vagy könyveket kell bekötnöm, a nélkül, hogy azokat olvashatnám; vagy ha már ki tudja, hány századszor ismétlem szórakozott tanítványaim előtt a participiumok egyeztetésének szabályait — mégsem szabad magamat kicsinységembe vagy szerény munkakörömbe bebörtönöznom, hanem bele kell árasztanom életembe a Lélek nagy fuvalmait és magaslati levegőjét. Az én kis munkám nem azért van, hogy mást se lássak, és hogy csak annak legyek a rabja. Annál jobban teljesítem feladatomat,

minél inkább látom annak összefüggéseit a nagy egésszel, vagyis Krisztusomnak a világot üdvözítő nagy művével.

Igen, azt akarom, hogy elmélkedéseimben minden reggel és minden este feltáruljanak az egy nagy világot átfogó krisztusi élet távlatai és átjárja bensőmet a mi üdvösségünket munkáló Lélek ereje. Így folyton bátorító üzenetet kapok a világ négy tájáról. Ott, messze, még egész Ázsia várakozik reád. A Lélek fuvalma még nem járta át a nagy mongol mezőket és az óriási földrészeket. Dél felől Afrika sóhaját hallom, ahol sok ígéretes vetés érik számodra a fekete népek közt. A Csendes Óceánt környező országok és az óriási sziget-világ még bevetetlen, mérhetetlen nagy terület a te kegyelmed magvetése számára. Nem feledkezem meg az eszki-mókról és a rézbőrűekről sem, a közeli Keletről, Indiáról és a távoli Japánról sem . . . Ez a világot átfogó érdeklődés műved iránt, meggyógyít engem a legnagyobb betegségből: az önző önszeretetből.

12. Felhőbe burkolódtál . . .

Jeremiás próféta azt mondja, Uram, hogy nagy felhőbe rejtőztél, nehogy imádságunk eljusson hozzád. Ezek a szentírási szavak gondolkodóba ejtenek és aggodalmassá tesznek engem. Attól félek, hogy ebben van a titka sok eredménytelen igyekezetünknek és meddő erényünknek. Tehát volnának olyan felhők is, amelyek nem engedik át imádságunkat, úgy, amint a fénysugarat is elfogják? Köztem és közted, akit térdreborulva imádok, volna tehát valami nagy akadály, amelyet nemhogy elhárítani vagy letörni nem tudunk, de még csak el sem érhetjük. És ez volna az, ami nem engedi, hogy imádságom hozzád jusson. Uram, ez megdöbbenő titok számomra. Pedig nem hiszem, hogy a te Szentlelked úgy hagyta volna nekünk a Szentírásban ezt a

nyugtalanító mondatot, mint a mi ártatlan fejünk fölött lógó szüntelen fenyegetést, a nélkül, hogy módunkban volna azt megérteni. Azért szeretném most veled együtt megpróbálni, hogy behatoljak értelmébe. Mert mint mindig, úgy most is lélekemelő öröm és friss erő források üzeneteiből, ha jó szívvel fogadjuk azokat.

A kérő ima hasonlít az olyan szerszámhoz, amelynek főképen a hegyével dolgozunk. Mindíg a hegye a legfontosabb. A szerszám fogója lehet ilyen vagy olyan formájú, ilyen vagy olyan fából, a fogót, a nyelet lehet változtatni, csak a szerszám hegye maradjon ugyanaz! Nem is a nyele, hanem a hegye szerint különböztetjük meg szerszámainkat.

Milyen legyen az én imádságom hegye, hogy elérjem vele céloimat? Hogy elérjem az én egyetlen Mesterem végtelenül irgalmas jóságát.

Ezen nem is kell sokáig törnöm a fejemet. A felelet világos és egyértelmű. Semmivel sem érhetjük el Istent, csak Istennel. Tehát az én imádságom hegyére magát az isteni szent akaratot kell tűznöm. Ha azt kérem tőle, amit az ő kegyelme sugalmaz, hogy kérjem, akkor kérésem csordultig teljesül. Azért mondatja velünk az Egyház: add, hogy mindig azt kérjük tőled, ami neked kedves.

Nem adja meg, ha nem kérjük. Azért adja, mert kérjük. Mi pedig azért kérjük, mert kegyelme sugalmazza, hogy kérjük.

De, Uram, a te Egyházaod már századok óta imádkozik hozzád a világ megtéréseért. Hogyan van az, hogy még máig sem hallgattad meg kérésünket? Miért halljuk most is nap-nap után, hogy hány százmillió pogány nem jutott el még az igaz hitre? Talán valami felhő került közénk és azért nem jutott el hozzád a kegyelmed által sugalmazott imádság?

A nyíl hatóereje függ kétségkívül a hegyétől, mert ha az tompa, akkor nem tud jól előrehatolni. De függ az íj lökö erejétől és lendületétől is. Elernyedti íjjal nem sokra jutunk. Hogy elérjük a világ átalakítását és Isten országának uralmát a földön,

ahhoz szükséges, hogy a legnagyobbra fokozzuk közös vágyaink íjának feszítő erejét. Össze kell fognunk a könyörgő Egyház minden erejét és minden igyekezetünkkel az óhajtott célba kell azt irányítanunk.

Vagy azt hisszük talán, hogy az apostolok után, akik „vérük hullatásával plántálták az Egyházat” — „plantaverunt Ecclesiam sanguine suo”, — mi folytathatnók ezt a munkát holmi kis szórakozott imádsággal, ami édeskeveset változtat mindennapi életünk során? Vagy azt hisszük, hogy a mi hőselkű, önmagukat egészen odaadó hithirdetőink emberfölötti áldozatainak sorozatába elég, ha a magunk részéről néhanapján egy-egy immel-ámmal végzett könyörgést iktatunk be, a nélkül, hogy valaha is rászánnók magunkat életünk kényelmének némi feláldozására is a nagy mű érdekében?

Azt hisszük, jól van ez úgy, ha sohasem mondunk le egy óra alvásról vagy kellemes szórakozásról? Talán azzal már megfizettük a magunk részét a világ üdvösségének váltságdíjához, ha nagy kegyesen odaadunk némi hulladékot és lim-lomot a szent ügy támogatására? Talán jól szerkesztettük meg végrendeletünket és kifogástalanul állapítottuk meg évi költségvetésünket, ha arra nem is gondoltunk, hogy juttassunk valamit az Egyház hithirdető munkájának is? És még mi csodálkozunk, hogy néhány odavetett „oremus”-szal nem tudtuk megtéríteni a világot? Igen, valami felhő útját állja imádságunknak és így nem tud célt érni. De mint minden felhő, úgy ez sem az égben, hanem a földön keletkezik. Valami krónikus könnyelműség és gyávaság ködébe burkolozunk. Ez sűrűsödik felhővé fejünk fölött és nem engedi égbe szállni imádságunkat. Mert amit kérünk, az nem érdek elszívni minket és mert kívánságunkban és kérésünkben nincs élet és lendület, amelyet pedig a kegyelem szeretne beleárasztani.

Uram, magamba szállok és megvizsgálom lelke-

met. Leltárt készítek gondjaimból. Osztályozom őket fontosságuk szerint. Már amilyen fontosságot én szoktam nekik tulajdonítani . . . Vajjon igazán, őszintén az első helyre szoktam-e tenni a te országod uralmának gondját, a fölséges *Christus imperat* — *Krisztus uralkodik*-jelszó megvalósulását?

Igen, én kívánom a te Egyházad diadalát, amint óhajtom a nap fölkeltét a láthatáron, de e mellett zavartalanul pihentetem egész éjtszaka fejemet a vánkoson. A nap úgyis fölkel magától! Nem kell utána járnom és nem kell fáradoznom érte . . . Az ilyen hajnalvárás bizony elég kényelmes és gondtalan dolog . . . Én is csak így készítem elő a nagy krisztusi hajnalhasadást?

Ha Egyházad már mindenütt teljes virágzásban volna, ha a hithirdető munka be volna fejezve, vajjon mi különbséget jelentene ez életemben? Költéségetemben? Mindennapi gondjaimban? Mennyi szabaddá vált összeggel segíthetném egyéb katolikus műveinket? És különösen mily változást okozna az én megszokott gondolatkörömben?

Add, Uram, hogy ne ámíthassam önmagamat és lássam be világosan, mily keveset teszek én a te Egyházad továbbterjesztéséért. Nem mintha szándékosan és tudatosan gyáva volnék, vagy hogy a semmittevés volna vágyaimnak a netovábbja. De bizonyára nem hallottam még meg a te Lelkednek sóhaját a nagy világban. Főképen pedig még nem tapasztaltam meg, mily ellenállhatatlan erőt önt a te kegyelmed az odaadó lelkekbe és az ilyen lelkek őszinte vágyaiba és törekvéseibe.

13. Betöltöm a hiányzó részt . . .

Uram, a te Egyházad az egyetlen testület, amelyben a betegek éppen olyan jó szolgálatokat tehetnek, mint az egészségesek, és az öregek éppen olyan hasznosak lehetnek, mint a fiatalok. Másutt is köte-

lességüknek tekintik, hogy a betegekkel törődjenek és ápolják őket. De a te házában éppen olyan mértékben és ugyanolyan jogcímen tölti be szerepét a beteg, mint az egészséges. A betegeknek megvan a maguk külön szent feladatuk. Nem akartál minket megszabadítani a betegségektől, de valami különös, titokzatos áldást adott rájuk, úgyhogy a vergődő és halódó testben is csodálatos virágzást fakaszt a te kegyelmed.

Mégis nem egyszer találkozom nap-nap után olyanokkal, akik sopánkodnak és panaszkodnak. Legtöbbször nem is tudom, mit mondjak nekik, mert a részvénytílvánítások nem változtatnak a bajukon, ők enyhülést szeretnének. A sajnálkozó részvét sem mindig sikerül. És furcsán is hangzik a makkegészséges ember szájából a sajnálkozás a lázban fekvő beteg sorsa fölött. Különösen, ha az erőtől duzzadó látogató fősvényen számolgatja a percekét, amelyeket a reménytelen szenvedőnek vigasztalására szentel. Vannak mindig olyan betegek is, akikből kitör az elkeseredés a „sorscsapások” ellen, és akik szenvedésüket megtétezik a két-ségbeeséssel.

De vannak, Uram, mások is. Ismerek olyanokat, akik némán szenvednek, és csak a miatt gyötrődnek, hogy már nem tehetnek semmit. Vannak köztük olyanok, akiket csodálatos nagylelkűségre neveltél, kedvet, áldozatkészséget öntöttél beléjük nagy apostoli munkához. Égtek a vágytól, hogy neked adhas-sák magukat visszavonás nélkül. Fölékesítetted lelküket a legvonzóbb jószívűség és a legacélosabb férfias bátorság ragyogó tulajdonságaival. Rád hagyatkoztak, rád várahoztak, benned reméltek. Bizalommal várták hívó szavadat. Készek voltak elmenni Japánba, Indiába, Afrikába, Kínába, hogy ott egész életüket neked szenteljék.

És íme, egyszerre csak úgy látszott, hogy abba-hagyod ezt a csodálatosan gondos előkészítést az ő lelkükben. Úgy látszott, hogy megváltoztattad ter-veidet. Mintha nem kellett volna többé neked az a

nagylelkű áldozatkészség! Pedig a te kegyelmed érlelte. És mikor ezek a lelkek égtek a vágytól, hogy Egyházadnak szolgáljanak, akkor te, mint a szórakozott kertész, letiportad ezeket a virágokat. Igen, letiportad, mert íme, száruk megtörött, leveleik fonnyadnak, végük van. Kérlelhetetlen betegség csapott le rájuk. Az orvosok sejtelmesen beszélnek hosszú gyógykezelésről, valahol a déli vidékeken és enyhe világtájakon. Vagy talán az anyagi összeomlás és a velejáró keserves szolgálai nyomor sujtotta le őket, vagy a váratlan gyász és a kényszerűség, hogy egy eltűntnek a helyébe lépjenek a szükséges házimunkában. Azt is tudom, hogy a letarolt remények láttára kimondhatatlan szomorúság száll föl az ilyen szívekből a szemekbe.

Uram, szabad-e tiszteletlenség nélkül azt mondanunk neked, amit te mondtál a paradicsomkertben ősanánkknak? Miért cselekedted ezt? Miért ültetted lelkünkbe a nagy vágyakat? Miért tüzeled föl lelkesedésünket? Miért növeszted meg eszményi törekvéseinket, mint a vidáman felszökő folyondárt — és azután egyszerre pusztulásra ítéled az előretörő életet és hagyod, hadd semmisüljön meg?

Tudom, hogy igazad van. És ha mi vitakozunk veled, mint Jób, mégis mindig a tied az utolsó szó. De legalább azt szeretném, ha ez az utolsó szó világosító szó lenne, amellyel világosságot és reményt adnál nekünk, nem pedig csak valami vezényszó, amellyel berekesztetted az ülést.

„Betöltöm a hiányzó részt . . .” Betöltöm, vagyis megadom mindazt, ami hiányzik. Mikor megengeded, hogy szenvedjek, te nem akartál engem letiporni, hanem titokzatos módon bensőleg és tevékenyen egyesíteni akartál azzal a nagy művel, amelynek életemet kívántam szentelni. A te keresztet megváltotta a világot, de a kereszt üdvözítő erejét alkalmaznunk kell mindenütt. Az én szenvedéseimen keresztül is a te kegyelmed akarja elérni a lelkeket és átalakítani a világot.

Azzal, hogy beteg vagyok, hogy a tartós álmat-

lanság miatt ég a fejem, hogy reggeltől estig és estétől reggelig fekszem és mindig ugyanazt a négy falat vagy ugyanazt a kis darab eget nézem, — azzal, hogy már mozdulni sem tudok fekvőhelyemen, vagy a köszvény tehetetlenné tette tagjaimat, azzal, hogy mindennap gyöngébbnek érzem magamat, mintha minden csak szenvedő-képességgé változott volna át bennem, — mindezzel adhatok én is valamit, ami még hiányzik a te megváltásod teljes hatékonyságából.

Tehát nem vagyok hiábavaló. Nem vagyok bebörtönözve. Nyitva áll előttem az egész nagy világ. Együtt lehetek lélekben a szegény kis bennszülött apácákkal, akik ott fáradoznak Afrika négerai között, vagy Indiában vagy Japánban és könyörögnek hozzád és neked szentelik egész életüket. Az én szenvedésem jogcím előtted, hogy ők engem velük összetartozónak tekintsenek. És így belátogatok lélekben a sok távoli kórházba, ahol szegény gyékény fekvőhelyen sínylődik a sok nyomorult: itt a bélpoklosok, ott az álomkórosok, akiket a gonosz czéczé-légy csípett meg, amott a tüdővészések és a többiek . . . Együtt akarok érezni mindegyikkel.

A papnak a fölszentelés által megvan a jogcíme, hogy az emberek megszentelésén fáradozzék. Nekem, mint betegnek, megvan a jogcímem, hogy a szenvedők nevében szóljak hozzád, Uram, és hogy nagy kegyelmeket érdemeljek ki számukra. Kímondhatatlan vágy hajtott, hogy köztük apostolkodhassam és ott áldozzam fel köztük életemet az ő üdvösségükre. De nincs igazam, ha azt hiszem, hogy ez a vágyam egészen megghiúsult. Most is megvan és most is megvalósíthatom, de más módon, mint gondoltam. Nem láthatom meg az én áldozatom eredményét és hatásait. Nem vehetem karomra a kis kínai gyermekeket vagy a kis négereket. Nem léphetek be házikóikba. Nem beszélhetek azokkal a szegény és elhagyott öregekkel, akik a füstös kunyhó sarkában legyekkel elborítva haldokolnak. De láthatatlanul mégis ott leszek, mint a te kegyel-

med, vagy mint a te Szentleked, akit még senki sem látott, mint te magad is, aki láthatatlan vagy mennybemeneteled óta, mégis tudjuk, hogy közel vagy mindnyájunkhoz, mert életközösségekben vagyunk veled.

14. A te titkos vágyaid . . .

A parancsoknak és rendelkezéseknek rendszerint valami kis mellégzöngéje van. Azért tanácsolják az illemtörvények, hogy szelíden formulázzuk meg parancsainkat és inkább kérő formát adjunk nekik: „Legyen szíves és ne erőltesse tovább ezt az ügyet . . . Kérem, tegye meg nekem azt a szívességet, hogy ne akadályozzon tovább . . . Nagyon hálás volnék Önnek, ha nem szakítaná félbe mondatomat . . .” — Ha valami parancsot teljesítek, azzal pontot teszek a mondat végére. De ha valami kívánságot megelőzők, akkor megkezdem valamit, amit folytatnom kell. Tehát van előzékenység, van bimbózó barátság és szeretet — és van hála is a végén.

Uram, talán túlságosan hozzászóltam ahhoz, hogy benned csak a tízparancsolat Istenét lássam, midőn Sína hegyén villámok között hozod meg törvényeidet. Választott népednek megvolt hagyva, hogy ne közeledjék hozzád, sőt még az oktalan állatra is volt törvény: ha a szent hegy tájékára tévedt volna, meg kellett kövezni. Ez így volt az ószövetségben, mert tudom, hogy keménynyakú néppel, a lázongó zsidókkal volt dolgod, akiket ostorcsapásokkal is kellett fegyelmezni.

Nem merném állítani, hogy én ilyenre nem szorulok, hogy én egészen más vagyok, mint ők. Szeretem saját érdekemben és biztonságom végett, ha kemény és határozott parancsokat is kapok tőled. Szükségem is van jó erős és szilárd korlátokra, amelyek visszatartanak bizonyos kilengésektől. De ha arról van szó, hogy siessünk és rohanjunk, akkor a

korlátok nem adnak lendületet és az ostorcsapások sincsenek már szokásban. És úgy látom, hogy valahányszor kedvedért rendkívüli teljesítményre szántam el magamat, mindig valami óhajodat és vágyadat közöltem velem, nempedig valami kimondott parancsot. Ha tudom, hogy valamit szeretnél és kívánnál tőlem, akkor nem bírok ellenállni. Viszont a parancsokban — joggal-e vagy jogtalanul — mindjárt valami bizalmatlanságot szimatolok irányomban: hát azt hiszik, hogy nálam fenyegető hangra van szükség, hogy valamit megtegyek. Vagy azt gondolják, hogy a büntetés gondolatával lehet engem megfélemlíteni?

Bizonyára tévedek, ha így gondolkozom. Valami rejtett kevésység sugalmazza az ilyen okoskodásokat. De a tény maga tagadhatatlan. Még azokban a délamerikai indiánokban is magamra ismerek, akik meglehetősen egykedvűen fogadták a hithirdetők dörgedelmes beszédeit, amelyekkel a pokoli kárhozat tűzét magyarázták nekik, és elég közömbösen azt válaszolták, hogy ne aggódjanak a hithirdető atyák a tűz miatt, ők majd igyekeznek azt eloltani.

Én is olyan furcsa ember vagyok, Uram, hogy ha valamit el akarsz érni nálam, akkor az én gyengeségemnél fogj meg engem. Mint a pisztrángot a tarka csalétekkal, vagy a harcsát kisebb halakkal. Mondd meg nekem, mit tehetnék szolgálataidra, mi a kívánságod vagy rejtett vágyad, amit nagyon szeretnél megvalósítani. Mondd meg nekem bizalmasan és világosan, de ne oly félelmetes körülmények között, mint a zsidókkal beszéltél a Sinai hegyen.

Úgy mondd meg nekem óhajodat, Uram, amint apostolaiddal szoktál beszélni, mellettem ülve, baráti hangon. Sohasem tudnék ellenállni, ha én, aki semmi vagyok, arról győződnék meg, hogy hasznos lehetek számodra. És az egész örökkévalóságon át boldogít majd az öröm, hogy valamit én is adhattam neked.

Pedig mi nagyon jól tudjuk, mi az Úr legfőbb szíve-vágya. Az egyetlen, az igazi, ami előtte fontos, az ő Egyházának gondja. Ő, az örök Pásztor, — *pastor agnorum regalium* — leginkább az ő nyájára gondol és arra a nagy tömegre, amelyik még kívül van az ő aklán. Pedig annak is oda kell tartoznia — *oportet adducere*.

Az ő titkos és leghőbb vágya, amelyet bizalmasan közöl velünk, nem más, mint az ő megváltói gondja. Ha ezt szívünkbe fogadtuk, akkor ennek segítségével kifogyhatatlan erő és izmos erények támadnak bennünk és a sohasem lankadó, bizakodó öröm derül fel mindenkorra életünkben. Ha csak magunkkal törődünk, akkor olyanok vagyunk, mint az üres bárkák. Hánykolódunk a hullámokon és minden kis csekélység, ami velünk történik, világeseménynek látszik képzeletünk előtt.

Csak a nagy gondok és gondolatok nevelhetik lelkünket. Hogy elúzhessük életünkből a hiábavaló gyerekességeket, fogadjuk szívünkbe a mi Urunk nagy gondját és terveit és úgy rendezzük be életünket, hogy megvalósíthassuk azokat.

Eddig még csak nagyon tökéletlenül értettem meg ezt a nagy leckét. Azt hittem, hogy az Úr nem kíván tőlem egyebet, csak azt, hogy húzzam meg magamat nagy szerényen a sarokban, ápoljam erényvirágaimat és hagyjam rá az egész nagy világ gondját. Pedig Isten országa hasonló a háléhoz és a hálóban minden csomó és kötés együttműködik. Ha valahol szakadás van, az egész háló kárát vallja. Ő a nagy Halász az Egyház hajójában. Neki gondja van az egész hálóra. Tehát én sem elégedhetem meg azzal, hogy csak magammal bibelődjek és más-sal ne törődjem.

Még akkor is szoktunk törődni hazánk ügyeivel, ha nem léphetünk hadseregünk szolgálatába. Mégha külföldön vagyunk is, távol a hazánktól, a messze sivatagban vagy a mérhetetlen tengeren, hazánk gondja és sorsa még akkor is szülhet bennünk nagyszerű tetteket.

Anyaszentegyházunk magasztosabb minden földi hazánál, értékesebb mindennél, mert mara-
dandó, örök értéke van. Az Egyház és nem földi
hazánk üdvözít minket, ad nekünk bocsánatot és
árasztja ránk szentségeinek csodás kincseit.

Uram, én kissé süket vagyok és feledékeny.
Légy kegyes mindennap ismételni számomra rejtett
vágyaitat. Tudom, hogy üdvözülhetek akkor is, ha
csak arra törekszem, hogy ne hájgjam át parancsai-
dat. Tudom, hogy sok szent munka alól kivonhat-
juk magunkat a nélkül, hogy azáltal a mennyorszá-
got elveszítenők.

Te éppen azt akarod, hogy tág tere legyen éle-
tünkben a szabad nagylelkűségnek, azért parancsaid
határvonalán túl mérhetetlen távlatokat nyitottál az
önkéntes tevékenységnek és az áldozatos odaadás-
nak.

Légy áldva érte! Te ismered teremtményeidet,
mert te alkottad őket. Te tudod, hogy nem vonom
ki magamat a te munkádban való közreműködésből.
És szabadon vállalt áldozataim és szenvedéseim a
tövisék között is rózsák lesznek számomra, és benső
örömmel és vigasztalással töltenek el engem.

Miért hánytorgassuk itt folyton csak a köteles-
ségek határait és miért *méricskéljük* mindig aggá-
lyosan, hogy mennyivel tartozunk? Hogyan alku-
dozhatnánk és kereskedhetnénk odaadásunk mérté-
kéről, midőn a te Egyházad szolgálatáról van szó,
arról, hogy az Egyházat az egész világon elterjesz-
sük, hogy minden tévelygő embertestvérünket
hozzá vezessük és a szétszórt juhokat az egy akolba
tereljük, hogy te légy az ő elismert, szeretett és imá-
dott Pásztoruk és Üdvözítőjük.

15. A meglett kor teljességének mértékére

Mikor a kisgyermek elkezd látni, a szemével
lát, amikor hall, a fülével hall, mikor járni kezd,
először mind a négy végtagján, majd csak a két

hátsón jár. És így tovább, minden életműködésnek megvan a maga szerve az ő kis testében. De a gyermek növekszik is. A növekedés is életműködése a fiatal, egészséges testnek. Mi által növekszik? Melyik ennek az életbevágó növekedésnek a szerve? Nincs neki szerve vagy helyesebben: a növekedés az egész szervezetnek életműködése és a gyermek egész testében, mindenfelől növekszik. A növekedés kötelessége az egész testet, az összes sejteket illeti.

Ha a bőr vonakodnék növekedni, akkor az összeszorított és agyonnyomorított test belepusztulna. Ha az izmok nem akarnának nőni a bőr alatt, akkor a bőr úgy állana rajtunk, mint valami folyton lazuló csomagoló papír. Ha a szív dobogna ugyan, de későbbre halasztaná a növekedés gondját, akkor a szegény kis gyermek halálraitélt szívbajos lenne. Ha a kéz és a láb csontja nagykonokul megátalkodnék, hogy elég az, ha együttmarad a testtel, fölösleges a növekedés, akkor a gyermek nyomorék és tehetetlen lenne. A növekedő szervezetben mindennek nőnie kell, éspedig egyszerre és egyforma mértékben.

Uram, nemde ez is egy azokból a néma példabeszédekből, melyeket az élet-világ jelenségeiből kiolvashatunk? A te Egyháznak is növekednie kell. Termete még nem érte el a kifejlődés teljes mértékét. Hiszen az egész világra ki kell terjednie, természetének egybe kell esnie a földkerekség határaitval. Az talán nem szükséges, hogy mindenegyus ember kereszténnyé legyen, — ez a te titkod, Uram — de kell, hogy mindenütt intézményesen legyenek keresztények, és hogy az egész világ kereszténnyé legyen. Szükséges, hogy szentségeid mindenki számára elérhetőek legyenek, hogy tanításodat minden jóakarátú lélek hallhassa. Szükséges, hogy az egész teremtett világ megszentelődjék megváltó kegyelmed által, hogy mindent felajánlhassál Egyházadban a mennyei Atyának.

A szent kereszttség által én is tagja vagyok

ennek az Egyháznak, amely növekszik, és amelynek növekednie kell. Ez nemcsak színes képzelődés vagy rajongó felfogás, amilyent néha lelki jegyzetekben lehet találni. Ez éppen olyan szilárd valóság, mint a csillagok az égen, éppen olyan tagadhatatlan, mint az, hogy két lábam van. Tehát miért gondoltam a te Egyházzad növekedését mellékes dolognak, valami lényegtelen munkának, amivel elég ha akkor foglalkozunk, mikor már minden egyebet elvégeztünk? Vagy olyasminek képzeltük, amit nyugodtan átengedhetünk néhány nagylelkű rajongónak?

Ha egyszer a növekedő Egyház tagja vagyok, akkor nem vonhatom ki magamat a növekedés kötelessége alól. Nem elég, ha csak éppen életben tartom magamban a kereszténységet. Nekem is közre kell működnöm, hogy az Anyaszentegyház földrajzi határait kiterjesszük. És ez az állandó és tevékeny hithirdető törekvés legkevesebbé sem fényűzés vagy hóbort, hanem elsőrendű kötelességünk.

Ha ezt a kötelességemet elhanyagolom, akkor nem működöm közre a kegyelemmel, amelyet már a keresztségben kaptam, élődsi vagyok az Egyház testében. Mert mérhetetlen kárt okozunk az Egyház növekedő szervezetének, ha akadályozzuk vagy hátráltatjuk fejlődését. Tehát a te Egyházadban működő Lélek az, aki éleszti bennünk a hithirdetői lelkesedést, ő önti szívünkbe a kifogyhatatlan szeretetet azok iránt, akik még távol vannak tőled. Ő az, aki serkenti, bátorítja és irányítja bennünk a növekedést, „mígnem mindnyájan eljutunk... a férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, amelynek mértéke Krisztus teljessége”. (Ef. 4, 13.) Akik pedig nem érzik ezt a folytonos serkentést, azok magukra vessenek, mert megkérgesedett önzésük érzéketlenné tette őket a Lélek magasabb ösztönzéseinek felfogására.

Vajjon határtalanul kell-e növekednünk, Uram? Sohasem lesz vége fejlődésünknek?... Úgy gondolom, hogy ha Egyházad teljesen megnövekedett, akkor kezdődik a legnagyobb szerepe. Mert ha meg-

nőttünk, azzal még nincs vége életünknek, még nem kell meghalnunk. A növekedés készüllet. Még nem vagyunk mindnyájan készen. Majd talán két vagy három évszázad múlva, midőn az Egyház mindenütt a világon elterjedt és midőn a hithirdetői munka befejeződött — akkor még igen sok munkát kell folytatnunk. Akkor az egész világot meg kell őriznünk számodra. Minden nemzedéket oktatni kell evangéliumodra, mert minden gyermek a semmivel kezdi és mert — Aristoteles régi mondása szerint — az atyák tudása nem ömlik át a gyermekekre.

De szeretném siettetni azt az órát, midőn ennek a nagy műnek már minden eszköze a kezünkben lesz. Mi most még nem tudjuk, mily csodálatosan mély, szenvedélyesen szerető és imádó hangot vegyít majd India Egyháza a mi imádságunk együttesébe. Még nem tudjuk, mily hősiesség és rendületlen nyugalmat tanúsít Japán szent hitünk megvallásában. Még nem tudjuk, hogy a feketék mily hallatlan lelkesedéssel fognak téged Udvözítőjüknek mondani. Még nem tudjuk, hogy a kínaiak mily mélységes megilletődött odaadással, szívós és éber szeretettel állják majd körül oltáraidat...

Még alig van egy-két húr a hárfánkon... A keleti Egyházak gyönyörű zengésű húrjait, sajnós, az iszlám leszaggatta... Pedig nekünk egybe kell gyűjtenünk a nem keresztény népek minden emberi értékét, a mérhetetlen sok lélek különböző hangárnyalatait, hogy minden együttzengve dicsőítsen téged. Ha majd az Egyházad növekedése befejeződött, akkor felharsan a teljes kórus, az egész föld kerekiségének keresztény himnusza.

Nem választhattam meg születésem idejét. Azt akartad, Uram, hogy olyan időben szülessek, mikor Egyházad még növekedőben van. Kötelességem tehát világos és határozott az adott körülmények között. De jobban szeretem, ha nem is kötelességről beszélünk. A gyermek testének szervei és tagjai nem azért növekednek, mert kötelességük, hanem azért, mert az egész természetük kívánja a fejlő-

dést. *Mikor az Egyház növekedik, akkor te növekedel, Uram, a te titokzatos testedben, te vagy az, aki teljes kifejlődésedre törekszel, amint azt apostolod bátorkodott kifejezni, a meglett férfiúi kor teljességének mértékére.*

16. Nem angyallá, hanem emberré lett . . .

Hogy minél mélyebben lelkembe vessék a mindig szükséges alázatosságot, némelyek annyira mentek, hogy még emberi természetemet is lebecsülték és a régi platonikusok kedvelt elgondolása szerint azt akarták, hogy szégyeljem testemet. Kétségkívül hasonlíthatatlanul szebb volna, ha inkább tiszta szellemek volnánk, mint közönséges „értelmes átlatok”, amint azt a bölcelet pontosan meghatározza. De bele kell szépen törődnöm, hogy sohasem lehetek angyal és meg kell elégednem azzal a létformával, amelyet Isten adott nekem a teremtésben. Bele kell törődnöm, hogy nem a legmagasabb létformát kaptam, hanem szellemi életem a legalacsonyabb létformával, az anyagival kapcsolódik össze.

Uram, vetítsd rá világosságodat erre a kérdésre, mert ez nem pusztán elméleti probléma, hanem nagyon gyakorlati vonatkozásai vannak életemre. Tevékenységem szorosan összefügg azzal, hogy mit gondolok magam felől. És ha magamról ítélek, nem akarok képzelgések és ábrándok után indulni, hanem a te tiszteletreméltó teremtői gondolatodat keresem.

Azt nem tagadhatom, hogy az angyalok egész sor elvitathatatlan kiváltsággal fölöttem állanak. De nincs-e nekem is viszont olyan kiváltságom, ami nekik nem adatott meg? A létfokok rangsorában a magasabban álló fokozat magában foglalja az alacsonyabbat és azonfelül a magáét. Vajjon az angyal és az ember viszonyát is így kell-e tekintenünk? Úgy, hogy a magasabbrendű, vagyis itt az

angyal magában foglalná az alacsonyabbrendűnek a tökéletességét és azonfelül még a sajátját is?

Mi emberek olyan lények vagyunk, amelyek fáradoznak, gyötrődnek és meghalnak érted, a te szolgálatodban. Egyedül mi vagyunk azok, akik neked a könnyek, a szenvedések, a virrasztások és bőjtök különös ajándékát felajánlhatjuk. Bölcsőnk fölött ott virraszt az őrzőangyal oltalma és szeretete. De a bölcső mellett ott van a közülünk való asszony, az anya, akinek szeme vörösre égett a fáradságtól és könnyektől, és feje kábult az álmatlanságtól. Uram, az angyalok nem tudnak neked így szolgálni!

Mikor a keresztény hajóraj Lepantónál megütközött a félholdas törökökkel, az angyalok kétségkívül ott suhogtak fölöttük. De a mi embereink töltögették az ágyúkat és tartották oda a mellüket az iszlám golyóinak és haltak meg a keresztények Istenének segítségül hívásával. Mert ezt a szolgálatot egyedül csak mi emberek tehetjük meg neked, Uram!

A mi vértanúnk a kis Szent Cecilia, akinek karddal szúrták át a torkát és Szent István, akit agyonköveztek és a többiek mind a mi küzdő Egyházunk tagjai. Mind tudják, hogy meg kell halniok és szívesen ajánlják föl neked halódó testük hódolatát.

A harc a gyalogosok előnyomulásával halad előre. A küzdő Egyház is csak az ő keresztény híveinek egész odaadása által halad előre. Mi hordozunk téged, Uram, vállunkon, mint hajdan a zsidók a frigszekrényt. A te Egyházad 1549 augusztus 15-én jelent meg Japánban, midőn Xavéri Szent Ferenc kínai bárkájából Kagoshima partjára toppant. Az angyalok kilenc kara nem nélkülözhetette a szegény emberek segítségét az üdvösségnek ebben a munkájában sem.

Elgondolom néha, hogy ha az angyalok féltékenyek lehetnének, akkor a mennyországból néha irigykedő tekintetet vethetnének a földre, az emberekre. Minthogy testünk is van, mi egészen külön-

leges ajándékot is tehetünk áldozataink sorába és szentélyedet megható őrséggel vehetjük körül.

A mi kérges munkás kezünk vágja ki az építőköveket és veri a téglát templomaid számára. És szövi a vásznat oltáraid fölé. Mindenütt ott van a mi munkánk, kezdve a katakombáktól föl, egészen Szent Péter kupolájának keresztjéig. Mi abból a fajtából valók vagyunk, amelyik szenved és meghal. És mi növelhetjük a látható világban a te dicsőségedet. Minthogy pedig szüntelen a betegség, a megpróbáltatás, nélkülözés, fáradtság és gyöngeség súlya alatt görnyedünk, azért a mi szolgálatunknak egészen külön értéke van előtted és csodálatra indítja még isteni szívedet is.

Végtére is ne feledjük el, hogy mikor teremtett természetet vettél magadra, akkor a mi *emberi* természetünket öltötted magadra. És keresztény hitünk arra kötelez, hogy Nestorius eretneksége ellen hangoztassuk, hogy a mi Istenünk, a teremtő Ige, „értelmes állattá” lett: *homo factus est*.

És az összes angyalok és égi karok fölött, a tiszta szellemek fölött, akiket fáradhatatlanul dicsőítetek a mi költőink, bár sohasem láthatták őket, a mi hitünk egy fölöttünk álló asszonyt dicsőít, aki a mi emberi családunkból való, az Angyalok Királynéját. És ami az egész látható világban a legszentebb, az a te emberi tested, Uram! Igen, Krisztus teste, a mi üdvösségünk eszköze és a mennyország dicsősége.

És az az Egyház, amelyet az egész világra szét kell plántálnunk, az sem csupán a lelkek Egyháza, hanem a testből és lélekből álló embereké. Igen, az embereké mindazzal együtt, ami az emberi étellel együtt jár. Vétkeikkel együtt, amelyek ellen te adtad az egyetlen igazi gyógyszert. Igen, az emberek Egyháza, amely magábfoglalja a földet, hogy azt is megszentelje, és az egész emberi történelmet és hagyományt, hogy azzal is neked hódoljon. Nemcsak értelmünkhöz szól az Egyház, hogy tanítson, és akaratunkhoz, hogy vezessen, hanem lelkünket

és testünket is megjelöli a szent kereszttel, megváltásunk jelével. És az ő áldása leszáll hozzánk egészen az istállónkig, pincénkig, a tyúkólig, és ráesdi a Lélek megszentelését az egyszerűségükben is nagyszerű dolgokra.

Uram, őrizd meg szemem világos látását! Ne engedd, hogy valaha is megvessem műveidet, vagy hogy vakon és kiábrándultan tekintsem a te remekeidet, amelyekkel elárasztottad a földet. Mert a föld is megszentelődik a te szolgálatodban, hiszen az Egyháznak egészen be kell azt borítania áldásos tevékenységével, mindent megtisztító megbocsátással, üdvözítő áldozatával és mérhetetlen reményeinek beteljesedésével. És esténkint, mielőtt elalszom, és hozzád imádkozom, megcsókolom a földet, nemcsak azért, hogy megalázzam magamat és emlékezzek arra, hogy porból vagyok, hanem azért is, hogy a te művedet, a te szent ereklýédet tiszteljem. A te művedet, amelyet kiváltságos szeretetteddel elárasztottál és amely most is magán hord téged, a te szavaid szerint, mint hűséges vendéget „az idők végéig“.

17. Mint a gyermekek . . .

Uram, úgy veszem észre, hogy a te beszéded nem mindig egyezik a mi bölcs embertársainkéval, még a jámbor emberekével sem. Kiskorom óta, amennyire csak vissza tudok emlékezni, különböző hangnemekben, de egyöntetűen és folyton csak azt mondogatták nekünk, hogy: ne legyetek már olyan gyermekek! Ez már csak gyermekeknek való! Hagyjátok azt a kisgyermekeknek! . . . Te meg azt mondd nekünk, hogy ha nem leszünk olyanok, mint a gyermekek, nem mehetünk be a mennyek országába. Ezt más nem mondja, csak te.

Még sohasem találkoztam olyan kapitánnyal, aki azt kívánta volna katonáitól, hogy olyanok

legyenek, mint a gyermekek. Vagy például egy püspök aligha köszönné meg, ha valaki úgy akarná elismerését kifejezni, hogy a legszebb és legkiválóbb tulajdonsága az, hogy olyan, mint a gyermek. Anynyira vagyunk, hogy a tehetetlenség és gyámoltalanság netovábbját úgy fejezzük ki, hogy ez vagy az a második gyermekkorát éli. Lépten-nyomon csak a férfias erényekre buzdítanak minket, hogy kemény, harcias bátorsággal teljünk el és legyünk felvértezve körültekintő, kipróbált józansággal, széleskörű tudással, nagy tapasztalattal és rendületlen kitartással... Ugyan miként illeszthetném én bele ebbe a fegyverzetbe a gyermekded kedvességet és a fiatalos gondtalanságot?

De biztosan sokkal mélyebb értelme van a te isteni szavaidnak, mint az én fölületes ellenvetéseimnek. Ha nyugodtan elmélkedem arról, amit nekünk mondasz, akkor lassan ébredni kezd bennem valami honvágy az iránt a szent gyermekség iránt, amelyről beszélsz. Mintha a csendes hegyoldalban üde forrás csörgedezését hallanám a föld alatt és serkent a vágy, hogy azt megtaláljam.

Úgy vagyok, Uram, hogy minél jobban haladok a korban és a tapasztalatokban és minél jobban megteklik lelkem tudással, annál jobban megkérgesedem, megcsontosodom. Igen nehéz tudni valamit a nélkül, hogy az a tudás el ne torlaszolja, önteltté ne tenné lelkünket. Ismerek tudósokat, akik annyira telve érzik magukat, hogy nincs rá mód valami más gondolatot is a fejükbe tuszkolni. Minél idősebb leszek, annál jobban érzem, hogy multam szinte zsarnokmódra reám nehezedik. Visszaemlékezéseimet pedig teremtő ihletnek tartom... Mindig ösztönösebb életet élek, mint a bürokraták, akik folyton csak a „praecedens“, a megelőző esetekre hivatkoznak. Így azután eleve elzárkózom minden igazi nagy kezdeményező indítás elől, amelyet nem látok összhangban megszokott sémáimmal.

A nehézkesség és restség ilyen és hasonló formái ellen akarod védeni életemet, midőn azt kívá-

nod, hogy olyan legyek, mint a kisgyermek. Ők még nincsenek megtömve mindenféle limlommal, nem cipelik magukkal a tapasztalatok sok cók-mókját, az ő lelkük még üdén és tisztán kinyílik, hogy az igazság üzenetét befogadja. És egész ifjú szívük szenvedélyével átadhatják magukat a jelen pillanat hívásának és követelményének.

Nem meglepő-e az, hogy az Egyház missziós műve éppen a gyermekeknél talál a legkedvesebb fogadtatásra, annyira, hogy a missziós apostolkodás sokak szerint gyermekes foglalkozás? Ha megjelenik köztünk a messze távolból valamelyik szakállas hithirdető, azt is a gyermekek fogadják a legnagyobb üdvrivalgással és elhallgatnák órákig is beszédét és elnéznék missziós képeit. Mi felnőttek komolyan ráncoljuk szemöldökünket és közömbösen vagy kételkedve hallgatjuk bizony nem egyszerűen meglepő és rendkívüli élményeit. Azt még nagykegyesen megengedjük, hogy az ilyen előadások és az egész missziós apostolkodás jó a gyermekeknek, mint a malmozás vagy egyéb játékok.

De nem volna-e jó néha, ha ráemlékeznénk, Uram, a te szavaidra, hogy nekünk is olyanoknak kellene lennünk, mint a kicsinyeknek, hogy megtalálhassuk a mennyország kapuját. A hithirdető hivatások, mint első, friss, harmatos gyümölcsök, majdnem mindig a gyermeklelkekben érlelődnek meg. Kell valami gyermekes merészség ahhoz, hogy Egyházad terjesztésére vállalkozzunk és rászánjuk magunkat, hogy őszintén szeressük a kínaiakat vagy a négereket. De ahhoz is, hogy elhiggyük, hogy a pap két kezében tartja a Teremtőt a szentmisében... hogy ő ott van a kenyér és bor színében. Meg ahhoz is, hogy a keresztvíz lemossa a gyermek lelkéről azt a titokzatos áteredő bűnt és a föloldozás visszaadja a megszentelő kegyelmet akár az apagyilkosnak is.

Uram, újítsd föl, teremtsd meg újra lelkemben az üde gyermekséget! Ne engedd, hogy gúzsba kötni hagyjam magamat a korral együttjáró gyarlóságok

által, amelyeket még azzal próbálunk szépíteni, hogy bölcseségünk kellékeinek tartjuk. Hozzászoktam ahhoz, hogy komoly és beosztott életet folytatok, és ha valami egyszerű, üde igazság váratlanul elém toppan, elkezdem a nagy vizsgálatot. Föltételeket szabok, tartózkodó vagyok, fontolgotok, gyanak-szom. Nem akarom egészen elfogadni, mert eltér az én csúrt-csavart okoskodásomtól, mert nem viseli magán az én fáradt lelkem vonásait és színeit, vagyis, mert nem fakult, nem szürke és közönséges.

Ha a távoli missziókról beszélnek nekem, ha azt kérik, hogy érdeklődjem Japán, vagy Kína, vagy India sorsa iránt, azt felelem, hogy azt előbb jól meg kell fontolnom . . . Rómát sem építették föl egy nap alatt. És hogy a jobb néha ellensége a jónak. Hogy senkitől sem kívánhatunk lehetetlent. Hogy soha sem bánta még meg az ember, ha nagyon óvatos volt. És így tovább. És ezzel a sok kopott közhelyel igyekszem fönntartani meglett korom tekintélyét.

Micsoda siralmas tanítványod lettem volna, Uram, ha nekem intettél vagy szólottál volna, hogy: kövess engem, amint a hajójukat javítgató halászokat hívtad! Vagy talán én is kész lettem volna otthagyni Zebedeus apámat szó nélkül, egyetlen hívásodra, magától érthetően? Pedig, sajnos, nem egyedül vagyok ebből a fajtából, sokan vagyunk. Szinte légió vagyunk, Uram, pedig mind a te híveid vagyunk és mindnyájan nagyon bölcseknek tartjuk magunkat. Nagyon óvatosak, nagyon nehézkesek vagyunk és nagyon készek mindenféle igen okos ellenvetéssel és föltétellel — ha a te hívásodról van szó . . .

Szabadítsd meg lelkünket ettől a salaktól! Meg-
ifjult szívekre van szükségünk, hogy megfogadjuk hívásodat. Szűzi, fiatalos szeretetre, hogy sejteni tudjuk annak a feladatnak magasztosságát, amelyet ránk szeretnél bízni. Te vagy a hajnal. Az alkony sohasem fog megérteni téged. Az alkony a te jövő

dicsőségedet is csak a mult kereteibe kényszerítve akarja megérteni... Pedig a szellem nem vénülhet meg. Tehát szívünkben kell lennie valahol a hibának! A szeretetünk fogyatkozott meg. De te azt kívánod tőlem, hogy szüntelen harcoljak szeretetem lanyhulása ellen.

18. A földkerekség végső határáig . . .

Mikor a tűz pusztítja az erdőt, folytatólagosan halad és nem hagy ki útjában sértetlen részeket. Mikor a víz szivárog a homokban, a vízcseppek fokról-fokra áthatják a talajt és nem hagynak ki közben-közben száraz részeket. És ha a víz tovább hatolhatna a sivatag homokjában, akkor lassan az egész sivatag virágba borulna. A hódító hadseregek is hasonlóképen, fokról-fokra nyomulva, elsöpörnek maguk előtt minden ellenállást.

Uram, nem volna-e jó, ha mi hasonlóképen járnánk el a világ megtérítésének mérhetetlen művében? Katolikus országainkban már jó szilárdan megalapoztuk Egyházadat. Nem marad más hátra, mint hogy megerősítjük állásainkat és azután lassankint haladunk tovább lépésről-lépésre. Minél több fölöslegünk van papokban és apácákban, annál többet küldünk mindig kissé messzebbre. Így azután fokozatosan kitoljuk Egyházunk határait a nélkül, hogy valamit is elvennénk az itthon szükségesebből.

Nem ez volna-e az igazi módja a terjeszkedésnek a helyett, hogy mindenfelé szétszóránk maroknyi hithirdetőt s ezzel a folytonos kivándorlással veszélyeztetnők keresztény gócpontjaink lelki szilárdságát? Mert bizony még elég munka van itthon is. Nem szeretem, ha megfosztják egyházmegyéinket a jó munkaerőktől távoli, bizonytalan sikerű vállalatok kedvéért, és kiüresítik lelki erőforrásainkat Japán és Kína javára.

Azt hiszem, Uram, hogy ebben a dologban nem

vagy egészen az én véleményemen. Sőt úgy sejtem, hogy a te szándékaid és terveid semmiképen sem egyeznek az én elgondolásommal. Hasonlatot hasonlatért! Lehet, hogy te más hasonlatot választasz, mint én az előbb. Például az eső vagy a zápor nem úgy működik, mint a lassan tovaszivárgó víz a sivatag homokjában. A zápor egyszerre zuhan le a háztetőkre, utakra és mezőkre és áradást okoz itt is, ott is. A napsugár sem járja sorra az eléje táruló földet, hanem előzőnli egyszerre az egészet. A pók sem úgy szövi a hálóját, hogy folyton belülről kifelé haladjon, hanem először a kitűzött terület legtávolabbi pontjait fogja és köti össze és csak azután szövögeti mindig beljebb a koncentrikus köröket a középpont köré.

A te Lelked is valami hasonló módon jár el. Szent Pálnak is biztosan nagyon sok végeznivalója lett volna még Palesztinában. Még szülővárosának is várnia kellett, hogy az Egyház ott megalakuljon. És ő máris a római birodalom másik végére utazott. Sőt leveleiben már jelenti Spanyolországba való jövetelét is. Xavéri Szent Ferenc is talált volna 1542-ben bőséges munkát Európában, ahol a protestantizmus már húsz esztendeje pusztította az Egyházat és egész országok lettek hűtlenek hozzá. Ő mégis nekiindult a nagyvilágnak; Indiába, Malakkai-szigetekre, Japánba és végül Kínába is készült.

Bizony nehéz azt állítanunk, hogy a szent apostolok tévedtek. Annál kevésbbé, mert Krisztus helytartói szüntelenül figyelmeztetnek minket, hogy mily nagyon sürgős feladat az Egyháznak kiterjesztése az egész földkerekségére. Ez is a pók módszeréhez hasonlít.

De miért legyen éppen ez a legjobb módszer? Ha virágot akarunk növeszteni, nem tanácsos a leveleket huzigálni, hogy gyorsabban nőjenek. Kell, hogy nőjenek, de arra valami belső erő segíti őket. Különösen a gyökereket kell ápolni és öntözni, ha azt akarjuk, hogy a virág egészségesen fejlődjék.

Furcsa módszer, nemde? A fának a lábát kell öntözni, hogy növekedjék a feje. Dehát ez így van az élő szervezetben. A tagok életközösségben vannak és egymásra hatnak...

Az emberek között is mindenekelőtt meg kell teremteni az Egyház közösségének nagy kereteit, azután azt minél jobban kiépíteni.

Nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy az Egyház csak fokról-fokra növekedhetik, és hogy mi keresztyények semmit sem kaphatunk attól a sok millió embertől, akik még várják a keresztséget; és nekünk elég, ha úgy terjedünk tovább, mint a lassan szivárgó víz a homokban... Nem így van!

Nekünk lelki hasznunk van a jégmezők eszkimóinak hitéből. A megvetett négerek imádsága új értéket áraszt az Egyház életközösségébe. Az emberiségnek azok a részei, amelyek még kívül vannak az Egyházon, olyanok, mint a szervezet béna és beteg tagjai. Jog szerint az Egyházhoz tartoznak és mindaddig, míg bele nem kapcsolódnak az Egyház testének életáramába, az egész test valami csonkaságban szenved. Nem tudunk jól futni, ha egyik lábunk béna. És az egészséges láb oktan volna, ha azt hinné, hogy nélkülözheti a párját és elég, ha egyedül ő egészséges.

Isten nem oly Egyházat tervezett, amelyik csak elvben, elméletben és jogcímekben teljes, hanem olyat, amelyik az élő valóságban is az. Majd ha az Egyház mindenütt meg lesz alapítva, csak akkor lesz meg benne és tagjaiban a természetének megfelelő teljes kegyelmi élet szabad vérkeringése.

Ha valamelyik ország kívül marad az Egyházon, az nemcsak annak az országnak a szerencsétlensége, hanem az Egyházé is. Mert az Egyház egyetemes tevékenysége hiányt szenved, akadályozva van. Így tehát a hithirdető munka, amelyet a messze távoli pogány országokban végzünk, nem erőelvönás és érvágás az Egyházon vagy a keresztyény országokon, hanem épp ellenkezőleg, lelki gazdagodás a régi katolikus népek számára.

Uram, harmatozd le a te igazságodat és szeretetedet az én ostoba okoskodásaim által gyakran kiszáradt és elfonnyadt lelkemre! Segíts belátnom azt a titokzatos kapcsolatot, amellyel egybefűződik sorsunk. És hogy mily bőségesen gazdag életünk lenne, ha rászánnók magunkat, hogy Szentlelked vezérlete alatt a hit és a szentségek életét adjuk azoknak a népeknek, amelyek még nem ismernek téged.

19. Kerestem a te orcádat . . .

Mi szívesen úgy irányítjuk életünket, hogy minél jobban kikerüljük a nehézségeket; úgyhogy már szinte biztos ösztönnel kitérünk a nagyobb megerőltetések útjából. Szívesebben vitetjük magunkat, mint megyünk. És ha mégis valami akadály toppan elénk, akkor már kivételes isteni segítségre tartunk igényt. De ha minden fáradságot és megerőltetést ki akarunk kapcsolni életünkből, akkor az örömet is kirekesztjük. Mert a kényelmes restségben nincsen öröm. Akik nagy gonddal száműzni akartak életükből minden kellemetlenséget, azok szerencsétlen élősdiekké lettek.

Ha a legkényelmesebb módon akarjuk gyakorolni a szeretetet, akkor nem törődünk azzal, hogy kikről van szó, hanem adunk valamit úgy általában a szegényeknek. Ez a legkisebb ellenállás vonala. De ez lehet a meddőség és a hazugság útja is. Az igazi szeretet keresi magát a személyt is, és szemtől-szembe óhajt vele tárgyalni.

Szentegyházunk is azt éneklí az eucharisztikus Istennek, hogy „látni szeretnők leplezetlen orcádat”, — *revelata cernens facie* — hogy megízlelhessük a mennyei örömeket. Nem lehetne-e, Uram, elővételezni azt az órát, és már itt a földön meglátni a te arcod vonásait? Hiszen a mi életünk úgyis az örök élet megkezdése, az abba való beleyakorlás, annak az előíze.

Igen, minekünk módunkban van isteni Megváltónkat szemlélni számtalan sok szempontból. Megtaláljuk arcvonásait a „legkisebb testvéreinkben” is. Csak igyekeznünk kell előbb megtisztítani tekintetünket minden kevélységtől és ragyogja be szemünket a hit szelleme. Isten legjobb képét megtaláljuk az ő képmására alkotott emberben. Hogy megtudjuk, mit gondol Isten, „meg kell kérdeznünk azokat, akik őt hallották”. És akik őt hallották, azok nemcsak néhány kiváltságos lélek, hanem mindaz a lélek, amelyikhez Isten szól, vagyis embertársaink, akik Krisztusban testvéreink.

Búcsújárást végzek. Mint hajdan keresztény őseink, midőn Jeruzsálembe mentek, megcsókolták a szentföldön Üdvözítőnknek már régen elmosódott lábnyomait. Én is elindulok szép csendesen imáim szárnyán, hogy lélekben szemtől-szemben álljak eddig ismeretlen embertársaimmal. És mint az Énekek énekének szerelmese, én is áthaladok az előőrsök lándzsasorán a szent város kapujáig... Elmegyek minden akadályon keresztül messzire, a vadonba, az elhagyatott vidékekre, ahol még számtalan sok pogány van. Ők is testvéreim és isteni Megváltóm az ő lelkükben is működik. Közelükbe megyek, látni óhajtom arcukat. Nem akarok csak úgy ismeretlenben, bizonytalanban buzgólkodni.

Lélekben ott vagyok az afrikai falvakban... Reggel van... A fű még nedves az éjjeli harmattól... A hiányos öltözetű néger asszonyok vízért mennek a patakhoz... Ott vagyok a Malabar partokon a halászok között, amint a dagály idején kiindulnak bárkáikkal a tengerre. Ott vagyok a japán munkásnők között az osakai nagy szövészetben... Látom a rizsföldeken dolgozó kulikat, amint szóval és mozdulatokkal buzdítják a nehéz sárban gázoló bivalyokat...

Bemegyek még templomaikba is, mint Szent Pál Athénben, megnézem „oltáraikat” és „szentélyeiket”, és imádkozom értük, akik keresik az ismeretlen Istent. Belevegylök a Mekkába zarándokló

muzulmánok tömegébe, szívemben az én Udvözítőm szeretetével. Ezek az arabok bizony nem pusztá szórakozásból jöttek ide, hanem hogy megújítsák komor hűségüket Mohamed Koránja iránt. Életveszélyes utazásra szánták el magukat a sivatagon keresztülbolyongva. Hajdan elég sokszor érezheték kardjaink életét. De ők sem voltak tétlenek, kamatostul visszaadták a kardcsapásokat. Most csupán mint a keresztény szeretet zárandoka akarok közéjük vegyülni, hogy megismerjem őket, hogy lássam arcukat. Istenem! A te szent hitednek micsoda elszánt bajnokai lehetnének ezek a népek, akik önmagukat „hívő népnek” nevezik!

Megkondukt a reggeli áldozat gongszava a buddhista pagodákban... A sárga ruhájú kis noviciusok hozzák a fűszeres, tömjénes füstölők égőit és friss vizet a réz vázákba. Térdre borulok, mint hajdan a keresztények a pogány cézárok palotáiban és imádkozom embertestvéreim beláthatatlan tömegéért, akik nem ismervén jobbat és szentebbet, Buddhába, az ő tanításába és az ő egyházába vetették hitüket... Ilyen zárandoklásokkal lassacskán bejárom az egész világot. Végtére mégis csak többet ér az ilyen lelki foglalkozás, mint a hosszú, tétova járkálások a képtárakban vagy az üzletek kirakata előtt...

Pedig még más hasznot is húzok ebből az érdeklődésből, mintha csupán kíváncsiságomat akartam volna kielégíteni. Mert mindaz, amit a te kegyelmed ösztönzésére teszünk, Uram, gazdagítja a mi lelkünket is, mégpedig abban a mértékben, amennyiben önmagunkat önzetlenül neked adjuk. Most, hogy néma imádságban tisztelettel szemlélgettem őket, és mert szeretettel közeledtem feléjük, lelkemben a jósnak eddig ismeretlen forrásai nyíltak meg, és ezentúl undorodom a pökhendi fölényeskedéstől, ami, sajnos, keresztény testvéreink lelkét is beszennyezi néha.

Ezentúl jobban megértem és jobban szeretem az egyszerű alázatosságot. Hasonló leszek azokhoz a

világotjárt emberekhez, akik tudják, hogy ismeretlen kis falucskájuk mily kis pont a nagy világban. Nem fogom magamnak beképzelni, hogy mily kivételes erényekkel ékeskedem, ha egyszer imádságos lelki vándorlásaim alkalmával oly sok szegény emberrel találkozhatom, akik oly bátor szívvel vándorolnak éltük kemény útjain és oly csendes türelemmel viselik el a sok nyomorúságot.

Sokkal igazságosabban ítélném meg az én felelősségemet, ha egyszer jól megértem, hogy azokkal összehasonlítva, akiknek semmijük sincs, mi mindent kaptam én szentségeidben, a sok keresztény életpéldában, amire támaszkodhatom, és az egész katolikus élő hagyományban, amelyben gyökerezem.

Hogyan tűrhetném továbbra is lelkemben a rideg fennhéjázást vagy a lenéző, megvető előítéleteket, én, aki nem vagyok méltó, hogy megoldjam saruszíját valamelyik kínai papodnak, és én, akinek lelkében talán sohasem lesz oly sok jóságos, tisztelettel párosult szelídség, mint amennyit Gondviselésed fölhalmozott japánjaid lelkében... Téged is, Uram, magamat is jobban ismerem, mióta rátekin tettem testvéreimre.

20. Nem rajongókra van szükség

Nem nagyon nehéz lelkesedést támasztani, de elég nehéz azt ébrentartani, és gyakran lehetetlen azt irányítani. A lelkesedők abban a veszélyben forognak, hogy nem tudják jól megkülönböztetni a dolgok igazi mivoltát. Azért a finom tapintatot kívánó munkához többet ér a nyugodtság és kitartás, mint a mégoly őszinte buzgóságnak lázas féktelensége.

Még a józan embernek is, sőt valamiképen minden embernek van valami hajlandósága, hogy néha jóleső bódulatba merüljön. Nem kell ehhez sem bódítószer, sem alkohol. Valami fékevesztett rajongás körülbelül ugyanazt a hatást hozza létre;

úgyhogy egyik káprázatos hóbortból a másikba tán-
torgunk és nem látjuk az előttünk levő akadályokat,
nem vesszük észre gondolkozásunk halálugrásait.

Valamikor lehetett divatos dolog a missziókról
rajongó stílusban beszélni. Meg is fizettük jó drágán
ezeket az ékes szaválásokat. Az igazság Lelke sem
érzi magát otthonosan a kalandos, regényes túlzá-
sokban. Arról is beszéltek, hogy az egész missziós
munka nem egyéb, mint harc az ördög ellen, aki
az összes pogányokat megszállva tartja. Erős kézzel
ki kell ragadnunk szegényeket az ő karmaiból!
De sajnós, az ördög és az Isten uralmának a határai
nincsenek oly pontosan megállapítva, hogy földrajzi
téreképeinken követhetnők azokat. Az ördög eléggé
dühöng és hatalmaskodik még nálunk is. Fölhasz-
nálja alkalmas eszközül a keresztények vétkeit és
tudatlanságát éppen úgy, mint a pogányság meg-
rögzött, évszázados szokásait.

Egyébként a kegyelem a pogány világban is
működik. Igen, ott is vár minket a kegyelem, hogy
folytassuk és befejezzük azt a csendes és rejtett elő-
készületet, amit ő már régen megkezdett, hogy az
egész világot Krisztushoz vezessük. Mert ő mindent
magához akar vonzani. Az egész világot. De ehhez
a műhöz nem zabolátlan szájhősöket kíván munka-
társ gyanánt, hanem olyanokat, akik nagyon meg-
tudják becsülni a lelkeket.

Volt azután egy másik kényelmes „missziós
téma” is. Ez arról szólt, hogy a pogány világ a leg-
aljasabb elvetemültségben vergődik. A kis gyerme-
keket a sertéseknek dobják eledelül, az asszonyo-
kat, mint a barmokat, vásárra viszik. Vérengző
vadság, teljes tudatlanság, állatias élet jellemzi
őket. Keresztesháborút hirdettek a szörnyűségek
ellen. Meg kell tanítani azokat az elkorcsosodott
emberfajtákat emberibb életre! De az elfogulat-
lan igazságkeresés itt is más képet állít elénk nem
egy pogány országról. Japán például minden évben
egymillió néptöbbséget teremt az egészséges szüle-
tések révén. A csecsemőgyilkosság pedig ismeret-

len náluk. A japánok közt van a legkevesebb írni és olvasni nem tudó ember a világon. Asszonyaikkal nem úgy bánnak, mint a barmokkal. A japán ipar elárasztja a világ nagy részét áruival. Ez csak egy példa. Van még több hasonló. Elég, ha Perzsiára vagy Sziámra gondolunk.

A hithirdetők életét is túlságosan egyszerűen fogták föl: keresztet vesz a kezébe, prédikál a szabad ég alatt, megkereszteli az előtte térdeplő tömeget. Afrikában harcol az oroszlánok ellen, Indiában a kígyók ellen, és azután meghal mint vértanú a kegyetlen hóhérok csapásai alatt.

Itt is világosabban kell látni a helyzetet! A hithirdető első kötelessége megtanulni a nyelvet, hogy prédikálhasson. Ez bizony nehéz, unalmas és hosszadalmas munka. És azután nem éppen az oroszlánok a legveszedelmesebbek Afrikában, hanem azok a kis legyek, főleg három fajta: az egyik a malária, a másik a sárgaláz, a harmadik az álomkór bacillusát viszi a vérbe. A kígyók még egy hithirdetőt sem öltek meg Indiában. És ha a missziók martírológiuma megrendítően tragikus még a XIX. és a XX. században is, akkor ne feledjük, hogy manapság Európában a világháborúban, vagy nemrég Spanyolországban, igen sok papot megöltek. Ugyanakkor például Japánban 1860 óta egy papot sem bántottak.

Amire leginkább szükségünk van nekünk is, a régi katolikus országok keresztényeinek és a hithirdetés bajnokainak is, az az, hogy ismerjük meg alaposan az apostoli munka igazi természetét és föltételeit, hogy mindnyájan eredményesen együttműködhessünk a nagy mű fejlesztésén. Ezt pedig egy nap alatt nem érhetjük el, még kevésbé néhány jól zengő szónoki harsonával. Még az sem elég, ha csak imádkozunk, mert az imádság nem ment föl minket a tanulmányozástól és a tevékenységtől. Mert arra nem várhatunk, hogy az egész világ egy szép napon egyszerre megtér valami misztikus varázslat folytán. Kemény munkát kell vállalnunk, mint

azoknak, akik alagutat vágnak a hegyóriás sötét belsejébe minden szikla-akadály ellenére. És mert kemény a munka, éppen azért mindnyájunknak össze kell segítenie.

Uram, őrizz meg engem a rajongók csapongó lelkesedésétől és csalfa ábrándozásától! Ne engedd, hogy ezzel a hamis mannával tápláljam lelkemet, hanem add meg nekem a hamisítatlan igazságtól sugallt bátor elszántságot! Ha az igazsággal állok szemben, akkor tudom, hogy annak üzenete számomra sokszor kemény követelés. A valóság kérlelhetetlen parancsoló úr. Tehát én sem akarom elkendőzni kemény vonásait, mintha nem helyesen cselekednél, Uram, hogy olyannak mutatód az igazságot, amilyen.

Igen, kezdem belátni, mily súlyosak a keresztény kötelességek és mily félelmetes nagy terhet raktál vállunkra. Mert nem valami lomha és laza tömeg áll előttünk, amelybe könnyű behatolni, mint a szétmálló homokba. Ősrégi műveltségű néptömegekről van szó, amelyeket az évszázados vagy évezredes szokások hallatlanul keményen fognak össze, és szívós ellenállásukról már régóta meggyőződhattunk. És ezt az ellenállást mi aligha fogjuk szétrobbantani a mi ábrándozó lelkesedésünk kis tűzijátékaival. Belülről kell hozzájuk férkőzni. De először meg kell találnunk a lelkükhöz vezető utat.

Akik pedig erre a szinte emberfölötti munkára vállalkoznak, azok igazán megérdemlik, hogy mi teljes erőnkől támogassuk őket, te miattad, Uram, és azokért a távollévő testvéreinkért, akiket Anyaszentegyházunk oltalma alá akarsz segíteni.

Uram, szeretem a te tanításaid komolyságát. Mikor hirdetni kezdted a világnak a te különös boldogságaid titkát, akkor sem törtél ki rajongó lelkesedésbe, szavaid mégis lelkünk mélyébe hullottak... És midőn egyszer a pusztában kísértésed alkalmával a sátán megmutatta neked a világ minden birodalmát, és fölajánlotta neked, mintha övé lett volna, akkor erre a kísértésre — amely éppen

a lelkesedés bódulatára számított — te csak az Irás nagyon régi szavaival válaszoltál.

Én is visszatartom a határtalan lelkesedés kitörését végső győzelmünk napjára. Addig pedig jó szívvel dolgozom munkatereden, azon a helyen, amelyik legjobban megfelel tetszésednek. Nem handabandázom, nem teszek nagyhangú kijelentéseket, hanem odaadóan fáradozom, hogy verejtékes munkámmal elnyerjem azt a kenyeret, amellyel egy napon majd — az a te titkod, hogy mikor — táplálni fogod az egész nagy egybegyűjtött családot.

21. Rendezett szeretet

Annyit beszéltek már nekem az alamizna-adásról, mintha az volna a szeretet legkiválóbb formája. Annyi jótékonyági buzdító szónoklatot hallottam, amelynek a végén mindig valami jó célra pénzt gyűjtöttek, hogy végre is hajlandó volnék azt hinni, hogy a szeretet lényege az, hogy valamit odaadjunk. Igazán csak az volna a szeretet, hogy valamitől megfosztom magamat másnak javára? Az volna a szeretet főtevékenysége, hogy bizonyos dolgok átadását szorgalmazza?

Elgondolkodom. Ha valakivel jót teszek szeretetből, az nem szükségképen abból áll, hogy megfosztom magamat valamitől. Sőt ez a megfosztás egyszerűen lehetetlen, ha lelki javakról van szó, kivéve talán néhány nagyon kétséges esetet. Ha valakinek felvilágosítást adok erre vagy arra a kérdésére, akkor nem támad üresség az én lelkemben a megadott felvilágosítás nyomában, mintha egy kis fiókot kiürítettem volna. Most ketten tudjuk azt, amit eddig csak én tudtam. És ha személyi adataimat kérdezik, akkor azokat a feleletek után éppen úgy tudom, mint azelőtt. Ha tudást adunk, azzal nem üresítjük ki magunkat. A szellemi világosság több lélekben kigyullad, de a fényforrás nem fogyatkozik meg.

Ha sikerül jó tanáccsal és jó példával bátorságot öntenem valamelyik kétségbeesett emberbe, azáltal nem fogyatkozik meg lelki erőm, mintha érvágást szenvedtem volna. Nem öntöttem ki magamból a magam erejét, sőt talán kissé erősebb is vagyok, mint azelőtt.

Mikor az isteni Ige közénk jött, hogy megváltsa a világot, nekünk adta kegyelmét, de ezzel nem fosztotta meg tőle önmagát. Istenkáromlás lenne azt állítani, hogy amit mi kaptunk tőle, azáltal kisebbedett az ő érdemeinek teljessége.

És vajjon Szűzanyánk szegényebb lett-e azzal, amit az embereknek adott? Vagy mert az Egyház naponként tele kézzel merít Krisztus érdemeiből, talán újra kell annak kincstárát tölteni, mint az államkincstárakat?

A szeretet nem szegényíti ezt, hogy gazdagítsa amaszt. Igyekszik mindent közössé tenni. És ha mégis meg kell fosztania magát, mikor ad, az onnan van, mert az anyagi dolgokban nem lehet vagyonszűkösség. És azért is, mert a kenyeret, amelyet az éhező eszik, neki magának kell megennie, és mert az a ruha, amelyet magára ölt, nem takarhat be másokat is.

Ha a pogány világért imádkozom, nem dobom ki az ablakon az Egyház kincseit, hanem másoknak adom a nélkül, hogy legkevésbé is megcsorbítanám és kisebbíteném azokat. Mert mindenkinek egyformán javára lehetnek a nélkül, hogy megfogyatkoznának. Ha szeretem felebarátomat, mint önmagamot, azáltal nem kisebbítem magamban a szeretetet, hanem növelem.

Hogyan is mondtam? Mint önmagamot? Igen, azt mondtam, Uram, hogy úgy szeressem felebarátomat, mint önmagamot. De itt az én ravasz önzésem könnyen a saját malmára hajtja a vizet. Mint önmagamot? Hiszen akkor jól van! A jól rendezett szeretet önmagánál kezdi. Ezt mindenki tudja és elismeri. Még a hittudósok is hirdetik ünnepélyes jóváhagyásokkal ellátott könyveikben. Tehát nyu-

godt lehetek. És ha majd arra kérnek, hogy érdeklődjem a pogányok sorsa iránt, azt felelem, hogy én még nagyon el vagyok foglalva önmagam bajával, és hogy ezen a téren még mérhetetlen sok a tennivalóm. Lehet, hogy a szeretet első felének gyakorlása fölemésztí a második részre való időt is. Azután pedig vége. És a függöny legördül. Nekem pedig sikerült gyakorolnom a szeretetet a nélkül, hogy mással is törődtem volna, mint önmagammal.

Uram, még a legbölcsebb jelszavakat is kifogathatja és oktalansággá változtathatja a mi önzésünk. Az magától érthető, hogy ha az én örök üdvösségem összeütközésbe kerülne máséval, akkor nem vethetném magamat a kárhozatba. Az ilyen lelki öngyilkosság nem szeretet, hanem tévedés volna. Szeretet már azért sem lehetne, mert csak úgy kerülhetek kárhozatba, ha kivetem szívemből Isten szeretetét valamilyen halálos bűnnel. Azután abban sincs kétség, hogy nemcsak ha kárhozatról van szó, hanem bizonyos anyagi javakról, amelyek életfönntartásunkhoz szükségesek, szintén nem lehetünk kötelezve, hogy azoktól magunkat megfoszszuk. Például ha arról volna szó, hogy mást az anyagi összeomlástól megmentsek, nem kívánhatja senki sem tőlem, hogy azért magamat tegyem tönkre anyagilag, sem pedig, hogy éhenhaljak azért, hogy mást az éhhaláltól megmentsek. De ha a rendezett szeretet szépen hangzó jelszavát azért hívom segítségül, hogy fukarságomat és szűkkeblűségemet takargassam, mikor a hithirdető Egyháznak segítségére adhatnék, a nélkül, hogy valaki is kárt szenvedne, — akkor minden farizeuskodásom hiábavaló és nem menthet meg attól, hogy igazságod szerint keményen elítéljed mesterkedéseimet.

Nagyon furcsa értelmezése volna a rendezett szeretetnek, ha azon a címen, hogy az magamon kezdődik, minden imádságomat, vágyaimat, érdeklődésemet, vonzalmamat, támogatásomat és azokat az anyagi eszközeimet is, amelyeknek nem érezném hiányát, egyszerűen önmagamra vagy közvetlen

környezetemre fordítanám! A jól rendezett szeretet önmagán kezdi, de csak azért, hogy amilyen mértékben gyakorolja a szeretetet önmagán, olyan mértéket alkalmazzon másokra is. Olyanformán, mint a földmérő, aki hűségesen ugyanazzal a méterrel kezdi és méri tovább a területet. Ennyi az egész. Mert nagyon furcsán „rendezett” szeretet volna az, amelyik „úgy szereti felebarátját, mint önmagát”, de önmagának az önzés kiváltságos mértékével mérne és mégis azzal áltatná magát, hogy szeretetet gyakorol másokkal. Az ilyen önmagánál kezdődő „rendezett” szeretet kiindulása bizony önzés volna. Talán mire a felebaráthoz ér, szeretetté változik? Aligha.

Uram, gyakran hallottam ilyenféle szóbeszédet is: Gondoskodjunk először saját hazánkról, saját családukról, saját egyházközségünkről...! A mi falunk vagy városunk plébániája és egyházközsége szent dolog, és aki megveti, vagy nem akar őszintén és jó szívvel közreműködni annak életében, az bűnt követ el. De a mi plébániánkat csak úgy szerethetünk helyesen, ha mint Egyházunk egy kis hajtását szeretem. Hiszen Egyházunk által létezik és attól kapja mindazt, ami megbecsülni való van benne. Tehát lehetetlen, sőt gonosz dolog a plébániát az Anyaszentegyházzal szembeállítani. Mintha két ellenséges versenytársról volna szó!

A növekedés az Egyháznak most még rendes mindennapi életműködése, lényeges feladata. Ha tehát mindnyájan nagylelkűen közreműködünk fejlődésén, akkor csak azt tesszük, ami az Egyház minden tagjának, minden plébánia hívének legegységesebb kötelessége.

Uram, a nagyvilágot átfogó isteni szeretet távlatában szeretném összehangolni tevékenységemet a te vágyaiddal. Jól tudom, hova vezetnek engem a te vágyaid. Oda, hogy minden szűkkeblű korlátot és határon, amelyet önzésünk kijelöl, fölülemelkedve, kiterjesszük szeretetünket a te megváltói törekvésed egész nagy, mérhetetlen mezejére.

Mintha hallanám néha annak az igazi nagy szeretetnek égi zenéjét, amely szeretet hivatva van az egész földet meghódítani, és amely egyedül tartat hat számot az isteni nagy ígéretekre. Ez a keresztény szeretet. Ez nem követel magának ebben az életben más jogot, mint hogy halálíg hűségesen odaadhassa magát. Mert a szeretet erős, mint a halál. Nem tűr válaszfalakat. Nem ismer más jelszót, mint az egység istenien magasztos jelszavát.

22. Okosabbak a világosság fiainál . . .

A hamisítványok nem mindenképen haszontalanok, mert arra kényszerítenek, hogy az eredetivel összehasonlítsuk őket és így az eredetit jobban tanulmányozzuk. Csak akkor ismerjük meg a jó bankjegyeket minden csínját-binját, ha a legjobban sikerült hamisítvánnyal összehasonlítottuk.

Manapság szemünk láttára rettenetes hamisítványokat gyártanak Krisztus vallásáról és Egyházáról. És ha azokat tüzetesen megvizsgáljuk, talán jobban megértjük, hogy mik vagyunk vagy milyeneknek kellene lennünk. Nem arról van szó, hogy idegen mintákat másoljunk, — ez hitvány és méltatlan dolog volna vallásunk szentségéhez — hanem arról, hogy jobban tudatára ébredjünk annak, ami mindig a mienk volt és amit jobban meg kellene becsülnünk.

Uram, lelkünkre kötöted, hogy figyeljük meg az idők jeleit, még a fügefafa fiatal hajtásait is. A mi országunkban alig van fügefafa. De különféle új hajtásokat látunk mindenütt a te országaidban. Nemcsak új tanításokat, hanem olyan új építő és alkotó erőket, amelyeket a mi szótárunkból lopott szóval új mítoszoknak és új misztikának neveznek.

Nagy tömegek mozdulnak meg és rajonganak az úgynevezett totális államért. Az ifjúság pedig, amelyet mi alig tudunk rábírní, hogy parancsai-

nak engedelmeskedjék, lelkendezve fogadja el a teljes szolgálat kérlelhetetlen formáit. Mintha csak az volna a leghőbb vágya, hogy egy vezetőnek vakon engedelmeskedjék! És büszke rá, hogy parancsolnak neki.

Szinte megmagyarázhatatlan, de nem lehet tagadni, hogy még a kommunista világnézetnek is vannak nemcsak képviselői, hanem fanatikus terjesztői és szinte megszállott rajongói is. Mi pedig azon tündöndünk, hogy micsoda megfélemlítéssel, mi-féle kollektív nyomással vagy titkos szuggesztív erővel tudtak ezek ilyen hatalmas tömegeket ilyen meglepő egységbe összekovácsolni. De szinte hiába tündöndünk, hiába állítunk fel több-kevesebb sikerrel magyarázó elméleteket és elvi meghatározásokat. És méginkább hiába hangoztatjuk elvitathatatlan szellemi fölényünket, ha egyszer minden tudós írásunk és alapos cáfolatunk olyan, mintha ékesszóló beszéddel akarnók visszatartani a folyton növekvő és közelgő vizáradást.

Hát a mi szent Egyházunk nem tudna-e most is, mint történelme folyamán többször, mindent magával ragadó mozgalmat indítani? Hiszen végtére is az a hivatása, hogy az emberiség gondolatvilágát vezérelje és az emberi vágyaknak tökéletesen boldogító célokat tűzzön ki.

Uram, ha megvizsgálom lelkemet a te színed előtt, látom, hogy a te szent vallásod sokkal több, mint csupán csak kinyilatkoztatott tanítás és a velejáró becsületes erkölcsstan. Az Egyház több, mint csupán iskolamester, aki leckéket ad fel nekünk és vigyáz a rendre és fegyelemre. Mert ezenkívül ott van a keresztény élet teljességének fönséges képe. Igaz, hogy még csak a jövő reménye, vagyis most még csak magasztos látomás. Szépsége még homályba van burkolva, de már a homályban is elragadóan szép. Még távol van, de megvalósulása már közelünkben is folyik. Szívünk-lelkünk nagyon kicsi, semhogy teljesen átfoghatnók és áttekinthetnők. De gyötrelmes és kétségbeejtő volna az a gondolat,

hogy nem tudunk vonzalmat kelteni a lelkekben a keresztény élet fönsége iránt, hogy csak esetlen szavakkal és ügyetlenül állítjuk a lelkek elé a kimondhatatlanul magasztosat, és így inkább elriasztjuk őket.

Azt mondják némelyek, hogy vértanúink egy eszméért haltak meg, és hogy nincs szebb a világon, mint meghalni egy eszméért. De, Uram, én ezt nem tudom elhinni. Mit használ az az eszmének, ha meghalok érte? Talán igazabb vagy hamisabb lesz általa? Vértanúink a mi keresztény reményünkért haltak meg. A dicsőséges és örökre diadalmaskodó reménység látomása öntött beléjük erőt a hit és a szeretet által.

Minekünk, sajnos, gyakran nem lebeg ilyen reménységes látomás szemünk előtt. Sokszor csak olyan csúszó-mászó keresztények vagyunk. A világ is néha csak annyiban érdekel, amennyiben szórazkodik, mintha nagy kirakat volna az egész és az emberek többé-kevésbé érdekes figurák. Elmerengünk a mult fölött. Vagy elmerülünk a jelenben a nélkül, hogy az érdekes jövőt építeni igyekeznők.

A buddhistáknak azt mondjuk, hogy nevetséges dolgokat hisznek, és hogy Buddha rossz filozófus volt. E helyett inkább azt mondhatnók, hogy a buddhisták ősrégi vágya és reménye, a boldogság Nirvánája, igazi formában csak a te szent, halhatatlan és végtelenül boldogító Egyházadban található meg. A fétisimádóknak azt mondjuk, hogy vallási gyakorlataik emberhez nem méltó és az istenséget lealázó dolgok. Pedig azt is mondhatnók nekik, hogy az az Isten, akit az erdőkben és a források mentén keresnek, valóban itt lakik köztünk és azon fáradozik, hogy megváltoztassa a föld színét.

Az eszményi keresztény élet látomásában benne van az egekig, a személyes Istenig hatoló imádság és elmélkedés, amely egyesít engem nemcsak az élő Istennel, hanem annak minden művével. Benne van a megtisztult emberi társadalom eszménye, mert általad, Uram, a te kegyelmed által hódíthatjuk

vissza nagy küzdelemmel emberségünk igazi méltóságát, a mi jogos büszkeségünk forrását. Benne van a határtalan szeretet eszménye, amely diadalmaskodik minden ravasz önzésen. Benne van a mi végső győzelmünk eszménye a kereszt zászlaja alatt. Benne van az egész teremtett világ megtisztult eszményképe, amelyben minden a te üzenetedet, örömhíredet, bocsánatodat és szeretetedet suttogja és hirdeti . . .

Uram, küldj nekünk a törvénytudók és tanítók mellé prófétákat és látnokokat is, akik mindezt látják és mivelünk is megláttatják!

Mi volna például az az eszménykép, amelynek látása fölgyullaszthatná és hozzád vonzaná Japán szívet? Mi talán túlságosan bízunk pontosan kiészelt módszereinkben és gondosan sorba állított érveinkben, és azt hisszük, hogy ezekkel megmozgatjuk a világot. Pedig előbb a népeknek egész látókéességét kell átalakítani és a mi világosságunkra és eszményképeinkre beállítani. Vagyis helyesebben a te világosságodra, Uram, amelyet Betlehemből kezdtél kisugározni és olyan égi reményekre világítottál rá, hogy eddig sejtelmünk sem volt róluk. És olyan erőket mozgósítottál bennünk, amelyekről nem is álmodtunk. Ez a te örömhíred, a te evangéliumod fényessége és éltető ereje.

Talán azt gondolja valaki, hogy ez oktalan ábrándozás. A te örök bölcseségedet úgyszólván tartották már esztelenségnek az emberek. Ha látom, hogy a nagy népvezérek miként tudják mozgásba hozni a tömegek szenvedélyének rúgóit azáltal, hogy egyik-másik érzékeny ponton nyúlnak a lelkekhez, akkor azt mondom magamnak, hogy ha már más nem, de a te kegyelmed hasonló, vagy még nagyobb átalakulást művelhet bennem és bennünk. Átadom magamat neked, jobban, mint valaha, hogy vezérelj a te világmegváltói nagy céljaid és diadalmas szándékaid felé.

23. Akik utaidat előkészítik . . .

Az életnek és élő lényeknek nemcsak látható, nagy és hatalmas ellenségei vannak, hanem sokszor pusztá szemmel fel sem fedezhető, csak sokszoros nagyítással megállapítható parányi élősdiek, bacillások vagy gombák, amelyek észrevétlenül lopódnak az élő szervezethez és lassan tönkre tehetik azt. A te művednek, Uram, szintén vannak ilyen alig látható ellenségei. Ha nem vigyázunk a cibóriumra, nem tartjuk jól tisztán és szárazon, oda is betelepdednek, és megfoszthatnak bennünket az Eucharisziában való isteni jelenlétedtől. Azok a kis penészgombák nem vétkesek, de mégis örködnünk kell és távol kell tartanunk őket, mert a te isteni műved jótéményeit rontják le.

Kegyelmed egyéb munkájának is lehetnek romboló élősdiei. Például, ha az igazi, őszinte hivatásokra, amelyeket jóságos szereteted oly türelemmel készített elő és fakasztott virágzásba, alattomosan rátelepszik az ellenségek penészsraja és fonyasztja, rágja és pusztítja azt.

A nagylelkűségnek nem a külső ellenségei a legveszedelmesebbek. Az útjában álló akadályokat nem olyan nehéz legyőznie, mint a belsőket. A kételkedés, töprengés, habozás, a félénk bizonytalankodás és az ezekkel járó tehetetlenség sokkal több bajt okozhatnak.

Pedig szükséged van, Uram, hírnökökre, apostolokra, akik előkészítik utaidat. Most már nem elégedhetsz meg hetvenkét tanítvánnyal, akik saru és tarisznya nélkül járták Palesztina földjét. Az első pünkösöd óta már nagyon megnövekedett munkatered és Izrael városai és falvai helyett már egész világrészekben fáradozol. Minthogy pedig a munka megnövekedett, azért a te kegyelmed is sokkal több nagylelkű munkatársat toboroz számodra mindenfelé. Hány imádkozó kisfiú vagy leány szívében talált visszhangra a te mindenható hívó szavad! Hány ifjú szív szánta el magát, hogy mindenről le-

mond és egész életét neked szenteli, hogy terjessze a te evangéliumod jó hírét és kiterjessze Egyházad határait a távoli világrészekre is!

A te kegyelmed a megfelelő időben mindig tudott diadalmaskodni sok híved lelkében és köréd csoportosultak a szükséges munkaerők. Ezerszámra jelentkeztek keresztesvitézek olyan vakmerő vállalkozásokra, amelyeket csak fejcsóválva olvasunk a történelmi könyvekben és csodálkozunk, hogy a kereszteshadjáratok a Szentföld meghódítására lázba tudták hozni egész Európát. Mindíg voltak, akik benépesítették a fogolykiváltó szerzetek kolostorait. Az egyiptomi és szíriai remete-korszakban mindig voltak bőven oszlopos és egyéb vezeklők. Találtál bőven hithirdető nővéreket is, mikor a férfiak előítélete összeomlott, és megértettük, hogy ezek a „gyöngé nők” a férfiaknál hatásosabban hirdethetik a te örömhíradet a pogány világ asszonyainak. Ma is sok lélek mélyében sarjad a szent hivatás csirája, amelyet kegyelmed ültetett oda és várja a teljes kibontakozást, a nagyszívű odaadást.

Imádságomat ajánlom föl neked, Uram, azokért, akik neked akarják adni magukat és veled akarnak menni, mert első küzdelmük rejtett ellenségnek szól, amelyik belülről próbálja csendesen megtámadni nagyratörő terveiket.

„Annyi sok jót lehet tenni itthon is! Minek hagyjuk itt a közvetlen közelünkben levő, sürgető munkát és miért szaladunk messze távolba bizonytalan, kalandos vállalkozásokba? Van elég Kína itthon is... Van itt pogányság bőven. És az ijesztő vallási tudatlanság egyesekben és a tömegekben... A többi világrészek népei várhatnak még: hiszen eddig is várhattak és várniok kellett...”

Ilyen felfogás mellett jó, ha nagy kegyesen engedélyezzük ritka kivétel gyanánt a hithirdető hivatásokat, például ha valaki föltűnő nagy képességeket mutat vagy esetleg éppen az ellenkezőjét. A legkönnyebben még azt engednők a missziókba, aki az itthoni sikeres működésre a legcsekélyebb re-

ményt nyújtja. De mindenesetre úgy tekintjük a hithirdetői hivatásokat, mint amelyeket az itthoni nagy keresztény középpontok több-kevesebb készséggel „átengednek” a pogányok számára. Azonban vigyázni kell, nehogy az ilyen hivatások „ragályosak” legyenek a fiatalok körében! Így azután ne csodáljuk, ha ilyen „közfelfogás” közepette némelyik ifjú lélek megbánja nagylelkűségét, és miután már az ekeszarvára tette a kezét, visszatekint...

Mondd és hangoztasd újból, Uram, hogy Egyházad terjedése életszükséglet az Egyház egész teste számára, nem pedig valami esetleges és járulékos tevékenység. Olyan szükséges valami, mint a táplálék a szervezet számára, mint az álom agyunk számára. Az alvás nem idővesztés. A fák sem veszítetik idejüket télen, hanem gyűjtik az erőt a tavaszi virágzáshoz és növekedéshez. A táplálkozás nem időfecsérlés, mert általa a tevékenységre gyűjtünk erőt. Vagy mi lenne, ha valaki nem akarna többet lélekezni, mint egész nap csak egy negyedórát? Megölné magát. A szervezet természetszerűen életműködései mindig az egész test javára vannak. Az Egyház növekedése és továbbterjesztése is természetkövetelte életműködés, amely szintén az egész Egyház javára van.

De van még sok más titkos féreg és élődi, amelyek hasonlóképen a hithirdető apostolságon rágódnak. Némelyek azt mondják, hogy a missziós élethez hercules-termetre és vasgyúró egészségre van szükség. Ha ezt elhinnők, akkor a hivatások nagy részét semmibe vehetnők... Vannak gyilkos éghajlatok is, az tagadhatatlan. De például Japán, Ceylon, a mohamedán országok vagy Délafrika éppen olyan egészséges vidékek, mint a mi öreg Európánk. Ott van az Egyesült Államokban is vagy tizenkétfélmillió néger, akiket még nem tudtunk Krisztusnak megnyerni. Itt vannak köztünk szerteszét szórva zsidók. Gondoskodunk-e róla, hogy keresztények legyenek?

Nemcsak azoknak szól a missziós feladat, akik

hivatalosan hithirdetők. Mindenütt találunk misziós munkát és mindenütt közreműködhetünk az egész Egyház nagy misziós művében.

Uram, most különösen azért az ifjúságért szeretnék hozzád könyörögni, amelyik neked akarja magát szentelni, és ehhez a fölséges életcélhoz nagy kegyelemre, segítségre van szüksége. Te magad hívod az ifjú lelkeket, hogy majd hírnökeid, apostolaid legyenek és előkészítsék utadat, elhárítsák az akadályokat, hogy elmehelessél és ott lakhassál és uralkodhassál a most még tőled távol levő népeknél a világ minden részében. Nézem ezeket a serdülő ifjakat, vajjon lesz-e bennük elég erő a kemény munkához? Nekünk nincs a hátunk mögött — mint hajdan — Portugália hatalmas hajóhada, sem pedig a spanyol conquistador-ok vitéz hadserege. Nekünk nincs egyebünk, csak a te láthatatlan Szentlelked, aki titokzatos erejével csendesen működik. De bizonyára így van jól, mert így akartad. Mikor a fűszál növekszik a barázdákban, nem forgatja föl és nem robbantja szét a földet, hanem csendesen férkőzik keresztül a kis repedéseken. Ez a csendes, békés módszer, a te boldogságaid módszere. És ez a módszer mégis diadalmaskodik és uralkodik a földön.

24. Titokzatos szózat . . .

Mióta az írást és főleg a nyomtatást föltalálták, azóta a könyvtárakban elraktározva találjuk vagy véljük megtalálni az egész világot. És ha a szabad természetbe megyünk, már alig megyünk azért, hogy ott valamit tanuljunk, hanem hogy az erdők árnyékában és a folyók partján kipihenjük a sok könyv és irat tanulmányozásának fáradságát. Szinte magától érthetőnek tartjuk, hogy az igazi tudomány csak a könyvekben lehet. Már a költészet is mintha egészen oda akarna bezárkózni.

Mióta sokféle ügyes eljárással képeket készí-
tünk és sokszorosítottunk, azóta a könyvekhez szegő-
dött az illusztrációk áradata és hatalmasan meg-
növesztette a papíros szellemi imperializmusát. Már-
már azt hisszük, hogy nincs is szükségünk arra,
hogy magukat a dolgokat lássuk, hiszen van róluk
kitűnő fényképünk. Talán már a Niagara-vízesést,
az egyiptomi piramisokat vagy Angkor fölséges
templomromjait is némi csalódással szemléljük, mert
már nyomtatott képeken láttuk.

Ez a sokféle, nem ritkán mesterkélt tudás mintha
elfelejtetné velünk néha a te műveidnek örök szép-
ségét és üdeségét, Uram! Elmegyünk mellettük a
nélkül, hogy észrevennők őket. Túlságosan le va-
gyunk foglalva mindenfélével, úgyhogy a természet
szépségének Istent dicsőítő szava nem jut el lel-
künkbe. Nem tudjuk megízlelni a tiszta örömet,
hogy teremtményeid lehetünk, nem látjuk meg te-
remtéted csodáit.

Pedig sok titokzatos szózatod hangzik felénk
műveidből, még a vándormadarak szárnycsapásai-
ból is, az évszakok váltakozásából is, még a leg-
parányibb alkotásaidból is, amelyek között közöm-
bös és szórakozott lélekkel járunk-kelünk. Minden
a te üzenetedet, örömhíredet, evangéliumodat hir-
deti. Minden magán viseli a te gondviselésed keze-
nyomait. Csak fogékonynak kellene lennem és már-
is érezném, hogy mennyire közeledben vagyok!

Plátó nem okvetlenül jobb léleknevelő, mint a
csillagok, amelyek hűségesen igazodnak teremtő
hatalmad irányelveihez. A virágos mezők közt cso-
bogó patak, a szénaboglyák a szérűskertekben, vagy
az erdők szélén rohanó nyulak sok mindenre tanít-
hatnak, amit nem találok a könyvekben.

Ki az én felebarátom? — kérdezte hajdan tőled
egy írástudó. Úgy látszik, ezt nem találta meg a
könyvekben. A legegyszerűbb dolgok, amelyek kö-
rülvesznek minket, sokszor a könyveknél is jobban
ráirányítják figyelmünket azokra a kapcsolatokra,
amelyek az összes embereket egy családba foglal-

ják. Ha a holdvilágos éjszakában azt a sápadt fényű, nagy égítéstet látjuk, rágondolunk-e, hogy az az egész emberiség tekintetének közös célpontja Japántól kezdve végig, egészen mihozzánk? Ha Rómában a Szent Péter-templomban megcsókolom Krisztus első földi helytartójának ősrégi bronzszobrát, amelyet századok óta keresztény testvéreim száz-ezrei és milliói csókoltak meg, rágondolok-e, hogy ez a szobor, vagy inkább az, akit ábrázol, egybefűz minket a világ minden tájáról egy közös tiszteletben és szeretetben?...

Költészet vagy a prózai élet egyformán összefűz minket. A déligyümölcskereskedő ott kínálja banánjait Afrikából, vagy Indiából, vagy a Kanári-szigetekről! És ezzel egyszerre egészen közel jutnak hozzám távoli embertestvéreim! Még szavainkban is, még azokban a nyelvekben is, amelyek legfélétekenyebben vigyáznak, nehogy idegen elem ferkőzzék beléjük, elkerülhetetlen, hogy egyik-másik nyelv szavai szinte az egész világon közhasználatban ne legyenek, és így a közös testvériséget juttatják eszünkbe. Nemcsak a közismert latin és görög szavakra gondolunk, hanem ott vannak például az arab szavak úgyszólván minden nyelvben, a tarifa, a bazar, kávé, kioszk, szirup, stb., vagy az ú. n. arab számok...

Az a gyapot, amelyből ruháink készülnek, nem itthon termett. A feketék ültették és aratták le. Tehát távoli testvéreink fáradoznak értünk is. Nem érdemelnek-e meg testvéri érdeklődést részemről is? Nem véletlenül van ez így. Te akartad, Uram, hogy lássuk és tapasztaljuk emberi összetartozásunkat. Ebből is a te szándékozat, a te üzenetedet és evangéliumodat kell kiolvasnunk. Még ha mégoly rejtett és halk szavú is a te üzeneted. Mintha csak bizalmas suttogás volna. És te elvárod, hogy megértsem titkos szózatodat, még ha az élettelen dolgok hordozzák is azt magukban. Elvárod, hogy megértsem, mennyire egy nagy családdal tartozunk,

amelynek te vagy az alkotója és irányítója, te vagy az Atyja.

Bár megértőbbek volnánk a te műveid iránt, Uram, és igyekeznénk abba a te szándékaid szerint beleilleszkedni, a helyett, hogy mesterként elgondolások szerint külön életet élénk. A valósággal meg nem egyező, Isten szándékaival összhangban nem levő életirányokban nem fejlődhetik ki egészséges és termékeny tevékenység. Így csak a szélsőyes nekibuzdulások, céltalan erőlködések, vagy tétlen ábrándozások értéktelenítik és meddővé teszik életünket.

Állítsuk be lelkünket Isten nézőpontjaira, az ő mindent átfogó, nagy távlataira! Ez az igazi általános, vagyis katolikus álláspont. A katolikus gondolat nem szoronghat és nem raboskodhatik szűk falak között és nem omlik tehetetlenül, mint valami gerinctelen folyondár, az első jó vagy rossz támpontra, hogy csak annak jóvoltából tudjunk életre vergődni. Állítsd be, Uram, lelkünket a te igazságod mindent elárasztó fényébe. Add, hogy benned gyökerezve, feléd törekedve kiszabaduljunk kicsinyiségünk szűk és egészségtelen odujából. Ne engedd, hogy kiszakadjunk belőled és nagy művedből, mert a kiszakadás és az elkülönülés fonnyadás, sörvadás és halódás számunkra. Nem vagyok egyedül. Veled sem vagyok egyedül, hanem együtt vagyok egész nagy műveddel. Nem *én*, hanem *mi* vagyunk előtted, vagyis inkább veled. És ha azt képzelem, hogy egyedül vagyok, ámitom és csalom magamat.

25. Minden térd hajoljon meg! . . .

Ha új nyelvet kezdünk tanulni, akkor eleinte úgy látszik, mintha óriási léptekkel haladnánk előre. Az első buzgóság meglepő eredményekben mutatkozik. Tegnap még egy árva szót sem tudtunk, ma már ismerünk húsz szót. És kezdünk írni új, eddig

szokatlan betűket. Nemcsak balról jobbra, hanem némelyik nyelvben jobbról balra is. Ez az új módszer csak növeli a fiatal nyelvtudós öntudatát. De rákerül a sor a türelempróbára is. Hamarosan megtanultunk annyit, hogy éppen valahogyan eligazodunk és felelni tudunk a mindennapi életben gyakran előforduló kérdésekre. Már tudunk egy kicsit társalogni. Most már a haladás nem látszik olyan rohamosnak, mint eleinte. Sőt mintha meg is akadt volna. Hogy a nyelv finomságait is megtanuljuk és teljes szókincsre tegyünk szert, ahhoz bizony kemény munka kell. Márpedig könnyen hajlandók vagyunk abbahagyni a komoly és fárasztó tanulást, ha azzal hízelgünk magunknak, hogy úgylis elboldogulunk már azzal, amit tudunk.

Úgy tűnik föl nekem, Uram, mintha szent Egyházad emberi része szintén alá volna vetve annak a gyöngeségnek, hogy ellanyhul első buzgalma. Látom apostolaidat, amint lángbuzgalommal alapítják az első keresztény községeket, amint üzi és hajtja őket az apostoli munka vágya Jeruzsálemből Antiochiába, Szalonikibe, Rómába, Alexandriába. Pedig alig voltak egy maroknyian. Mégis minden követ megmozgattak, hogy terjesszék Egyházadat. Egyikük sem szánta rá magát, hogy az utolsó vacsora terem négy fala közt maradjon.

Manapság már nekünk, katolikusoknak is tekintélyes részünk van a nap alatt. Nagy területeket tekintünk a miénknek. A világ legtöbb országában ott vagyunk. Szervezetünk szilárd. Mi hiányzik még? Vannak papnevelő intézeteink, szerzetesházaink, püspökeink, bíborosaink, nem is szólva Szentatyánkról, a pápáról, a nunciusokról és apostoli követekről és a római kongregációkról. Vannak társulataink, egyleteink, lígáink, kongresszusaink. Vannak közép- és főiskoláink, ujságaink és folyóirataink... Az Egyháznak minden jogcíme megvan arra, hogy nagyra becsüljék. Tizenkilenc százados történelme is csodálatraméltó. De amint a felnőtt ember nem szereti, ha helyesíráásra akarják tanítani,

úgy sok keresztény testvérünk nem szereti, ha rámutatunk a nemkeresztények óriási tömegére, akiket még meg kell nyernünk Krisztusnak. Igaz, hogy nincs szükségünk a szótár minden szavára, hogy valamely nyelvet beszélhessünk. Úgy látszik, hogy némelyek közülünk úgy gondolkoznak, hogy a pogányok olyanok, mint valamely nyelvnek a fölösleges és ritka szavai, hiszen az Egyház eddig is tudott élni és jól élni, és virágozni a nélkül, hogy a pogányok az övéi lettek volna.

Fegyverezd fel lelkemet, Uram, a rendületlen hit szellemével, hogy legyőzzem a lelket bénító gyámoltalanság és tehetetlenség kísértéseit, és acélos erővel lerázzak magamról minden kislelkűséget, nehogy akadályozzam a te műved tökéletes kifejlődését!

Eljön a nap, midőn beteljesedik imádságunk: „dícsérjétek az Urat minden nemzetek“. De nekünk meg kell gyorsítanunk ennek a napnak eljövetelét. Mikor jön el? Akkor, amikor majd mindnyájan készséges szívvel fogadjuk. Az sincs kizárva, hogy váratlanul jön el.

Ha szép őszi napokon a gyümölcsösben sétálunk, nem lep-e meg, hogy a gyümölcsfának minden gyümölcsje majdnem egyszerre megérett? Hónapokon keresztül, mint az evangéliumi kertész, mi is hiába kerestünk érett gyümölcsöt, egyet sem találtunk. És ha meglátjuk az első érett gyümölcsöt, akkor talán a mi statisztikai elméletekhez szokott gondolkodásunk azt mondja: ha tizenkét hónap kellett ahhoz, hogy egy alma megérjen, akkor tíz évszázad kell ahhoz, hogy ezer érjen meg. Dehogy. Holnap már ott van mind az ezer érett alma a szüretelők kosaraiban.

Igen, mert a fa nem egyenként és egymásután érleli gyümölcsseit, hanem mind egyszerre, mint a májusi mező a virágait. Egy szép napsugaras reggelen minden tele van virággal egészen a láthatár végéig. Vagy mint a tó vizekre egyszerre, egy fagyos éjjel, elejétől végéig jégtükrévé változhatik.

A kegyelmed sugallatára végzett csendes előkészítések és munkák a pogány világ különböző tájain, nem boríthatnák-e egyszerre szépen virágba az egész földkerekséget? Szent Pál apostolod úgyis említi az egész teremtet világ vajúdását és epekedését az új isteni élettavas után.

De ehhez sok szeretet kellene. Alig sejtjük, mily mérhetetlen nagy követelmény ez. De ha a mulandó földi birodalmak boldogulásáért oly hallatlan nagy igényeket mernek támasztani akár manapság is az egész ifjúsággal szemben, hogy halálíg való vak odaadást kívánnak, akkor, Uram, a te országodnak szabad velünk szemben legalább ugyanennyit követelnie hasonlíthatatlanul szentebb, sőt isteni jogcímen. Igen, csak határtalan odaadás, tiszta, önzetlen, áldozatos szeretet érlelheti meg a te vetésedet világszerte. Merjük-e állítani, hogy ezt a szeretetet már megadtuk? Egészen?

„Minden térd hajoljon meg!” Először az enyémet hajlítom meg, Uram, és térdre borulva imádkozom hozzád. Te nem nagy feltűnést keltő hangoskodást kívánsz tőlem. Nincs mindig szent ügyed javára, ha nagyon lármázunk érdekében, mintha közönséges reklámokkal és üzleti fogásokkal akar-nánk a lelkekhez férközni. Mi nem üzletfeleket, hanem híveket toborzunk. Nem a pártemberek, hanem az odaadó, önzetlen emberek a mi támaszaink. Nem úgy akarjuk a népeket hozzád vonzani, hogy lebecsüljük és leszóljuk minden jószándékukat vagy igyekezetüket. Még vallásos gyakorlataikat is úgy tekintjük, hogy tévedéseik közepette is kicsillámlik azokból az Istenhez való közeledés, az Isten előtt való hódolni akarás jószándéka.

Hány pogány nép van, amelyik térdre borulva imádkozik! Talán nagyon sokan közülük hűségesebben szolgáltak volna neked, Uram, mint én, ha kinyilatkoztatásod rájuk vetette volna a fényét, amint énreám már kiskoromtól fogva. Emlékszem, hogy egy szentéletű valaki szerette magát alázatosságából még Júdásnál is alávalóbbnak tartani. Meg-

vallom, Uram, hogy ez a nagyon különös alázatos-sági gyakorlat sehogyan sincs ínyemre. A nélkül, hogy elítélném az illetőt, azt hiszem, hogy ezt a gyakorlatot nyugodtan hagyhatom annak a kizárólagos használatára, aki kitalálta. De úgy látom, hogy jó volna nekem, ha sok szegény elhagyatott pogány lélek mögé helyezném magamat a lelki rangsorban, hiszen sokszor mily lélektelenül és hanyagul imádkozom és mennyi sok kegyelmedet pazarolom el könnyelműen! Igen, ha azt nézem, hogy mennyi szeretetet árasztottál reám és én milyen mogorván, lanyhán és csak félig-meddig viszonoztam azt, akkor jótékony megalázkodás szállhatna lelkembe és kisöpörhetné onnan minden hitvány hiúskodásomat. Így azután kevésbé méltatlan hordozója lehetnék a te szelíd és erős szeretetednek, amellyel folyton arra serkentesz, hogy egészen neked adjam magamat.

26. Emberré lett . . .

Azzal váltottad meg, Uram, az emberiséget, hogy emberré lettél. Mert amióta van köztünk, emberek fiai között egy, aki Isten is, azóta emberi nemzetségünk nem tekinthető bűnösnek. A régi egyházatyák azt mondták, hogy mindazt megváltottad, amit magadra vettél, vagyis az emberi természetet testestől-lelkestől. Azért szükséges volt, hogy igazi emberi tested legyen és igazi emberi értelmed és akaratod is, mert csak úgy lehettél egészen egy közülünk, hogy minden csonkítás és kihagyás nélkül egész emberi természetünket magadra öltötted.

Azt a megváltó kegyelmet pedig, amelyet így számunkra kiérdemeltél, mindnyájunkra alkalmazni kell. Az orvosság is csak akkor gyógyítja meg a bajt, ha bevesszük. A szentségek is azért vannak, hogy közöljék velünk megváltásod gyümölcseit. A

vágykeresztség pedig még a látható Egyház határain túl is kiterjeszti az üdvösség jótékony hatásait. Hittudósaink sokat magyarázzák nekünk ezeket a dolgokat. Jól teszik. Nélkülük sok zűrzavar volna a fejekben.

De Uram, nekem alig van alkalmam, hogy embertársaimat megkereszteljem. Hogy megváltásod jótékony hatását alkalmazzam, alig van módomban mást tenni, mint hogy imádkozzam, vagy hogy segítem azokat, akik maguk fáradozhatnak Egyházad terjesztésén. E mellett azonban mégis kell lennie valami módnak, hogy többet is tehessek; vagy amit teszek, másként is tehessem, úgyhogy egész lelkeimet beleadjam abba, amit teszek.

Hiszen a te híveidnek hasonlítaniok kell hozzád. És ha arra vagyunk hivatva, hogy életközösségben legyünk veled, hogy egyek legyünk veled, — amint azt oly gyakran hangoztatod evangéliumodban — akkor nekünk valamiképpen részünk van a te kiváltságos, istenemberi hatalmadban. Akkor mi a fogadott fiúság által részesedünk a te természetedben. Akkor valahogyan a mi tevékenységünknek is hasonlítania kell a tiédhez. Akkor a te szelemednek kell föl-villannia a miénkben. Mint a művész ihletett lelke és szenvedélye is ott zeng a hangszerben, amelyen játszik.

Azáltal váltottál meg minket, hogy emberré lettél. Nem utánozhatnálak-e én téged ebben is? Te is azonosítottad magadat velünk, midőn emberré lettél. Nem azonosíthatnám-e én is magamat lélemben, a szeretet által embertársaim egyik vagy másik csoportjával, hogy levonjam rájuk megváltásod kegyelmét? Így én is megváltásukat szolgáltnám és előkészíteném őket, hogy téged egészen lelkükbe fogadhassanak. Nem teremthetnék-e a szeretet által köztem és köztük valami lelki egybetartozást, egységet? Olyant, amilyent te sűrgetsz nálunk és amelynek révén én is közvetítő lehetnék köztük és a te kegyelmed között? És miattam, akit velük egyesülve látsz magad előtt, nem volnál-e még

irgalmasabb irántuk? Vagy az én hitem nem lehetne-e fénylő csillag az ő tudatlanságuk sötét egén? És egyszersmind védő és vezércsillaguk is. Nem ilyenekben kellene-e keresnünk apostolkodásunk igazi formáit?

Úgy gondolom, hogy különös áldásodat árasztottad a Molokkai-szigetek polinéziai bélpoklos pogányaira, midőn Damján atya is megjelent közöttük és egy lett a nyomorult betegek közül, ő maga is bélpoklos lett. Kiváltságos kegyelmeket adott Róma városának, ahol a két nagy apostolod vértanú-teste nyugszik. Roma felix — boldog Róma! Megkegyelmeztél a zsidóknak is, midőn hű szolgád, Mózes rendületlenül kitartott köztük minden lázadásuk ellenére is... Te nem választod szét azt, amit a szeretet egyesített, mert a szeretet csak azt egyesíti, ami a te szent akaratod szerint van. Márpedig a te szent akaratod nem hazudtolja meg önmagát.

Ha igazi nagy keresztény szeretettel, vagyis egész szeretettel vagyok India népe iránt, akkor kiérdemelhetem, hogy úgy is tekints engem, mint egyet közülük és akkor az ő javukra szolgál mindaz, amit a te színed előtt érek. Nem változtathatom meg természetemet, sem pedig születési körülményeimet, nem lehetek hindu faj szerint. De például Ábrahámnak sem vagyok ivadéka és mégis a „hívők atyjának” utódai közé számítás engem, Uram, és részesítesz a neki tett ígéretekből.

Ha szívből szeretem a japánokat, nem lehetek-e lélekben érted és általad japán? És nem érdemelhetem-e ki, hogy az ő nevükben imádkozzam hozzád? A szeretet igazibb egységet teremthet, mint a test és a vér. A te országodban sem fogunk kasztok és fajok szerint elkülönülni, hanem a te szereteted egybeforraszt mindnyájunkat.

És ha a feketék felé vonz a szívem, vagy az eszkimók felé, vagy a kínai százmilliókra gondolok, vagy a szerencsétlen zsidókra, muzulmánokra, új-zélandiakra, vagy az indokínai pogányokra, vagy bármely népre, amely még nem a tied, Uram, akkor

arra kérlek, hogy szenteld meg ezt az én szeretetemet és fordítsd minden érdememet az ő javukra, hogy minél előbb megtalálják a hozzád vezető utat. Azt szeretném, hogy az én láthatatlan jelenlétem köztük, alkalom legyen számukra, hogy meglátogasd őket és meghallgasd imádságukat, ha én is velük imádkozom.

Tudom, hogy mindez csak valami néma megállapodás közted és köztem. Ha hangosan beszélnek róla, akkor némelyek bizonyára ellenvetéseket tennének . . . Mit törődöl te azzal a sok idegen népséggel? Mit érdekelnek azok téged? Nem ismered őket, ők sem téged. Te csak a te lelkesedésed rózsaszínében látod őket. Messziről. Így könnyen ámithatja az ember önmagát, mert nem tapasztalta meg kellemetlen természetüket és rossz tulajdonságaikat.

Ismerem már az ilyen gúnyos szóbeszédet. Mintha még saját magamban, lelkem mélyén is, hallottam volna ilyen hangokat. De Uram, te sem azért vetted magadra emberi természetünket, mert az dicső és magasztos valami, sem pedig mert talán részünkről örvendetes fogadtatásra számítottál. Ha addig várakoztál volna eljöveteleddel, amíg mi vonzók nem leszünk, akkor még maig is Üdvözítő nélkül volnánk.

A szeretet, amelyet szívünkbe árasztasz, az a te igazán önzetlen szereteted irántunk. Mert a mi hibáink és bűneink sohasem akadályoztak meg abban, hogy minket szeressél. Te a „bűnösök barátja” vagy — amator peccatorum. De elég legyen nekem az a tudat, hogy ha szeretem felebarátaimat úgy, ahogyan vannak, minden gyarlóságuk ellenére, akkor veled együttműködöm, hogy mindig méltóbbak legyenek hozzád.

27. Utasok kenyere

A szentségek azt művelik bennünk, amit jelképeznek, tanítja a hittudomány. Tehát a külső, érzékelhető szertartás elvezethet minket a belső, lelki hatás megértéséhez.

Uram, a te legméltóságosabb szentségedet, a szentségek szentségét, táplálékkul adtad Egyházadnak, úti eledelül azoknak, akik a veled való örök találkozás felé zarándokolnak.

Engedd, hogy veled együtt elmélkedhessem kissé a te szentséged titkán. Ez a *te* szentséged, amelyet az utolsó vacsorán a *te* parancsoddal akartál egybefűzni, a szeretet és egység parancsával, a te mindvégig való szereteted mintájára.

Az Eucharisztia mint isteni táplálék fölntartja és erősíti lelkem életét. Ezt már annyiszor hallottam, hogy az ilyen igazságok és mondatok már szinte unalmasak, ha a te kegyelmed föl nem frissíti bennem a buzgóságot. Néha úgy igyekeztek engem a hanyagságtól és a tiszteletlenségtől megóvni, hogy rendkívüli módon sürgették a lelki előkészület követelményeit, hogy téged magamhoz vehesselek. Úgy állították elém a szentáldozást, mintha isteni, királyi fönséged főképen ünnepélyes látogatást tenne és szemlét akarna tartani mélységesen méltatlan lelkemben. Mintha elsősorban szigorú ellenőrzés végett tekintenél reám és jönnél hozzám, és nekem rettegő lélekkel kellene várnom a félelmetes Úr hivatalos vizsgálatát. A hivatalos ellenőrzők azt akarják megállapítani, hogy távollétükben vagy váratlan megjelenésükkor is, tökéletes-e a rend. De te, bár fölülmúlhatatlan a te isteni fölséged és szentséged, mégsem főképen ellenőrző akarsz lenni, aki váratlanul lecsap reánk. Te mindenekelőtt táplálónk akarsz lenni.

Minthogy táplálékunk vagy, azért nem tiszteletlenség részünkről irántad, ha fáradságot, éhséget és nyomorúságot találsz lelkünkben, és ha segítségedet kérjük és várjuk, mert gyöngéknek érezzük.

magunkat. Hiszen a táplálék némiképen mindig orvosság és erősítő szer is. Bár az is igaz, hogy nem kell szükségképen fáradtagnak és gyöngéknék lennünk, hogy üdvösségesen magunkhoz vegyünk, mert te az egészségesek és erők tápláló kenyere is vagy.

Az utasok kenyere — cibus viatorum! Nézem a növekedő kis gyermekeket. Számukra a tápláléknak kettős feladata van: életben tartja és növeszti őket. A táplálék adja a növekedéshez szükséges erőt és anyagot. Ha a gyermek felnőtt, akkor is táplálkozik, mert a nélkül nem tarthatja fenn magát. De már nem növekszik. Tehát a táplálkozás egyik lényeges szerepét már betöltötte. Csak az van hátra, hogy a szervezetet jókarban tartsa és pótolja a mindennap fogyasztott erőket.

Uram, a te Eucharisziádnak is az a célja, hogy táplálja Egyházadat. Az Egyház még nem nőtt meg egészen. Még nem érte el szükséges nagyságát. Még terjednie és fejlődnie kell egészen a földkerekség határáig. Csak akkor lesz felnőtt, ha terjedelme egybeesik a föld terjedelmével, amelyet, te Uram, elejétől végig megváltottál. Amíg ez a növekedés nincs befejezve, addig az Eucharisziában kell lennie annak a különös növesztő erőnek. És minden kereszténynek, aki az Eucharisziából táplálkozik, meg kell találnia szentáldozásaiban az Egyház növesztésére serkentő erőt és a missziós apostoli lendületet. Aki nem ismeri, félreismeri, vagy nem akar tudomást venni az Eucharisziának erről a növekvést és fejlődést adó erejéről, az tökéletlen táplálékká fokozza le azt, mintha nem volna meg benne a képesség, hogy az élő és fejlődő szervezetnek, amelyet táplálnia kell, minden követelményét kielégítse.

Hogy egészen megértő lélekkel fogadjam legméltóságosabb szentségedet, — az utasok kenyérét — nem szabad egyedül csak magamra gondolnom. Még az sem elég, ha másokra is gondolok. Rá kell eszmélnem az egész Egyház szükséges növekedé-

sére és erősödésére éppen úgy, mint az én megszentelésemre. Minden szentáldozásomnak fokoznia kell bennem a lelki erőt és a buzgóságot az Egyház növekedésének tevékeny előmozdítására.

Talán még eddig alig gondoltam erre? Mellékes dolognak tartottam, sőt fölösleges töprengésnek. Hiszen megbontja azt a csendes, magábaszállt és bensőséges imatársalgást, midőn magamról beszélek hozzád a szentáldozás után. Miért engedjük oda az idegenek tömegét közém és közéd? ... Pedig ebben sincs igazam. Nem bontja meg áhítatomnak sem a bensőségét, sem a veled való meghitt társalgást. Tévedek, ha azt hiszem, hogy mindig csak a jámbor, zavartalan nyugalom és csendes béke a legfontosabb, annyira, hogy még megváltói gondjaidat sem engedem lelkembe áradni és elűzöm azokat, mint alkalmatlan, „szórakoztató gondolatokat”, holt isteni szíved vágyainak és világüdvözítő szeretetednek állandó tárgyai. Hát annyira sem tud engem a szeretet szentsége veled egyesíteni, hogy végtelenül szerető szívednek világot átfogó törekvéseit és szándékait sem tudom szívembé zárni?

Néhány száz év múlva, mikor majd az Egyház teljesen megnövekedett, akkor a te szentséged már nem az Egyház külső terjedelmét fejleszti, hanem belső életét fokozza. Megőrzi az Egyház testét az élő hit és tevékeny szeretet egészségében. Újrakezdi a belső nevelést minden ifjú nemzedékben, minden keresztény lélekben. Ma még kettős feladata van az Egyház életének, azért az eucharisztikus tápláléknak is kettős szerepet kell betöltenie. Add, Uram, hogy ne hanyagoljam el egyiket sem, és ne utánozzam annak az oktalan szolgának példáját, aki a kapott talentumot keszkenője sarkába kötötte és kamatozatlanul hagyta.

Lehet, hogy a mostani nagy missziós fellendülés és virágzás éppen a gyakori és korai szentáldozások közvetlen eredménye. Az Egyház egész teste növekszik, mert az Eucharisztia élteti és erőt ad hozzá. Ha mindennap szíved szándéka szerint áldo-

zunk, akkor mindennap növesztjük Egyházadat és nem engedjük, hogy ezt a sürgős feladatot későbbre hagyjuk.

Hálaadásaimban sem gondolhatok kizárólag csak magamra és enyéimre, hanem mindarra, ami eucharisztikus Jézusom Szívét foglalkoztatja, tehát Egyháza fejlődésére is.

Miért vagyok sokszor oly nehézkes, üreslelkű és erőtlen a szentáldozás alkalmával? Igaz, hogy kora reggel, éhgyomorral, kelletlenül, félig álmosan fölkelve, néha nehezen indul meg a friss szellemi élet. A társalgás, ujságotolvasás vagy tevékenység még nem villanyozta fel figyelmünket. De mégis megtehetném, hogy az eucharisztikus Megváltómmal való reggeli szent egyesülésnél necsak a magam gyengeségeivel és érdekeivel törődjek, hanem az ő Lelkétől ihletve, szemlét tartanék vele megváltói gondjainak mezein. Jó volna, ha érdeklődésem az ő szándékai és művei iránt szeretetté változnék, sürgető, szenvedélyes szeretetté, amelyet minden szentáldozás jobban lángra lobbantana. Akkor kevesebb nehézkesség és álomszuszék tehetetlenség nyomná lelkemet. Akkor hasonló volnék a gyermekekhez, akik a legmélyebb és legédesebb álomból is egykettőre át tudnak lendülni a legfrissebb tevékenységbe.

28. „Akiknek nővére vagy . . .”

A litániában úgy könyörgünk hozzád, hogy a „keresztények segítségének” hívunk. Oltalmad alá menekszünk mindnyájan, keresztény hívek, mert tudjuk, hogy amint hajdan oltalmaztad a názáreti házat, úgy most is anyai szeretettel őrködöl Jézus nagy háza, az Egyház fölött, amelyben benne él a te szent Fiad éppen olyan igazán, mint valamikor Názáretben.

De anyai gondosságod nem csupán a házra ter-

jed ki. Első feladatod sem az volt, hogy oltalmazd Fiad hajlékát, hanem hogy őt adjad az egész világnak.

Mily gyönyörű himnuszban örökitették meg a régi szerzetesek hozzád való gyermeki bizalmukat és rendületlen hitüket:

Opem quodam modo
Toti debes mundo
Quam velut ex jure
Postulamus a Te.

*

Ad hoc es effecta
Ad hoc praelecta
Causam recognosce
Et effectum comple.

„Oltalmaztat valamiképpen ki kell terjesztened az egész világra, erre szinte jogunk van és elvárhatjuk tőled. Erre vagy teremtve, erre vagy kiválasztva, ezt a szerepedet fontold meg és hatásosan töltsd be!”

A Megváltó Anyja nem lehet közömbös a megváltás egész nagy műve iránt. Mikor a törökök ellen harcoltunk, hozzád könyörögtünk. Zsolozsmánkban ma is ünnepeljük a keresztény hadak nagy győzelmét a félhold seregei fölött: a lepantói csatát, Bécs küzdelmét, Budavár visszafoglalását... De te még azokat a muzulmánokat is szereted, akiktől megmentetted a katolikus országokat, szereted őket, mert ők is gyermekeid. Ők is ismernek téged, és bibliai neveden neveznek, ahogyan valószínűleg Galileában hívtak téged, Miriamnak. És ők tisztelnek és hozzád folyamodnak segítségül. Aquinói Szent Tamás azt állítja, hogy a hozzád való áhítatuk miatt igazi csodákat is műveltél náluk, olyan csodákat, amelyek ellen még a hittudósok sem emelhetnek kifogást.

És a zsidók? Az ő nemzetségükből való vagy. Mi nehezen igazodunk el azokban az evangéliumi

nemzetség-lajstromokban. Szentírás-magyarázóinknak elég dolguk van velük. De akárhogy van is a dolog, annyi bizonyos, hogy Dávid sarjadéka vagy Izrael nemzetségéből. Lehetetlen, hogy nagy részvétellel ne légy a szerencsétlen zsidók iránt, akiket gyakran még keresztényeink is lenéznek.

De a pogány világnak is van valami sejtelve és előérzete vagy vágyakozása utánad. A japánok Kwannon nevű irgalom-istennőjének a szobra előtt szoktak imádkozni. Olyan meglepően hozzád hasonló módon rajzolják és ábrázolják, hogy Urakami katolikusai a véres üldözések idején ilyen kis szobrot szereztek és ez előtt végezték hozzád, az Udvözítő Anyjához, intézett imáikat. Így kerülték el üldözőik figyelmét. Ott van az a kis szobor most a lateráni múzeumban, mint a keresztények hitének és a pogányok tapogatódzó reménységének jelképe és bizonyítéka.

Szerteszét a missziók világában templomok hirdetik a te tiszteletedet. Kína védőasszonya, Afrika védőasszonya, Tonkini Szűzanyja, India máriás templomai a régi portugál uralom idejéből; a Guadelupe Máriája Mexikóban, ahol indiánnak ábrázolnak; Ceylon régi búcsújáráshelyei és a Fülöp-szigeteké és így tovább a föld minden táján ott vannak a képeddel díszített szentélyek, amelyek anyai oltalmadat hirdetik az egész világon, ahol csak emberek vannak.

Éva minden gyermekének joga van hozzád fordulni, aki megváltottattad és felmagasztaltad Éva nevét — mutans Evae nomen — és te már nem halált hozol, mint Éva anyánk szülötteinek, hanem életet, magát az Életet adod nekünk.

Ut sis vitae porta
Sicut mortis Eva.

Nem érthetem meg egészen a keresztények áhíthatát az Udvözítő Anyja iránt, ha nem tekintem őt az összes emberek Anyjának, tehát a fejlődő, a növekvő, a hithirdető Egyház Anyjának is.

Miért könyörgünk hozzá, hogy „imádkozzál érettünk, bűnösökért”? Kik azok a bűnösök? Talán kizárólag csak a keresztények? Nem, hanem a keresztények és a pogányok is, akik egyformán viselik az emberi élet terhét és gyöngeségeit és küzdenek a régi gonosz ellenség támadásai ellen.

Azt is mondjuk, hogy „áldott vagy te az asszonyok között”. Kik ezek az asszonyok, akik fölé kimondhatatlan dicsőségben fölmagasztaltatott Mária? Nemcsak a keresztények, akik ismerik a testté lett Igét és a Szentháromságot, hanem a világ minden asszonya. Mindnyájuk testvére vagy, Szűzanyánk és hivatva vagy, hogy mindnyáján segíts.

„Boldognak hirdet engem minden nemzedék” — ezt te magad mondtad és ezzel magad elismered, hogy minden ember anyja vagy. Azért mindnyáján folyamodunk segítségedért, „hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai” — nemcsak a keresztények, hanem mindenki, aki Éva gyermeke. És te meghallgatod mindnyájunk panaszát és segítesz gyöngeségünkön.

A te szűzi tisztaságod sem riaszt el és nem távolít el téged attól a sok nyomorúságtól, amit meg kell gyógyítani, amint az orvos egészsége sem akadály, hogy a betegek közelébe jussanak.

Non abhorres peccatores
Sine quibus nunquam fores
Tanto digna Filio.

„Nem irtózol a szegény bűnösöktől, mert nélkülük sohasem lehattél volna isteni Fiadnak Anyja.”

Tehát veled együtt beszélgethetünk, Szűzanyánk, a szent Egyház fejlődéséről, a hithirdetésről, isteni Fiad megváltói gondjairól. Az én kis rózsafüzérem pedig, amelyet sokszor oly szórakozottan imádkozom, új fényben jelenik meg előttem. Az a hivatása, hogy rózsakoszorújával körülfogja a nagyvilágot. Nem fogom ezentúl kellenlenül végezni, mintha jelentéktelen kis jámborkodás volna az Udvözlégy-ek ismételtetése. Mert általa előmozdít-

hatom isteni Fiad nagy művét a te anyai oltalmad alatt.

Esto nobis mater propitia
Quorum soror es atque socia.

Légy a mi jóságos anyánk, amint nővérünk és társnőnk is vagy zarándok életünkben!

29. A hegytetőre építették . . .

A hegytetőre építették templomodat és Salamon király ajánlotta fel neked ünnepélyesen. Később újraépítették és te megmutattad és megmagyaráztad apostolaidnak félelmetes nagy arányait . . . Ott állt szilárdan a szent hegyen. Valamikor, mint tizenkét éves gyermek, ott vitatkoztál a tudósokkal. Később a zsidók, nem értvén meg szavaidat, arról vádoltak, hogy te le akarod azt rombolni. Zsidók, sőt pogányok is a fölséges templom felé tódultak. Így volt ez az ószövetségben.

De mióta te eljöttél hozzánk és magadra vetted gyarló testünket, megváltozott a dolog. Élő templomokká tettél minket, vándorló, zarándok templomokká. Egyházad is megindul és elmegy az emberekhez a fávoli országokba és odaplántálja magát. Most már nemcsak szilárd, kőből épült templomaink vannak, ahol Istent imádnunk kell, hanem bennünk is lakozik az Isten. Nem elég, ha csak Istenünknek kőtemplomaiban állunk díszőrséget, és nem elég csak oda beteregetni az embereket istentiszteletre. Istent hordozzuk, Isten-vivők, élő-templom-vivők vagyunk, hogy elvigyük Egyházadat a pogányokhoz és folytassuk eljöveteledet az emberekhez, hogy megvigyük nekik megváltásod áldásait a föld minden határáig.

Valamikor volt egy szent szövetség-szekrény a jeruzsálemi templomban. Nem tudni, mi lett vele. De ma már nincs is reá szükségünk, amióta itt vagy köztünk az oltárszekrényben és eljössz a legszegé-

nyebb templomba is, hogy hajlékot végy köztünk számtalan sok helyen. Mindíg útban vagy, hogy minél több helyen köztünk lehess. Nem is lehetünk hűek hozzád, ha nem kísérünk el téged, a mi Istenünket, aki hajlékot keresel és ott akarsz lakni mindeütt, ahol emberek laknak.

A te Egyházzad, Uram, mindazzal együtt, amije van és az örökséggel együtt, ami még nincs birtokában — *gentes haereditatem tuam*, mert hiszen a összes népek az ő öröksége — igen, Uram, a te Egyházzad a te végtelen szeretetednek célpontja és eszköze is. Azért, amint Istent Atyánknak hívjuk, úgy az Egyházat Anyaszentegyháznak. Nem is tudjuk, ki nevezte először így, ki mondta ki a keresztény lélek boldogító érzését ezzel a szóval. Jó volna, ha elgondolkoznánk a szó fölött. Igen üdvös hatással lenne felfogásunkra, vágyainkra és életünk be rendezésére.

Némelyek furcsán fogják fel az Egyháznak hit-hirdetői feladatát. Azt hiszik, hogy több adományt gyűjthetnek és több részvétet kelthetnek a missziók iránt, ha alig beszélnek másról, mint a nyomorult pogányok megsegítéséről, az elhagyott betegek gyógyításáról, az árvák gondozásáról és az éhezők táplálásáról. Elárasztják az embereket megható misziós történetekkel, megrendítő leírásokkal, mintha az egész hithirdetés csak az irgalom és szánalom kérdése volna. Pedig van ebben a módszerben valami profanáció, valami lebecsülés. Mintha főképen azért hivatgatnók az embereket a szentmisére, mert ott szép zene hallható, gyönyörű, művészi mise-ruhák láthatók, és mert kellemes ott az öreg templom pilléreinek hús árnyékában elmerengeni . . .

A szentmisében a keresztáldozat titokzatos megisméltése a lényeg. A missziós apostolságban pedig az Egyház növekedése és továbbfejlődése. Ne féljünk ezt világosan föltárni. Bízunk benne, hogy a Lélek eléggé előkészítette a mi lelkünket, híveinek szívét, ennek megértésére. Áraszd belénk Szentlelkedet, hogy mindinkább elteljünk szándé-

kaiddal, hogy minden igyekezetünk és odaadásunk szent figyelemmel és gyöngéd szeretettel legyen telítve. A Lélek ereje mindent egybefoglal és összehangba hoz, mindennek életető középpontot és sugárzó erőt ad. Csak vezéreltessük magunkat mindig jobban a Lélek által!

Nem a pogányoknak kell hozzánk emelkedniök, hanem előbb nekünk kell hozzájuk leereszkednünk. Krisztus is előbb leszállott hozzánk és csak azután emelt magához minket. Nem a pogányoknak kell hozzánk jönniök, hanem nekünk kell hozzájuk mennünk. Az Egyház is hozzájuk megy mindenfelé, hogy az Újszövetség örömhírét mindenkinek megvigye. Krisztus nem azt mondta, hogy jöjjenek ide a pogányok a világ minden részéből és hirdessétek nekik az evangéliumot. Hanem azt, hogy „elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet...” Az Egyház folytatja az Úr köztünk való életét, azért épít mindenütt hajlékot a velünk lakozó Istennek, vagyis az Emánuelnek.

Add, Uram, hogy az én lelkemben és általam is folytatódjék ez a te műved, vagyis a te titokzatosan szétáradó megváltó szereteted műve. Add, hogy én sem húzódozzam, hanem jóságosan odaadó, megelőző szeretetet áraszak pogány testvéreimre. És hogy ne rémülözsek és ne botránkozzam gyarlóságuk láttára. Hogy alázatos legyek, amint te voltál Betlehemtől kezdve mindvégig.

Minden egyéb alkotásunk mulandó, csak amit teveled és teáltalad művelünk Egyházadban, az maradandó. Azért akarok egészen Egyházadnak élni.

A te Egyházad, Uram, nemcsak papokból és hívekből áll, nemcsak jó emberekből, hanem az összes megkeresztelték nagy tömegéből. Az Egyház nemcsak a ma, hanem a holnap megkereszteltjeire is gondol, vagyis előkészíti azokat, hogy az Egyház tagjai lehessenek. Az Egyház nemcsak hierarchikus, hivatalos szervezet, hanem család is, nemcsak parancsokat osztogat, hanem kincseket is; és tagjai-

nak minden gyarlósága ellenére élteti a biztos remény, hogy az egész világra ki fog terjedni.

Mennyi időre van még szükséged, Uram, hogy telve legyen ünneplő házad? Mennyi keserves áldozattal kell még megfizetnünk műved előhaladását? Mennyi kosár téglát kell még fejünkön cipelnünk, hogy az új Jeruzsálem egészen fölépüljön? Hiába kérdezzük, nem válaszolsz. Éppen úgy, amint nem mondd meg dicső eljöveteled napját sem. És az első keresztények közül többen csak idejüket vesztették, mikor ezt mindenáron meg akarták tudni. Nekünk nem az a feladatunk, hogy számítgassunk és okoskodjunk, mintha pusztán a mi eszközeinkkel dolgoznánk, hanem az a kötelességünk, hogy mindnyájan munkába álljunk, mert akkor sem leszünk túlságos sokan, ha mindnyájan ott leszünk. A munka mérhetetlen nagy. Vállalja mindenki a maga szerepét, mert mindenkinek van szerepe. Nincs veszély, hogy munkanélküliség lesz. A restek pedig semmivel sem menthetik magukat.

Végtére pedig sohasem vagyunk egyedül. Te mindig jelen vagy, és minden testvérünk veled együtt van. Azt mondta valaki, hogy az egyedüllét az erősek otthona. De ez csak üres szóbeszéd. Az egyedüllét börtön, kivéve, ha magunkkal hordjuk Istent és közös reményeink, imádságunk, közös feladataink éltető erejét; és ha a testi egyedüllét csak háttére és kerete az egész világot átfogó és az egész világ üdvéért lángoló benső tevékenységnek. Hogyan is lehetnék a szó szoros értelmében egészen egyedül, hiszen Egyházadban élek, veled és összes testvéremmel benső életközösségben!

30. Krisztus ma . . .

Nagyon pontosak lettünk. A vonatok érkezése és indulása percnyi pontossággal van megállapítva. Felszereljük magunkat is pontos zsebórával. Itt

ágyúlövés jelzi a delet, ott szirénabugás jelenti, hogy megszűnik a munka. A rádió aggályos pontossággal jelzi az időt, az órát, a percet és a másodpercet. Már messze vagyunk attól a régi kortól, mikor a macska pislogásán vagy a fák árnyékán nézték, hogy lemenőfélben van-e már a nap. Ma már nem a kakas kukorékolása jelzi a felkelés idejét. Napjainkat nem oszthatjuk be csak úgy vaktában. Megvan a tejes, a pék, a mézáros meghatározott órája. Megvan a reggeli szentmise és szentáldozás pontos ideje, a reggeli ujság érkezése, a hivatal kezdete. A különböző hivatalok, amelyekkel dolgozunk van, meghatározott időben állnak rendelkezésünkre. Megvan az ebéd, a látogatás, a szórakozás ideje...

De ami meglep néha, az az, hogy még az isteni kegyelem meghatározott idejéről és órájáról is beszélnek. Sőt azt is hallom, hogy némelyik nép elszalasztotta a neki szánt kegyelem óráját, és így megrekedt és lemaradt az üdvösség útján. Mi az a kegyelem órája? Vajjon a te kegyelmed, Uram, napirend szerint igazodik? Nem látok világosan. Pedig ez életbevágó kérdés. Mert nem kis dologról van szó, ha valóban elmulaszthatjuk az isteni kegyelem óráját.

Azt elég könnyen belátom, hogy vannak, mint másutt, úgy a lelkek világában is, különösen kedvező pillanatok, kivételes alkalmak, mikor a megtérés könnyebb vagy a buzgóság is hirtelen lángra lobbant. Az is biztos, hogy mi, akik megtestesülésed után jöttünk a világra, kedvezőbb helyzetben vagyunk, mint őseink. Abban sem kételkedhetem, hogy vannak időszakok, midőn áldásod bővebben árad reánk, mint máskor. Ilyeneknek tekintem például a jubileumi szent éveket, a nagy ünnepeket, a lelki gyakorlatokat vagy a népmisziókat.

Mindezzel azonban még nem állíthatjuk, hogy a te kegyelmed csak bizonyos meghatározott időközökben, mint valami hirtelen fellobbanó villanás működik. Mert hiszen az üdvösség útja és kapuja mindig nyitva áll előttünk. És te sem vonod vissza

meghívásodat, mert mindenki mindig hozzád jöhet. Apostolaidnak adott megbízásodat sem másíto meg, hanem ők is igyekeznek minél több embernek, mindkinek, megvinni kegyelmed és szereteted örömhírét. Ha vétkeztünk, mindig módunkban van visszatérni hozzád. Megszentelő kegyelmedet mindig újra visszanyerhetjük. Hiszen te magad kezdeményezed a bűnös lélekben az igazi büntudatot. A meg nem térő vétkeseknek mentségük lehetne, ha a kegyelem órája igazán elmúlt volna számukra.

Krisztus ma, Christus hodie, mondja az apostol. Te mindennap korszerű és időszerű vagy minden emberi nyomorúsággal és gyarlósággal szemben, minden odaadással és nagylelkűséggel vagy árulással szemben is. Te minden téged kereső lélek számára mindig időszerű vagy, jelen vagy, megközelíthető vagy.

Nem kell tehát azt hinnem, hogy a nem-keresztény népek valamikor elszalasztották a kegyelem óráját, mint valami ritka üstökös megjelenését; és most már legjobb esetben örülhetnek, ha az üstökös talán majd évszázadok múlva újra felbukkan az égbolton. Azt sem kell állítanom, hogy Izrael összes gyermekei átkozottak azért, mert a Kálvárián egy fellázított tömeg istenkáromló szavakat ordított és azt is kívánta, hogy a te szent véred kiontása szálljon átok gyanánt ő reájuk és ivadékaikra... A zsidók nem is voltak mind Jeruzsálemben, és a jeruzsálemiek sem tartottak mindnyájan az átkozódókkal. És ami zsidó ma van, az sem mind az átkozódók ivadéka. És ha mégis az volna, akkor meg joggal kérdezhethetjük, hogy ki hatalmazta fel atyáikat arra, hogy új „eredeti bűnt” csináljanak és azt ivadékaikra is áthárítsák? És kik voltak Palesztina első keresztényei és az apostolok maguk? Bizony zsidók voltak. És bizony nem voltak olyanok, mint akik átkozottak lettek volna, hanem sokan közülük szentekké és vértanúkká lettek.

Azt az idétlen állítást sem lehet komolyan vennünk, hogy a feketéken is átok van. Miért? Azért,

mert állítólag Noé fiának, Kámnak az ivadékai. Noé átka nem hátráltatta a kegyelem óráját a négerek számára, annál az egyszerű oknál fogva, hogy a négereknek semmi közük sincs Kámhoz és Kám ivadékaihoz. Egyébként pedig Afrika számos néger népe közt a legszebb virágzásban van az Egyház zsenge ültetvénye és a legörvendetesebb reményekre jogosít.

Te nem átkoztad meg a pogányokat, hanem szeretted őket és most is szereted őket, és azt akarod, hogy mi is a te szereteted hírnökei legyünk. A kegyelem órája folyton üt a lelkek számára. Te nem fordítasz hátat egyetlen jóakarátú embernek sem, aki feléd közeledik. Te úgy akarsz diadalmaskodni, hogy mindig irgalmas vagy: *cui proprium est misereri semper*...

A te műveid összhangban vannak egymással és célirányosak. A kis csirkéket nem acélburokban költeted ki, hanem tojánhéjban, úgyhogy az ő gyöngye kis csőrük éppen elég erős, hogy azt föl-törjék, midőn kikelnek. Ha hithirdetőidet valame-lyik országba küldöd, azt sem vaktában teszed, hogy hiába vesződjének, mintha nem jól találtad volna el a megfelelő időpontot és tévedések csúsztak volna számításaidba. Ők a te kegyelmed eszközei, és mi nem javíthatjuk a te terveidet és nem változtatunk a te műveid örök időszerűségén.

Krisztus ma... Ma és nem holnap kívánod közreműködésemet. Még ma akarod, hogy igazán katolikus lelkű legyek és tőlem telhetőleg érdeklődjem Egyházad fejlődése iránt. Nekem és mindnyájunknak együtt kell működnünk kegyelmeddel. Minden egyéb a te dolgod, Uram. És mi nem vonhatunk kérdőre a győzelem, a siker nagysága és időpontja felől, és nem követelhetünk számadást arról, hogy a nagy aratásból mennyi van már csú-reidbe gyűjtve.

Ha a te világosságodnál vizsgálom életemet, látom, hogy hányszor, de hányszor fogtál bele újra az én megtéritésembe! Mennyi csendes, türelmes

munkádba került, míg gyöngé akaratomat megszi-
lárdítottad és tétovázó bátorságomat megerősítetted,
míg rendet teremtettél szeszélyes és rendetlen vá-
gyaimban és helyrehoztad mindazt, amit az én ha-
nyagságom vagy durva erőszakosságom elrontott a
te művedben.

Ha a kegyelem órája igazán csak egyetlenegy-
szer ütött volna számomra, hogyan győgyulhattam
volna meg folytonos visszaeséseimből? Hasonló-
képpen bánsz világszerte szétszórt testvéreimmal,
akik még várnak reád és akiket te is vársz. Nem
leszel sem követelőbb, sem kevésbé gyöngéd velük
szemben, mint velem szemben vagy. Tehát a te vég-
telen jóságodra, mint megdönthetetlen kösziklára
építem minden reményemet.

31. Kerestél engem

Van-e valaki, aki annyira becsül engem, hogy
magára veszi a fáradságot és keres engem? Talán
csak ha segítségre szorul, vagy fölvilágosításra?
Talán ha kaphat tőlem valami hasznosat? De hogy
engem magamat és magamért keressen valaki? ...
Néha ilyen évődéseket sugalmaz a kislelkűség vagy
az önmagunkból való kiábrándulás. És lehet, hogy
eszünkbe sem jut, hogy maga a fölséges Isten is
keres minket, éspedig nem a saját hasznára, hanem
a mi javunkra. Keres minket és nem ún reá a mi
gyarlóságainkra, figyelmetlenségünkre vagy konok-
ságunkra, amellyel kereső szeretetének ellenállunk,
vagy azt semmibe vesszük. Keres, mert ő jobban
látja, mint mi, hogy mik lehetnénk ő általa, és hogy
kegyelmével mivé formálhatna minket.

Isten keres engem. Keres mindnyájunkat. Ad-
dig keres, amíg az utolsó választott be nem érkezik
az örök dicsőségbe, a győzelmes Egyházba. Midőn
a remény isteni erényét gyakoroljuk, mi is belefűz-
zük abba a győzelmes Egyház vágyakozását, hogy

a választottak száma teljes legyen. Ez a gondolat benne van abban a fohászban is, amelyet gyakran ismétlünk: Istenem, rendületlen bizalommal remélem, hogy megadod nekünk az örök életet és mindazt, ami annak elérésére szükséges.

A mi Üdvözítő Jézusunk kereső szeretete és utánunk való vágyakozása átfogja és beborítja az egész föld színét Alaszka jégmezőitől kezdve a forró égöv tájáig, északtól délig, kelettől nyugatig. Ne tekintsük a nagy világrészeket üres pusztaságoknak, és necsak kíváncsi, kutató vágy vezessen minket oda, hogy vajjon mily meglepetésekben lesz részünk. Hanem igyekezzünk ott a világ Megváltóját megtalálni, mert gondviselő kegyelmével és irgalmas, üdvözítő szeretetének vágyakozásával már ott van mindenütt.

Nincsen a világnak olyan elrejtett zuga, hogy oda a Teremtő folytonos tevékenysége el ne hatna, mert nélküle, az ő fenntartó ereje nélkül, semmi sem létezhetik. Nincsen a föld kerekiségén olyan elhagyott emberi tanya vagy kunyhó, hogy a világ Megváltója ki ne terjesztené reá oltalmát. Ott van mindenütt és vár türelmesen. Várja a mi közreműködésünket. Mert amint nem akarja, hogy az emberpalánták az emberektől függetlenül kapják életüket, nem akarja, hogy a kisdedek csak úgy a felhőkből szóródjanak a földre, úgy az Egyház fejlődését és növekedését sem akarja a mi közreműködésünk nélkül végezni.

Uram, belátom, hogy mérhetetlen hálával tartozom neked. Nem akarok hálátlan lenni, mégis úgy látom, mintha ez a hálálkodás teher volna számomra. Világért sem akarom feledni jótéteményeidet, de valahogy meg kell szolgálnom azokat, mert nem bírom elviselni tétlenül, hogy reám nehezedjenek, mint puszta tartozások.

Engem is kerestél és megtaláltál. Szép csendesen berekesztetted azokat az utakat, amelyeken tőled eltévelyedtem, egyiket a másik után. És én bejutottam a biztos révbe, a jó Pásztor oltalmába,

ahol rendületlenül bízhatok üdvösségem reményében. Szentségeid mindig hozzáférhetőek, folyton erősíthetik bennem, a te titokzatos testednek tagjában, a kegyelmi életet. Folyton körül vagyok véve az imádkozó Egyház erejével.

Mit tettem, hogy kegyeidet megérdemeljem? Vagy olyan természetesnek találom mindezt, mint a napvilágot vagy a levegőt testi életem fönntartására? Pedig ha elkezdem ezeket a dolgokat jól megfontolni, mérlegelni és igazságosan megítélni, akkor bizony nem mondhatom, hogy a te vetésed az én lelkemben százszoros termést hozott, amit te méltán elvárhattál volna tőlem. Ott voltak gyakran a tövissek, a bogáncsok, a gazok, amelyekről példabeszédedben is szólsz, az önző érdekek, hiúságok és hazugságok, amelyek szemtelenül növekedhettek bennem és elfojtották kegyelmed szent csiráit.

Miért is kerestél te engem, Uram? Miért is áldozta reám sok hű szolgád, fölszentelt papod, drága óráit, napjait és heteit, amelyeket senki, még te sem tudsz nekik többé visszaadni? És mit értek el az én lanyha igyekezetemmel és akaratommal? Nagyon gyatra eredményeket és eredményeket. Az Úrnap ünnepi imádságaiban azt mondjuk, hogy te üresen bocsátod el az öntelt gazdagokat, a megcsömörlött duslakodókat — fastidiosos divites. A Magnificatban maga az Isten Anyja is örvend, hogy a kevély és öntelt „gazdagokat” mellőzöd. Félek, hogy én is közéjük tartozom, ha magammal próbálok eltelni és megelégedni. De reményt ad az a tudat, hogy mégis mindig igyekezel ürességemet jobban eltölteni kegyelmeddel.

Hogy megkönnyebbüljek a te sok jótéteményed folytán reám nehezedő adósságomtól, az lesz a legjobb, ha még többet kérek, nemcsak magamnak, hanem mások számára is. Ha már egyszer teljes lehetetlenség, hogy a bennem élő hitet részekre daraboljam és megosszam a hitetlenekkel és a pogányokkal, akkor azzal vigasztalom magamat, hogy hitem, reményem és bizalmam által hozzád fordul-

hatok és így általad juttathatok nekik valamit. Igen, Uram, remélem, hogy azoknak is adsz, akik kevesebbet kaptak, mint én, pedig kevésbé lettek volna méltatlanok adományaidra. Remélem, hogy a tévelygő juhoknak, akik hűségesebbek volnának hozzád, a jó Pásztorhoz, mint én, remélem, hogy nekik is megadod az örök életet és mindazt, ami ahhoz szükséges. Minthogy pedig rendes körülmények között csak úgy juthatnak el a távollevő lelkek a boldogító hit birtokába, ha Egyházad hithirdető tevékenysége nem lankad, én sem vonom ki magamat, hanem mindent megteszek a hithirdetés előmozdítására.

Áraszd reám, Uram, továbbra is jótéteményeidet. Azzal viszonzom jószágodat, hogy még többet kérek tőled, azzal törlesztem tartozásomat és csökkentem nálad adósságomat, hogy szeretetből még több kegyelemért könyörgök a megváltandók számára. Az jár az eszemben, hogy némely kereskedésben is azzal csökkentjük az árakat, ha még mást is vásárlunk. Hogy olcsón kapjam a cipőt, vennem kell még csokoládét meg kőolajat, meg ezt vagy azt. Uram, te nem veted meg a mi emberi életünkből vett legegyszerűbb hasonlatot sem. Ha én reggelként hozzád jövök és magamhoz veszek a szentáldozásban, akkor nemcsak magamra gondolok, hanem másokra is. Necsak nekem adj, hanem ennek is meg annak is, ezt is meg azt is. Hiszen kifogyhatatlan a te adományozó szereteted és kimeríthetetlenek a te kincseid. És te magad is arra buzdítasz, hogy minél többet kérjünk. Adj azoknak is, akik még nem ismerik szereteted szentségét és sohasem részesültek annak áldásaiban.

Ha alázatosan ott térdelek, hogy a föloldozás kegyelmében részesüljek, akkor szívem mélyéből hozzád fordulok. És a többiekre is gondolok, Uram. A többiekre, akik még sohasem részesültek a te szentségi megbocsátásodban és nem hallották azt a boldogító szót, hogy: bűneid meg vannak bocsátva, menj békével! Ha a szentmisén veszek részt, ha

imádkozom, ha ártatlan kis gyermekeket oktatók és csillogó szemükbe tekintek, akkor szüntelen ostromollak a többiekért is, akik még tévelygő bárányok. Azoknak is, Uram, adj azoknak is! Minden kegyelmed, amelyet tőled kapok, a szeretet-könyörgések sokszoros visszhangját indítsa el lelkemben azokért, akiket még meg kell nyernünk számodra.

Mert nem hihetem, Uram, hogy te egyedül csak miattam kerestél volna engem. Te vagy a jó Pásztor. A te gondolatod és a te jóságos szereteted felöleli az egész nyáját. Biztos vagyok, hogy ebben egyetérték veled. És abban is, hogy a te áldott szenvedésed az egész emberiség üdvözítésére ne legyen hiába: *tantus labor non sit cassus!* A jó Pásztor sok fáradozása és áldozatos szenvedése ne legyen hiába!

32. Siettessük a hajnalhasadást!

Az okosságot túlságosan egynek gondoljuk és azonosítjuk a lassúsággal. A bölcs emberről azt hisszük, hogy mindig méltóságteljes nyugalommal cselekszik és mindig csak óvatosan, hosszasan latolgat és fontolgat minden körülményt és lassan megfontol minden eshetőséget.

De ez mégsem lehet igaz. Annyira nem, hogy ha a lassúságot az okosság lényegének tartjuk, akkor torzképet csinálunk az okosságból. Miért is kellene az okosságnak csak egyetlen ritmusban, a lassú ütemben érvényesülnie? Miért kárhozzátnok az okosságot arra, hogy folyton csak az utolsó sorban kullogjon, mintha képtelen volna villámgyors me-részséggel hirtelen előretörni? Talán az okosság természete követeli a lassúságot? Dehogy. Az okosság lényege az, hogy helyesen ítél a célravezető eszközök használatáról. Ez az ítélet annál értékesebb, minél fürgébb. A késlekedés csak a gyöngeség és korlátoltság jele. Hiszen gyakran éppen az a legfontosabb, hogy hirtelen tudjunk okosan ítélni, kü-

lőnben lekéstünk és hiábavaló minden további okoskodásunk.

Az az okos ember, aki rögtön félreugrik a hirtelen elébe kerülő autó elől, és oktan az, aki az út közepén elkezd lassan okoskodni és elgázoltatja magát. Az az okos utas, aki siet, hogy le ne kessen a vonatról. Az az okos vadász, aki villámgyorsan tudja célbavenni az elébetoppanó vadat, nem pedig az, aki addig tanulmányozgatja a fegyverét, míg a rohanó vadnak híre-hamva sincs már.

Annyit hajtogatták, hogy az okosság lassú, míg végre elhittetjük magunkkal, hogy minden lassúság okos és nem hisszük, hogy lehetnek égetően sürgős tennivalók a missziós apostolság terén is. Ne sies-sünk! Ne hamarkodjunk el semmit! Készítsük elő szép lassan a talajt! Lassan járj, tovább érsz! És még sok más hasonló kétes értékű bölcseséggel elaltatjuk magunkat és nem látjuk a való tényt, hogy az idő drága, az órák visszavonhatatlanul leperegnek és az elvesztett jó alkalmak sohasem térnek vissza.

Igen, Uram, az a rideg valóság, hogy amíg mi kényelmesen okoskodunk és túlságos sokat bölcselkedünk, addig mások lázas munkával igyekeznek, hogy elhalásszák előled a lelkeket. Mert vetélytársaid és ellenségeid is bőven vannak.

A nemkeresztény népeket ne úgy tekintsük, mint valami jól bebiztosított halastavat, ahonnan majd akkor fogjuk össze a halakat, amikor nekünk jólesik. Mialatt mi nagybölcsen, végnélküli huzavonákkal tárgyaljuk, hogy mit is kellene tennünk, azalatt mások hirtelen elhalásszák őket előlünk. Mindenfelől ég a ház és az álomszuszék „okosak” meg sem mozdulnak, hanem okoskodnak.

Az iszlám manapság is szemünk láttára hódítja el tőlünk a népeket és nyomul előre. Pedig már megtanulhattuk volna, hogy ahol az megveti a lábát, onnan már szinte lehetetlen őt elmozdítani. A keresztény nevelés majdnem teljesen lehetetlen az egész Törökországban. A fiatalok szenvedélyes és erőszakos nacionalizmusa mindenütt erős gátat emel

az evangélium ellen, amelyet betolakodó idegennek tartanak.

A buddhizmus, amelyről már idestova hatvan esztendeje azt mondták, hogy haldoklik Ceylonban, ma félelmetes hatalom. Kambodzsában és Laoszban pedig a védő kormányzat segíti őket, hogy megerősödjenek és terjedhessenek. Régente csak a pogány tömegekkel álltunk szemben, akik ugyan pogányok voltak, de mégis vallásosak. Ma már náluk is nem csupán a pogánysággal kell fölvennünk a harcot, hanem a legellenségesebb istentelenséggel, ateizmussal és a legdurvább materializmussal. Ezzel a hithirdetés nehézségei is megsokasodtak.

Az okosságunk ma az a főkövetelménye, hogy gyorsan cselekedjünk. Az ábrándozás éppen olyan veszedelmes, mint a tétovázás. Lekéshetünk a vonatról azért, mert se látva, se hallva betelepesszük az első vonatba, amelyikbe belebotlunk, és csak akkor vesszük észre a bajt, mikor a vonat éppen az ellenkező irányba visz, mint ahová igyekeztünk. De akkor is lekéshetünk, ha azzal vesztegetjük időnket, ha fűtől-fától kérdezősködünk és tudakozódunk, mialatt az utolsó vonat is elrobog előlünk.

Minthogy ádáz vetélytársaid vannak, Uram, akik keményen munkába álltak, mi sem maradhatunk tétlenek és nem tölthetjük az időt a távoli lehetőségek lassú mérlegelésével.

Siettetnünk kell evangéliumod világosságának hajnalhasadását mindenütt a föld kerekiségén! Az utóbbi években sok biztató jelet is látunk. Mindenfelé, a világ minden missziójában egyre-másra támadnak bennszülött papok, sőt többfelé már püspökök is. Tehát mégsem volt szükséges, hogy túlzó okossággal a bizonytalan jövőbe toljuk ki azt az időpontot, mikor a pogány sarjából papok és püspökök is lehetnek, mikor majd talán nemzedékek során egészen ki tudjuk küszöbölni a megtérített népek véréből a „pogány mérget”. Dehogy. Mit látunk? Azt, hogy olyan négerék is bemutatathatják a legszentebb áldozatot, akiknek szülei még ember-

evők voltak. Mindenfelé sarjadnak az új keresztények között egészen odaadó papi hivatások, Afrikában éppen úgy, mint Ausztráliában, vagy másutt. Itt vannak tehát a cáfolatok a túlságosan bizalmatlankodó és gyanakvó óvatosságokra és jövendölésekre. Vagy fürgén lefoglaljuk a pogány népeket Krisztus országa számára, vagy szabad prédául hagyjuk a tévedésnek és a tévelygés konkolyhíntőinek.

Uram, úgy látom, hogy hajlamosak vagyunk a dolgok könnyebb végét fogni. Ha azt mondják valami nehéz munkáról, hogy nem kell okvetlenül ma elvégezni, holnap is jó lesz, ez már elég arra, hogy ma ne végezzük el. Szeretném, ha néha fölráznál minket álmos tétlenkedésünkből, mint hajdan apostolaidat a Getszemáni-kertben. Mutasd meg, hogy nem halaszthatjuk holnapra a világ meghódításának nagy munkáját, az Egyház továbbfejlesztését. Adj szent gyötrelmet a lelkembe, hogy rettegjek a sürgős mű könnyelmű halogatásától! Add, hogy ne legyen nyugtóm a kényelmes életfelfogásban, hogy ne elégedjek meg olcsó és könnyű, üres formásokkal, amelyekre hazug módon még az okosságnak isteni nagy jelszavát is ki merészkedem tűzni céger gyanánt. Mintha igazán csak a te Szíved szerint való hamisítatlan okosság vezérelne lanyhaságomban.

Már gyakran hallottam szavadat, Uram! Mihelyt megcsendül lelkemben a te hangod, máris készséget érzek magamban, hogy teljesítem kívánságodat. Volt rá eset, hogy szelíd szemrehányásokat hallottam ki szavaidból. Igen, a te szemrehányásod és panaszod az én belső megtéréseim kezdete szokott lenni. Volt rá eset, hogy azt mondtad meg nekem, amit nagyon szeretnél és úgy fellángolt bennem a tettevaló készség, hogy összes ellenállásomat és nehézkességemet elsöpörte. Volt rá eset, hogy kemény parancsszavadat is hallottam és egy csapásra elnémult bennem minden vitatkozási kedv. Minden egyszerre rendben volt. De mostanáig még nem

tapasztaltam, hogy mélységes aggodás is megremeg-
teti hangodat, mint mikor a jó Pásztor eltévedt bá-
rányát keresve, hivatató szavát a szédítő hegy-
szakadékokba is belekiáltja. Igen, Uram, megren-
dülsz és aggodalom fog el, midőn látod, hogy örök-
ségedet fenyegeti az, aki minden jónak az ellensége,
midőn a néptömegek, amelyeket mi nem tudunk
hozzád terelni, máshoz szegődnek. Ez a szent rette-
gés legyen elég arra, hogy hűségesen őrködjünk,
hogy mindent megtegyünk. Ne engedd, hogy ezt
elfeledjem!

33. Túlradó örömök . . .

A mi szent Egyházunk gyönyörű dolgokat éne-
kel a pünkösdi szentmise prefációjában. *Túlradó
örömökről* szól, amelyeknek pünkösöd a forrása, és
azt mondja, hogy az egész világ széltében-hosszában
a föld minden határáig ujjong az örömtől. Nincs
ebben túlzás? A sokmillió kínai még csak hírét sem
hallotta a pünkösödnek és azt sem tudják, hogy van-e
Szentlélek. Mialatt mi éneklünk és ünneplünk, a
kínaiak, japánok, hinduk és a többiek, ott dolgoz-
nak földjeiken, mintha semmi sem történt volna az
Úrvacsora termében, ahol a tüzes nyelvek megje-
lentek. A pünkösöd nagy ünnep számunkra, keresz-
tényekre, itt a mi európai országainkban. De hogyan
hozzon az valami örömet is azoknak az embertöme-
geknek, amelyeknek még a vasárnapi munkaszü-
netről sincs fogalmuk?

A mi szent Egyházunk mégsem lehet az ámitás
és tévedés rabja, amidőn a diadalmas prefációt
éneklí. Nagyon különös volna, hogyha a Szentlélek
éppen pünkösöd ünnepét illetőleg elmulasztotta volna
az Egyházat felvilágosítani és túrné, hogy gyerekes
tévedéseket hirdessen a legszentebb ünnepi áldozat
alkalmával. Az egész világon kell lennie valami
igazi örömnek a Szentlélek eljövetele miatt, mert

te küldted őt, Uram, az emberek örömére és vigasztalására, és ő már megkezdte küldetésének munkáját.

Valami mélyebb, rejtettebb és igazabb örömről van itt szó, mint minden egyébről, amit mi örömnek szoktunk nevezni. Már a megkeresztelt kisdednek a lelkében ott van a Szentléleknek az a végtelen öröme, vagyis ennek a csírája, mert a megszentelő kegyelem a boldogító örök élet bimbója és kezdete. A kisgyermek még nem ébredt ennek a tudatára. De már lelkébe van ültetve az isteni élet magva, amely, ha nem is virágozhatott még ki öntudatos örömbé, mégis ott van, mint a gabonaszemek vagy a virágmagvak a talajban és sarjadoznak, hogy virágba borítsák a mezőt vagy kalásztengerré változtassák a szántóföldeket.

A te vigasztaló Lelkednek hatóereje kiterjed az egész világra. A világ még nem vett mindenütt tudomást róla. De lehet valaki szép és gyönyörűséges, mielőtt ráébredt volna annak tudatára, mielőtt megnézte volna magát a tükörben. A gyermek is nő a nélkül, hogy ráeszmélne.

A világ igazi öröme már itt van a világban, mert itt van az öröm végtelen forrása, a Szentlélek, aki szüntelen dolgozik a világ boldogításán és szüntelen árasztja reá adományait. Szüntelen ülteti az öröm csíráit. Nekünk csak ápolnunk és gondoznunk kell azokat.

Kína vagy India elhagyott falucskáiban még senki sem ismeri a Szentlelket. De a Szentlélek ismeri az egész világot. Nincs egyetlen lélek, nincs semmi sem, ami elkerülhetné az ő figyelmét. Áldó jóságát kiterjeszti az egész világra, csak a világ nem igen vesz róla tudomást. Nem tudja, hogy mikor a mindennapi munkájától megpihen, akkor ott van a te Szentlelked, mert ő „*a fáradságos munka pihenője*” — „*in labore requies*”. Mikor a hőségben lankadunk, nem gondolunk rá, hogy ő *a mi felüdülésünk* — *in aestu temperies*. A siránkozó szenvedők és betegek vagy a szomorkodó árvák nem

tudják, hogy ott van a Lélek a türelmes megnyugvásban, vagy a jóságos segítségben és vigasztalásban, mert ő a *sírásban vigasztalás — in fletu solatium*. A szegények beláthatatlan tömege, akik reszik az ismeretlen jóságot és igazságot, nem tudják, hogy ő ott van minden igazságos és szeretettel teljes felkarolásban és gondoskodásban, mert ő a *szegények atyja — veni Pater pauperum!*

Uram, szeretem szemlélni a te csodálatos működésedet és a Lélek munkáját mindenfelé, nemcsak bennünk, hanem még a rajtunk kívüleső dolgokban is, mert azokat is megszenteli áldásával. Semmi sem közömbös számára, sem a mi vetésünk, sem az aratásunk, sem az állataink, sem istállóink, sem a mezőink vagy erdőink, sem a szárazföld, sem a tenger. Mindent meg akar szentelni.

Mi nem vagyunk magunkra hagyatva, nemcsak a mi puszta erőnkéből kell neked dolgoznunk és az egész világot hozzád vezetnünk, hanem ott találjuk mindenütt a Szentlelket. Minden emberben és minden dologban ott működik, mint rejtett isteni munkatárs, mint biztos vezető. Márpedig ez a tudat kell, hogy boldogító optimizmussal töltsön el minket.

Jól tudom, hogy mi az optimistákat sokszor szánakozó mosollyal hiszékenyeknek mondjuk. Annaira félünk, hogy lebukunk a nagyon magasra célzó reményekből, úgyhogy inkább alant maradunk és itt lent várjuk meg a jó híreket, amelyekben nem is merünk előre bízni. Félénk és aggályoskodó szívet hordunk keblünkben és csak kézzelfogható bizonyítékokban akarunk hinni, mint Tamás apostol.

Szabadíts meg, Uram, a kicsinyes gondolkozástól, a kislelkűségtől és csüggetegségtől. Add, hogy a pünkösdi prefáció nagy reményei gyulladjanak fel lelkemben és úgy álljak az üdvösség munkásai közé. Hadd lebegjen szemem előtt az egész nagyvilág képe, amint a te Lelked mindenütt előkészíti annak birtoklását. Hadd lássam a megszámlálhatatlan sok lelket, akiknek jóra való törekvése nem egyéb, mint a Lélek mágneses vonzása. Hadd lássam azt a sok

gyermeksereget, akiknek fogékony lelkében te ébresztgeted a nagylelkűség és áldozatkészség nemes örömét. Hadd lássam a teremtés egész világát, hiszen a Szentlélek munkája megújítja az egész földkerekséget — *renovabis faciem terrae*.

Uram, amikor a te példabeszéded magvetője kiment a földekre és belemarkolt a gabonába, néhány szem kicsúszott az ujjai közül és elszóródott a földre, az útra, ahol a járókelők eltaposták, vagy a madarak fölcsipegették. Ez kárbaveszett. De a marka még tele volt gabonával. Néhány szem ebből is rossz helyre, vékony termőtalajra hullott, ahol nem tudott jól meggyökerezni, és a gyöngye gyökerű szálatat könnyen elpusztította a szárazság. Ez is kárbaveszett. Ami ezután a jó talajba került, még az sem hozott jó termést, mert a sok dudva és gaz — a hiú világi dolgok és hitványságok — elfojtották a gabona életét. Végre aztán igazán olyan talajon szórta szét a gabonaszemeket, ahol százszoros termést várhatott.

Azt mondtad, Uram, hogy az egész világ hasonló a szántóföldhöz — *ager est mundus*. Ezen a szántóföldön még ott vannak a nagy bevetetlen területek. Pedig a Szentlélek már évezredek óta készíti a talajt magvetésed számára. Ott van Kína, Japán, India, Afrika kitűnő talaja. Ugy-e, ez fogja a százszoros termést meghozni Egyházad számára? Hiszen te magad beszéltél százszoros termésről. És azután, ugy-e, az a másik szavad is beteljesedik, amely szerint a sorrend is megváltozik, és akik ma az utolsó helyen vannak, téled legtávolabb, azok kerülnek majd az első helyre?

M. I. N. D.!

Tartalomjegyzék

Előszó a magyar kiadáshoz	3
Bevezető	5
1. A víz és a bor misztériuma	9
2. Az égre tekintve	12
3. Mérhetetlen sok	16
4. Jöjjön el a Te országod!	19
5. Mint a többi emberek	23
6. Te vagy az ő vágyakozásuk célja	26
7. Ne kevélykedjünk bölcseségünkkel!	30
8. Akik éheznek és szomjaznak az igazságot	33
9. „Úgy látszik, hogy nem”	37
10. Kötelességem megismerni	40
11. Nincs lélekzetük	44
12. Felhőbe burkolódtál	47
13. Betöltöm a hiányzó részt	50
14. A te titkos vágyaid	54
15. A meglett kor teljességének mértékére	57
16. Nem anygallá, hanem emberré lett	61
17. Mint a gyermekek	64
18. A földkerekség végső határáig	68
19. Kerestem a te orcádat	71
20. Nem rajongókra van szükség	74
21. Rendezett szeretet	78

22. Okosabbak a világosság fiainál	82
23. Akik utaidat előkészítik	86
24. Titokzatos szózat	89
25. Minden térd hajoljon meg!	92
26. Emberré lett	96
27. Utasok kenyere	100
28. „Akiknek nővére vagy”	103
29. A hegytetőre építették	107
30. Krisztus ma	110
31. Kerestél engem	114
32. Siettessük a hajnalhasadást!	118
33. Túláradó örömök	122

